

ΦΙΛΕΡΓΟΣ

Σύγγραμμα Περιοδικόν

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΟΝ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ ΚΑΙ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟΝ.

ΕΤΟΣ Α΄,

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1877.

ΤΕΥΧΟΣ Δ΄

ΤΟ ΑΠΕΙΡΟΝ.

Βήματι σταθερῷ, βλέμματι διαγελῶντι, ἐν πνεύματι γαληνιαίῳ ἀνάπτησον τὴν εἰς ὑψηλοῦς λογισμοὺς γόνιμον φαντασίαν σου μέγχις οὐ ἐπιτρέπεται αὐτῇ ἐμβατεῦσαι. Στῆθι ἐνταῦθα, καὶ διερευνῶντι ὀφθαλμῷ ἐνατένισον εἰς τὸ Ἄπειρον.

Ἐνώπιον τῆς διανοίας σου τῆς περιορισμένης ἐν τῷ κύκλῳ τῶν νόμων τῆς ἐπὶ τῆς σφαίρας προτεταγμένης φύσεως, οὐδὲν παρίσταται εἰμὴ τὸ ὑπ' ἀναριθμητῶν ἀστέρων κατεσπαρμένον στερῶμα, αἵτινες ὡς πολύτιμοι ἀδάμαντες περιοκομοῦσι τοῦ Θεοῦ τὸ διάδημα, καὶ φεγγαβολοῦσι διὰ τοῦ φωτός ἐκείνου, ὃ περ διαυγάζον ἐπὶ τοῦ σύμπαντος, τὸ στέμμα τῆς δόξης Αὐτοῦ καὶ τῆς παντοδυναμίας ἐκφαίνει.

Τὸ Ἄπειρον! λέξεις ἀκατανύκτου παντὶ θνητῷ, ἀκατάληπτος ὅσον καὶ ἀνεξιχνίαστος εἰς τὴν κυρίαν αὐτῆς σημασίαν! Ῥῆμα τῆς Θείας διαλέκτου ἴδιον, ἥπερ μόνῃ ἐναπόκειται ἡ λύσις τοσοῦτον ἀδύνατον ἰδέας!

Οὐσία ἐνσεταρκωμένη τῆς Θεότητος, τὸ σύνολον τῶν Ἔργων Ἐκείνου, ὅστις μὴδὲ πέρασ ἔχει μὴδὲ ἀρχὴν γνωρίζει. Αὐτὸς ὁ Θεὸς παριστάμενος ὑπὸ τῆς ἀπειρίας τοῦ καθαυτοῦ μεγάλου καὶ ὑπὸ τοῦ στοιχείου τοῦ ἀτέρμονος, ἀπρόσιτος τῇ ἐπιστήμῃ καὶ τῇ δυνάμει, πῦρ ἀναλλοίωτον ἀγάπης, ἥπερ ἡ πηγὴ Αὐτοῦ Οὐτός ἐστιν, ἀκαταλόγιστος τὸ διάστημα ὑπερ σχηματίζει τὴν τε ἔδραν καὶ τὸ ἀπαύγασμα τῶν Ἐκείνου προσόντων.

Τοῦντεῦθεν μὴ πειρῶ τὴν περαιτέρω ἔρευναν! Ῥίψον μόνον τὰ βλέμματά σου ἐπὶ τῶν μυριάδων τῶν ἄστρον, οἷστίτι προσηλοῦσθαι τοῖς ὀφθαλμοῖς σου δέδοται· ἐν τούτοις ἀπόβλεψον τὸ πρόβλημα τῆς δημιουργίας· ἐν τούτοις ἀναγνώρισον τὴν αἰώνιον παντοδυναμίαν· ἐν τούτοις τὰς μελλούσας τύχας σου ἐκζήτησον καὶ ἄκουσον μυχιαίαν τινὰ φωνήν, ἥτις σοὶ λέγει, ἂ Ἐνταῦθα λαμβάνει πέρασ ἡ διάνοιά σου καὶ ἄρχεται τὸ σέλασ φωτός προσπελάζοντος. Κλίνει τὴν κεφαλὴν καὶ λάτρευε.»

ΘΕΟΣ.

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Α. Ν.)

ΥΠΑΡΕΙΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ.

Ἐπειδὴ περ ὁ Θεὸς ἡ πρώτη αἰτία ἐστὶ πάντων τῶν πραγμάτων, ἡ ἀφετηρία τοῦ παντός, ὁ ἄξων ἐν' οὗ ἀναπαύεται τὸ οικοδομημα τῆς δημιουργίας, τὰ μάλιστα ἐνδιαφέρει ἡμῖν, ἵνα περὶ αὐτοῦ τούτου πρὸ πάντων τὸν λόγον ποιησώμεθα.

Στοιχειώδης ἀρχὴ ἐστὶ τὸ κρίνειν περὶ αἰτίας τινός ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς, καίτοι μὴδὲ ὡς φαινομένης.

Ἐάν πτηνόν τι ἱπτάμενον προσβληθῇ ὑπὸ μολύβδου θανατηφόρου, κρίνομεν ὅτι ἐπιδήξιός τις σκοπευτῆς ἔβαλεν αὐτὸ, καίτοι μὴδὲ

λως τὸν σκοπευτὴν βλέποντες. Οὐκ ἔστιν ἄρα πάντοτε ἀναγκαῖον τὸ βλέπειν πράγματι, ἵνα γνωρίζωμεν ὅτι ὑπάρχει. Ἐν πᾶσι δὲ, τὰ ἀποτελέσματα παρατηροῦντες, εἰς τὴν γῶσιν τῶν αἰτιῶν εὐθάνομεν.

Ἐπιφέρει δὲ καὶ ἑτέρα τις ἀρχὴ ἐπίσης στοιχειώδης, ἀξίωμα καταστάσα δυνάμει τῆς ἀληθείας, τοῦτέστι «πᾶν ἀποτέλεσμα διανοητικὸν ὀφείλει ἔχειν διανοητικὴν αἰτίαν.»

Ἐν ἐρωτήσῃ τις ὁ κατασκευάσας τὸν δεῖνα εὐφυὴ μηχανισμόν, καὶ ἀποκριθῶσιν ὑμῖν ὅτι αὐτὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ἐγένετο, τί μέλλετε κρίναι περὶ τῶν οὕτως ὑμῖν ἀποκρινομένων; Ὅταν βλέπῃ τις καλλιτεχνικόν τι ἢ βιομηχανικὸν ἀριστούργημα, λέγει ὅτι τοῦτο ὀφείλει εἶναι προῖόν ἀνδρὸς μεγαλοφυοῦς, ἐπειδὴ ὑψηλὴ τις διάνοια πάντως συνέλαθεν αὐτό· οὐχ ἦττον δὲ κρίνει ὅτι ἀνθρωπὸς τις πάντως αὐτὸ ἐποίησεν, ἐπειδὴ γινώσκει ὅτι τὸ πράγμα οὐδὲν ἄνωγρον τῆς ἀνθρωπίνης ἰκανότητος τυγχάνει, ἀλλ' οὐδεὶς ποτε σκεφθῆσεται εἰπεῖν ὅτι ἐκ τοῦ ἐγκεφάλου ἡ λιθίου τινὸς καὶ ἀμαθοῦς ἀνθρώπου ἐξῆλθε, καὶ ἥκιστα ὅτι ἔργον ἐστὶ ζώου ἢ προῖόν τῆς τύχης.

Πανταχοῦ ἀναγνωρίζομεν τὴν παρουσίαν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τῶν ἰδίων αὐτοῦ ἔργων. Ἡ ὑπαρξὶς τῶν πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ ἀνθρώπων ἀποδείκνυται ἂν οὐ μόνον ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων ὀρυκτῶν, ἀλλὰ καὶ, μετὰ τῆς αὐτῆς βεβαιότητος, ὑπὸ τῆς παρουσίας, ἐν τοῖς γίνουσι στρώμασι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἀντικειμένων ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων κατεργασμένων τεμάχιον σκεύους, λίθος λελαξευμένος, ὄπλον, πλίνθος ἀρκούσιν ἵνα τὴν παρουσίαν αὐτῶν πιστώσωσιν. Ἐκ τοῦ βαναύσου ἢ ἐκ τῆς τελειότητος τῆς ἐργασίας ἀναγνωρίζεται ὁ βαθμὸς τῆς διανοίας καὶ προαγωγῆς τῶν ἐκτελεσάντων τὸ ἔργον. Ἐὰν ἄρα, εὐρισκόμενοι ἐν χώρᾳ κατοικήμενη ἀποκλειστικῶς ὑπὸ ἀγρίων, ἀνακαλύψῃτε ἄγαλμα ἄξιον τοῦ Φειδίου, οὐδὲν ὀδύως διστάσετε εἰπεῖν ὅτι, ἐπειδὴ οἱ ἄγριοι ἀνίκανοί εἰσι τοῦ ποιῆσαι αὐτὸ, ὀφείλει εἶναι ἔργον διανοίας ὑπερτέρας τῆς τῶν ἀγρίων.

Ἐὰν ἤδη ῥίψωμεν τὰ βλέμματα περὶ ἡ-

μᾶς, ἐπὶ τῶν ἔργων τῆς φύσεως, ἐὰν παρατηρήσωμεν τὸ προνοητικόν, τὴν σοφίαν, τὴν ἁρμονίαν, αἰτίνας πάντων προΐστανται, ἀναγνωρίσομεν ὅτι οὐδὲν ὑπάρχει μὴ ὑπερβαῖνον καὶ τὸν ὑψίστον βαθμὸν τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Μὴ δυναμένου δὲ τοῦ ἀνθρώπου παράγειν αὐτὰ, προῖον ὅτι εἰσὶ προΐοντα διανοίας ὑπερτέρας τῆς ἀνθρωπότητος, ἐκτὸς ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ὑπάρχουσιν ἀποτελέσματα ἄνευ αἰτίας.

Εἰς ταῦτα δὲ τινες ἀντιτάσσουσι τὸν ἐπόμενον συλλογισμόν.

Τὰ τῆς φύσεως λεγόμενα ἔργα εἰσὶ γινόμενα δυνάμεων ὕλικῶν, αἰτίνας μηχανικῶς ἐνεργοῦσι συνεπιὰ τῶν νόμων τῆς ἔλξεως καὶ τῆς ἀπωθήσεως· τὰ μόρια τῶν ἀδρανῶν σωμάτων συνεννοῦνται καὶ διαλύονται ὑπὸ τὸ κράτος τῶν νόμων τούτων. Ἐὰν φυτὰ φύονται, βλαστάνουσιν, αὔξονται καὶ πολλαπλασιάζονται πάντοτε κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, ἕκαστον κατὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ, δυνάμει τῶν αὐτῶν τούτων νόμων· ἕκαστον ἀντικείμενον ὁμοίον ἐστὶ πρὸς ἐκεῖνο ἐξ οὗ προῖλθεν· ἢ αὔξησις, τὸ ἀνθίωμα, ἢ καρποφορία, ὁ χρωματισμὸς ὑπόκεινται εἰς αἰτίας ὕλικας, οἷα ἡ θερμότης, ὁ ἠλεκτρισμὸς, τὸ φῶς, ἡ ὑγρασία, κτλ. Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τῶν ζώων. Οἱ ἀστέρες σχηματίζονται ὑπὸ τῆς ἔλξεως τῶν μορίων, καὶ κινοῦνται διαρκῶς ἐν ταῖς τροχιαῖς αὐτῶν ὡς ἐκ τοῦ ἀποτελέσματος τῆς ῥοπῆς πρὸς τὸ κέντρον. Ἡ μηχανικὴ αὕτη κανονικότης ἐν τῇ γῆσει τῶν φυσικῶν δυνάμεων οὐδὲν ὀδύως ὑπεμφάνει διάνοιαν ἐλευθέραν. Ὁ ἀνθρώπος κινεῖ τὸν ἑαυτοῦ βραχίονα, ὅταν θέλῃ καὶ ὅπως θέλει· ἀλλ' ὁ κινήσειν αὐτὸν κατὰ τὴν αὐτὴν διεύθυνσιν ἀπὸ τῆς γεννησεως μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἔσεται ἢ αὐτόματον· αἱ ὀργανικαὶ δυνάμεις τῆς φύσεως εἰσιν ἄρα καθαρῶς αὐτοματικά.

Ταῦτα πάντα ἀληθῆ εἰσιν· ἀλλ' αἱ δυνάμεις αὐταὶ εἰσιν ἀποτελέσματα ὀφείλοντα ἔχειν ποιᾶν τινα αἰτίαν, καὶ οὐδεὶς ἀξιοῖ ὅτι τὴν Θεότητα συνιστᾶσιν. Εἰσὶν ὕλικαὶ καὶ μηχανικαὶ, οὐδὲν ὀδύως δὲ καθ' ἑαυτὰς διανοητικαὶ, καὶ τοῦτο ἔπίσης ἀληθές ἐστιν· ἀλλ' ἐτέθησαν εἰς ἐνέργειαν, διενεμήθησαν, ἐφηρη-

Περὶ τῆς φύσεως τοῦ Θεοῦ.

Οὐδὲν ὀδύως δέδοται τῷ ἀνθρώπῳ τὸ διερευνῆσαι τὴν ἐνδόμυχον τοῦ Θεοῦ φύσιν. «Ἴνα κατανοήσωμεν τὸν Θεὸν ἔχομεν ἀνάγκην καὶ ἑτέρας αἰσθήσεως μὴ ἀποκτωμένης εἰμὴ διὰ τοῦ ἐντελοῦς ἐξαγνισμού τοῦ Πνεύματος.» (1) Ἄλλ' ἂν ὁ ἀνθρώπος μὴ δύνηται διεισδύσαι ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτοῦ, ἐπειδὴ ἡ ὑπαρξὶς αὐτοῦ δέδοται ὡς πρῶτος ὅρος τοῦ συλλογισμοῦ, δύναται διὰ τῆς λογικῆς φθάσαι εἰς τὴν γῶσιν τῶν ἀναγκαίων αὐτοῦ προσόντων· διότι, βλέπων πᾶν ὅ,τι οὐδὲν ὀδύως δύναται μὴ εἶναι, μηδὲν ὀδύως παύων Θεὸς ὢν, συνάγει πᾶν ὅ,τι ὀφείλει εἶναι.

Ἄνευ τῆς γνώσεως τῶν τοῦ Θεοῦ προσόντων, δυσχερὲς ἂν εἴη ἵνα κατανοήσωμεν τὸ ἔργον τῆς δημιουργίας. Αὕτη ἐστὶν ἡ ἀρετήρια πασῶν τῶν θρησκευτικῶν πεποιθήσεων, καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν ὀδύως πρὸς αὐτὴν ἀναφέρονται, ὡς πρὸς τὸν φάρον ὅστις ἠδύνατο καθοδηγεῖσαι αὐτὰ, τὰ πλεῖστα τῶν θρησκευμάτων ἀπεπλανήθησαν ἐν τοῖς δόγμασιν αὐτῶν. Τὰ μὴ ἀποδιδόντα τῷ Θεῷ τὴν παντοδυναμίαν, ἐφαντάσθησαν πολλοὺς Θεοὺς· τὰ δὲ μὴ ἀποδιδόντα αὐτῷ τὴν ὑπάτην ἀγκύθητα ἐποίησαν αὐτὸν Θεὸν ζηλότυπον, ὀργίλον προσωπολήπτην καὶ φιλέκδικον.

«Ὁ Θεὸς ἐστὶν ἡ ὑψίστη καὶ ὑπερτάτη διάνοια.» Ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐστὶ περιορισμένη, ἐπειδὴ μὴδὲ ποιῆσαι μὴδὲ κατανοῆσαι δύναται πᾶν ὅ,τι ὑπάρχει· ἢ δὲ τοῦ Θεοῦ, τὸ ἄπειρον περιλαμβάνουσα, ὀφείλει ἄπειρος εἶναι. Εἴπερ αὐτὴν κατὰ τι περιορισμένην ὑπετίθεμεν, δυναίμεθα ἂν ἀντιλαβῆσθαι ὄντος ἑτέρου διανοητικωτέρου, ἰκανοῦ τοῦ κατανοῆσαι καὶ τοῦ ποιῆσαι πᾶν ὅ,τι ἔτερον οὐδὲν ὀδύως ἂν ποιεῖ, καὶ οὕτω καθεξῆς μέχρι τοῦ ἀπείρου.

«Ὁ Θεὸς ἐστὶν αἰώνιος.» Οὐδὲν ὀδύως, δηλονότι, ἔσχεν ἀρχὴν καὶ οὐδέποτε ἔξει τέλος.

(1) Σημ. Μεταφρ. Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι. Παῦλ. πρὸς Κορινθ. Α'. κεφ. ιγ'. § 12.

σθησαν εἰς τὰς ἀνάγκας ἑκάστου πράγματος ὑπὸ διανοίας ἧτις οὐδὲν ὀδύως ἢ τῶν ἀνθρώπων τυγχάνει. Ἡ ὠφέλιμος ἐφαρμογὴ τῶν δυνάμεων τούτων ἐστὶν ἀποτέλεσμα διανοητικῶν ἐξαγγέλλον διανοητικὴν αἰτίαν. Ἐκκερμῆς τι ὠρολόγιον κινεῖται ἐν αὐτοματικῇ κανονικότητι, καὶ ἡ κακονικότης αὕτη ποιεῖ τὴν ἀξίαν αὐτοῦ. Ἡ δυνάμις ἢ ποιούσα αὐτὸ ἐνεργεῖν ὀδύως ὕλικὴ τυγχάνει καὶ οὐδὲν ὀδύως διανοητικὴ· ἀλλὰ τί ἔμελλεν εἶναι τὸ ἐκκερμῆς τοῦτο, εἴπερ οὐδεμίαν διάνοιαν συνεδύαζεν, ὑπελόγιζε καὶ διένεμε τὴν χρῆσιν τῆς δυνάμεως ταύτης, ἵνα ποιήσῃ αὐτὸ στρέφεται μετ' ἀκριβείας; Ἐπειδὴ δὲ ἡ διάνοια οὐδὲν ὀδύως ἐν τῷ μηχανισμῷ τοῦ ἐκκερμῆς ἔνευπαρχει, καὶ ἐπειδὴ οὐδὲν ὀδύως αὐτὴν βλέπομεν, εἴη ἂν εὐλόγον ἵνα συμπεράνωμεν ὅτι οὐδὲν ὀδύως ὑπάρχει, Κρίνομεν αὐτὴν ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων αὐτῆς.

Ἡ ὑπαρξὶς τοῦ ὠρολογίου μαρτυροῖ τὴν ὑπαρξὶν τοῦ ὠρολογιοποιοῦ· τὸ εὐφυὲς τοῦ μηχανισμοῦ μαρτυροῖ τὴν διάνοιαν καὶ τὰς γνώσεις τοῦ ὠρολογιοποιοῦ. Ὅταν τὸ ἐκκερμῆς ἐξυπηρετῇ ἀκριβέστατα τὰς ἀνάγκας ἡμῶν, δυνάμεθα εἰπεῖν, «Ἴδου ὠρολόγιον διανοητικῶτατον.»

Τὸ αὐτὸ ῥητέον καὶ περὶ τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ σύμπαντος· ὁ Θεὸς οὐδὲν ὀδύως φαίνεται, ἀλλὰ διὰ τῶν ἔργων Αὐτοῦ πιστοῦται. (1)

Ἡ τοῦ Θεοῦ ὑπαρξὶς ἐστὶν ἄρα γεγονὸς ἐπιτετευγμένον οὐ μόνον ὑπὸ τῆς ἀποκαλύψεως, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τῆς ὕλικῆς ἐνεργείας τῶν γεγονότων. Οἱ ἄγριοι λαοὶ οὐδεμίαν ἀποκάλυψιν ἔσχον, καὶ ὅμως ἐξ ὁρμηφύτου πιστεύουσιν εἰς τὴν ὑπαρξὶν δυνάμεως ὑπὲρ ἀνθρώπων· βλέπουσι πράγματα ἀνώτερα τῆς ἀνθρωπίνης δυνάμεως, καὶ συμπεραίνουσιν ὅτι προέρχονται ἐξ ὄντος ὑπερτέρου τῆς ἀνθρωπότητος. Οὐχὶ δὲ λογικώτεροι τυγχάνουσι τῶν διατεινομένων ὅτι ταῦτα ἀφ' ἑαυτῶν ἐγένοντο;

(1) Σημ. Μεταφρ. Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασι νοούμενα καθοράται, ἢ τε ἀίδιος αὐτοῦ δυνάμις καὶ θεϊότης. Παῦλ. Ἐπιστ. πρὸς Ρωμ. Α'. κεφ. 1. §. 20.

Εἴπερ εἶχεν ἀρχὴν, εἴη ἂν ἐκ τοῦ μηδενός· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ μηδὲν οὐδὲν ἐστίν, οὐδὲν πα-
ραγαγεῖν δύναται· εἰ δὲ μὴ, δημιουργήματα
τυγχάνοι ἑτέρου ὄντος προγενεστέρου, καί
τότε τὸ ἕτερον τοῦτο ὄν εἴη ἂν ὁ Θεός. Εἴπερ
ὑπετίθεμεν οὖν ἔχει ἀρχὴν καὶ τέλος, δυναίμεθα
ἄρα ἀντιληθῆσθαι ὄντος ὑπάρξαντος πρὸ αὐ-
τοῦ, ἢ δυναμένου ὑπάρχειν μετ' αὐτόν, καὶ
οὕτω καθεξῆ· μέχρι τοῦ ἀπείρου.

«Ὁ Θεός ἐστὶν ἀναλλοιώτως.» Εἴπερ ὑ-
πέκειτο εἰς ἀλλοιώσεις, οἱ τὸ σὺμπαν διεπον-
τες νόμο· οὐδεμίαν ἂν μονιμότητα ἔχοιεν.

«Ὁ Θεός ἐστὶν αὐλός.» Ἡ φύσις αὐτοῦ δια-
φέρει παντὸς ὅτι ἀήμες ὕλην ἀνομάζομεν·
εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἂν εἴη ἀναλλοιώτως, ἐπειδὴ
ταῖς τῆς ὕλης μεταποιήσεσιν ὑποκύπτει.

Ὁ Θεός οὐδὲν σχῆμα ἔχει καταληπτὸν
ταῖς αἰσθήσεσιν ἡμῶν· εἰ δὲ μὴ, εἴη ἂν ὕλη.
Λέγομεν, ἢ χεῖρ τοῦ Θεοῦ, ὁ ὄρθακλμος τοῦ
Θεοῦ, τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴ ὁ ἄνθρωπος
μὴ γνωρίζων εἰμὴ ἑαυτόν, λαμβάνεται ὡς ὁ-
ρος συγκρίσεως παντὸς ὅτι οὐδόλως ἐννοεῖ.
Αἱ εἰκόνες δι' ὧν παριστάσι τὸν Θεὸν ὑπὸ
μορφῆν γέροντος, μακρὰν γενειάδα φέροντος
καὶ ὑπὸ μανδύου κεκαλυμμένου, εἰσι γελοῖαι·
ἔχουσι τὸ ἀτόπημα τοῦ καταβιβάζειν τὸ ὕ-
περτατον ὄν εἰς τὰς εὐτελεῖς ἀναλογίας τῆς
ἀνθρωπότητος· ἐκ τούτου δὲ εἰς τὸ ἀποδιδό-
ναι αὐτῶ πάθη ἀνθρώπινα, καὶ εἰς τὸ ποιεῖν
αὐτὸν Θεὸν ὀργίλον καὶ ζηλότυπον, ἐν μόνον
βῆμα ὑπάρχει.

«Ὁ Θεός ἐστὶ παντοδύναμος.» Εἴπερ μὴ
εἶχε τὴν ὑπάτην ἰσχύν, δυναίμεθα ἂν ἀντι-
λαβῆσθαι ὄντος ἰσχυροτέρου, καὶ οὕτω καθε-
ξῆς μέχρι οὗ εὐρωμεν τὸ ὄν οὐτινος οὐδὲν
ἕτερον δύναται ἂν ὑπέρτερον εἶναι κατὰ τὴν
ἰσχύν, καὶ τοῦτο ἂν εἴη ὁ Θεός.

«Ὁ Θεός ἐστὶ ὑπερτάτως δίκαιος καὶ πα-
νάγαθος.» Ἡ προνοητικὴ σοφία τῶν θείων
νόμων ἐν τοῖς ἐλαχίστοις ἀνακαλύπτεται ὡς-
περ καὶ ἐν τοῖς μεγίστοις, καὶ ἡ σοφία αὕτη
μηδὲ περὶ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ μηδὲ περὶ
τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ ἐπιτρέπει ἡμῖν ἀμφι-
βάλλειν.

Τὸ ἄπειρον ἰδιότητος τινὸς ἀποκλείει τὸ
δυνατὸν τῆς ὑπάρξεως ἰδιότητος ἐναντίας, ἢ-

τις ἐλαττοῖ ἂν ἢ ἐκμηδενίζοι αὐτόν. α Ὁν
ἀπείρως ἀγαθὸν» μηδὲ τὸ ἐλάχιστον μόριον
κακίας δύναται ἂν ἔχειν, μηδὲ τὸ ἀπείρως
κακὸν ὄν ἔχειν τὸ ἐλάχιστον μόριον ἀγαθό-
τητος, ὡς περ μὴδ' ἀντικείμενόν τι εἶναι ἀπο-
λύτως μέλαν ἔχον ἀπόχρωσιν τινα λευκοῦ,
μηδὲ ἀπολύτως λευκὸν ἔχον τὴν ἐλαχίστην
κηλίδα μέλανος.

Ὁ Θεός ἄρα οὐδόλως δύναται εἶναι ἀγαθός
τε ἅμα καὶ κακός· διότι τότε μὴ ὦν κάτο-
χος μηδὲ τῆς μὲν μηδὲ τῆς δε τῶν ἰδιοτή-
των τούτων εἰς τὸν ὑπέρτατον βαθμὸν, οὐκ
ἂν εἴη Θεός· τὰ πάντα ὑποκύπτειν ἐν τῇ
ἰδιοτροπία καὶ ἐν οὐδενὶ μονιμότητι ὑπάρχει.
Οὐ δύναται ἄρα εἶναι εἰμὴ ἀπείρως ἀγαθός
ἢ ἀπείρως κακός· ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἔργα αὐτοῦ
μαρτυροῦσι τὴν σοφίαν αὐτοῦ, τὴν ἀγαθότη-
τα αὐτοῦ, καὶ τὴν μέριμναν αὐτοῦ, δεόν, ἵνα
συμπεράνωμεν ὅτι, μὴ δυνάμενος εἶναι ἐνταύ-
τῳ ἀγαθός τε καὶ κακός, μηδόλως παύων ὦν
Θεός, ὀρεῖται εἶναι ἀπείρως ἀγαθός.

Ἡ ὕπερτάτη ἀγαθότης ἐμφαίνει καὶ τὴν
ὑπερτάτην δικαιοσύνην· διότι, εἴπερ ἀδίκως
ἐνήργει ἢ μεροληπτικῶς κατὰ ἑμίαν μόνιν
περίστασιν, ἢ πρὸς χάριν ἀενόος μόνου τῶν
ἑαυτοῦ δημιουργημάτων, οὐκ ἂν εἴη ὑπερ-
τάτως δίκαιος καὶ κατὰ συνέπειαν μηδὲ «πα-
νάγαθος.»

«Ὁ Θεός ἐστὶν ἀπείρως τέλειος.» Ἀδύ-
νατόν ἐστὶν ἵνα ἀντιλαβώμεθα τοῦ Θεοῦ δίχα
τοῦ ἀπείρου τῶν τελειότητων, ὧν ἄνευ οὐκ
ἂν εἴη Θεός, διότι δυναίμεθα ἂν πάντοτε
ἀντιλαβῆσθαι ἑτέρου ὄντος κατόχου παντὸς
ὅτι αὐτῷ ἑλλείπει. Ὅπως μὴ δυναίται μὴδ'
ἐν ὄν ὑπέρτερον αὐτοῦ εἶναι, δεόν, ἵνα ἢ καθ'
ὅλα ἄπειρος.

Τὰ προσόντα τοῦ Θεοῦ, ὄντα ἄπειρα, μηδὲ
αὐξήσεως ἐπιδεικτικὰ τυγχάνουσι μηδὲ μειώ-
σεως· εἰ δὲ μὴ, οὐκ ἂν εἴσαν ἄπειρα καὶ
μηδ' ὁ Θεός τέλειος. Εἴπερ ἀφῆροι τις τὸ ἐ-
λάχιστον μόριον ἐνός μόνου τῶν προσόντων
αὐτοῦ, οὐκέτι ἂν ἔχοι Θεὸν, ἐπειδὴ δύναται
ἂν ὑπάρχειν ὄν ἕτερον ἐντελεστέρον.

«Ὁ Θεός ἐστὶν εἷς.» Τὸ ἐνιαῖον τοῦ Θεοῦ
συνέπειά ἐστὶ τοῦ ἀπολύτου ἀπείρου τῶν τε-
λειότητων. Οὐδόλως ἂν δύναται ὑπάρχειν

ἕτερος Θεός εἰμὴ ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ εἶναι ἐπί-
σης ἄπειρος καθ' ὅλα· ἐπειδὴ εἴπερ ὑπῆρχεν
ἢ ἐλαχίστη μεταξὺ αὐτῶν διαφορὰ, ὁ μὲν εἴη
ἂν ὑποδεέστερος τοῦ δε, ὑποτεταγμένος τῇ
δυνάμει αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἂν εἴη Θεός. Εἴπερ
ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῶν ἰσότης ἀπόλυτος, αἰ-
δίως ἂν εἴη ἢ αὕτη διάνοια· ἢ αὕτη θέλησις,
ἢ αὕτη δύναμις· οὕτω δὲ συγκεχυμένων ὄν-
των ἐν τῇ ταυτότητι αὐτῶν, πράγματι οὐκ
ἂν εἴη εἰμὴ εἰς μόνος Θεός. Εἴπερ εἶχον, ἕκα-
στος, εἰδικὰ προνόμια, ὁ μὲν ποιοῖ πᾶν ὅτι ὁ
δε οὐδόλως ποιοῖ, καὶ τότε οὐκ ἂν εἴη με-
ταξὺ αὐτῶν ἰσότης τελεία, ἐπειδὴ μὴδ' ὁ μὲν
μηδ' ὁ δε ἔχοι ἂν τὴν ὑπερτάτην ἐξουσίαν.

Ἡ ἄγνοια τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀπείρου τῶν τε-
λειότητων τοῦ Θεοῦ ἐγέννησε τὴν πολυθεΐαν,
θρησκείαν πάντων τῶν ἀρχικῶν λαῶν ἀπέ-
δοσαν τὴν θεότητα πάσῃ δυνάμει φανείσῃ αὐ-
τοῖς ἀνωτέρᾳ τῆς ἀνθρωπότητος· βραδύτερον
δὲ τὸ λογικὸν ὠδήγησεν αὐτοὺς εἰς τὸ συνά-
ψαι τὰς διαφόρους ταύτας δυνάμεις εἰς μίαν
μόνην. Ἐπειτα δὲ, καθ' ὅσον οἱ ἄνθρωποι κα-
τενόουν τὴν οὐσίαν τῶν θείων προσόντων, ἀ-
φῆρσαν ἐκ τῶν συμβόλων αὐτῶν τὰς δοξα-
σίας τὰς ἀρνημένας αὐτά.

Ἐν συντόμῳ, ὁ Θεός οὐ δύναται εἶναι Θεός
εἰμὴ ἐπὶ τῷ ὄρω τοῦ μὴ εἶναι ἕτερον ὄν κατ'
οὐδὲν ὑπέρτερον αὐτοῦ· ἐπειδὴ τότε τὸ ὄν ὁ-
περ εἴη ἂν ὑπέρτερον αὐτοῦ καθ' οἰονδητὴ πρᾶγ-
μα, ἔστω καὶ κατὰ τὴν πυκνότητα μιᾶς
τριχός, εἴη ἂν ὁ ἀληθὴς Θεός· διόπερ, δεόν,
ἵνα ἢ ἄπειρος καθ' ὅλα τὰ πράγματα.

Οὕτω δὲ ἀποδεδειγμένης τῆς ὑπάρξεως τοῦ
Θεοῦ ὑπὸ τοῦ γεγονότος τῶν ἔργων αὐτοῦ,
εὐθάνομεν. διὰ τῆς ἀπλῆς λογικῆς ἐπαγωγῆς,
εἰς τὸ καθορίσαι τὰ προσόντα ἅτινα αὐτὸν
χαρακτηρίζουσι.

Ὁ Θεός ἐστὶν ἄρα «ἡ ὑψίστη καὶ ὑπάτη
διάνοια» εἰς ἐστίν, αἰώνιος, ἀναλλοιώτως, αὐ-
λός, παντοδύναμος, ὑπερτάτως δίκαιος καὶ
πανάγαθος, ἄπειρος ἐν ταῖς τελειότησιν αὐ-
τοῦ, καὶ οὐ δύναται ἕτερόν τι εἶναι.

Τοιοῦτος ἐστὶν ὁ ἄξων ἐφ' οὗ ἀναπαύεται
τὸ παγκόσμιον οἰκοδόμημα· ὁ φάρος ἐστὶν
οὐτινος αἱ ἀκτῖνες ἐκτείνονται ἐφ' ὅλοκληρου
τοῦ σὺμπαντος, καὶ ὅστις μόνος δύναται κα-

θοδηγήσαι τὸν ἄνθρωπον ἐν τῇ ἐρεύρῃ τῆς
ἀληθείας· ἀκολουθῶν αὐτῷ, οὐδέποτε ἀπο-
πλανηθήσεται, καὶ εἴπερ πολλάκις ἐπλανήθη
τῆς ὁδοῦ, τοῦτο γένητο διότι οὐδόλως ἠκο-
λοῦθησε τῇ ὑποδειχθείσῃ αὐτῷ.

Τοιοῦτον ἐπίσης ἐστὶ τὸ ἀλάθητον κρι-
τήριον πασῶν τῶν φιλοσοφικῶν καὶ θρησκευ-
τικῶν διδασκαλιῶν· ἵνα κρίνη αὐτάς ὁ ἄν-
θρωπος, ἔχει μέτρον ἀναντιρρήτως ἀκριβές ἐν
τοῖς προσοῦσι τοῦ Θεοῦ, καὶ δύναται εἰπεῖν
καθ' ἑαυτὸν μετὰ βεβαιότητος ὅτι, «πᾶσα
θεωρία, πᾶσα ἀρχή, πᾶν δόγμα, πᾶσα πε-
ποιθήσις, πᾶσα πρᾶκτικὴ ἀντιφάσκουσα πρὸς
ἐν μόνον τῶν προσόντων τούτων, τείνουσα οὐ
μόνον εἰς τὸ ἐκμηδενίσει αὐτὸ, ἀλλ' ἀπλῶς
εἰς τὸ ἐξαθνεῖσαι αὐτὸ, οὐδόλως δύναται
εἶναι ἐν τῇ ἀληθείᾳ.»

«Ἐν τῇ φιλοσοφίᾳ, ἐν τῇ ψυχολογίᾳ, ἐν
τῇ ἠθικῇ, ἐν τῇ θρησκείᾳ οὐκ ἐστὶν ἀληθές
εἰμὴ πᾶν ὅτι μὴδὲ καθ' ἐν ἰῶτα ἀφίσταται
τῶν οὐσιωδῶν ἰδιοτήτων τῆς Θεότητος.»
Θρησκεία τελεία εἴη ἂν ἐκεῖνη ἥσπερ αὐτὸν
ἄρθρον τῆς πίστεως» ἐναντίον τυγχάνοι ταῖς
ἰδιότησι ταύταις, ἥς τις πάντα τὰ δόγμα-
τα δύναται ἂν ὑποστῆναι τὴν δοκιμὴν τοῦ
ἐλέγχου τούτου, μαθεμίαν προσβολὴν δε-
χόμενα.

Ο ΟΥΡΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΑΔΗΣ.

(Συνέχεια ἰδεῖτε σελ. 103.)

Αἰτίαι τοῦ φόβου τοῦ θανάτου.

Ὁ ἄνθρωπος, εἰς οἰανδήποτε βαθμίδα τῆς
κλίμακος καὶ ἂν ἀνήκῃ, ἀπὸ τῆς ἀγρίας κα-
ταστάσεως, ἔχει τὸ ἐμφυτον αἰσθημα τοῦ
μέλλοντος· ἢ δὲ ἐνδόμυχος αὐτοῦ ἐποπτεία
λέγει αὐτῷ ὅτι ὁ θάνατος οὐκ ἐστὶν ἢ τε-
λευταία λέξις τῆς ὑπάρξεως, καὶ ὅτι οἱ ἄν-
θρωποι, ἐφ' ὧν τῇ στερήσει λυπούμεθα, οὐ-
δόλως ἀνεπιστρέφει ἀπολώλασιν. Ἡ πρὸς τὸ
μέλλον πεποιθήσις κατ' ἐποπτεῖαν τῷ ἄν-
θρώπῳ τυγχάνει, καὶ ἀπείρως γενικωτέρα ἐστὶ

τῆς εἰς τὸ μὴδὲν δοξασίας. Πῶς γίνεται ὁ-
θεν, ἵνα μεταξὺ τῶν εἰς τὴν ἀθανασίαν τῆς
ψυχῆς πιστευόντων, εὕρηται τόση προσκόλ-
λησις εἰς τὰ πράγματα τῆς γῆς, καὶ τόσον
μέγας τοῦ θανάτου φόβος;

Ὁ φόβος τοῦ θανάτου ἀποτελεσμά ἐστὶ
τῆς σοφίας τῆς θείας Προνοίας καὶ συνέπεια
τοῦ ὀρμεμφύτου τῆς συντηρήσεως κοινῶς πᾶσι
τοῖς ἐμβίοις οὖσιν. Ἀναγκαῖός ἐστιν, ἐν ὅσῳ
ὁ ἄνθρωπος οὐχὶ ἀρκούντως πεφωτισμένος
τυγχάνει ὡς πρὸς τοὺς ὅρους τῆς μελλούσης
ζωῆς, ὡς ἀντίρροπον κατὰ τῆς συμπαρέλξεως
ἧτις, δίχα τοῦ χαλινῶ τούτου, φέροι ἀν-
τὸν εἰς τὸ ἐγκαταλιπεῖν προῶτως τὴν ζωὴν
τὴν ἐπιγειοῦ, καὶ εἰς τὸ παραμελῆσαι τοῦ ἐν-
ταῦθα ἔργου ὅπερ ὀφείλει τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ προα-
γωγῇ χρησιμεύσαι.

Διὸ καὶ, παρὰ τοῖς ἀρχικοῖς λαοῖς, τὸ μέλ-
λον οὐκ ἐστὶν εἰμὴ ἀόριστος τις ἐποπτεία,
βραδύτερον ἀπλῆ ἐλπίς καὶ βραδύτερον ἐπι-
τέλους βεβαιότης, ἀλλ' ἀμφιταλαντευομένη
εἰσέτι ὑπὸ μυστικῆς τινος πρὸς τὴν σωματι-
κὴν ζωὴν προσπλώσεως.

Καθ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος κάλλιον κατανοεῖ
τὴν μελλούσαν ζωὴν, ὁ φόβος τοῦ θανάτου
ἐλαττοῦται· ἀλλὰ συγχρόνως, κάλλιον ἐνο-
ῶν τὴν ἐπὶ τῆς γῆς ἀποστολὴν αὐτοῦ, ἀ-
ναμένει τὴν τελευτὴν αὐτοῦ μετὰ πλειονοῦς
γαλήνης, ὑποταγῆς καὶ ἄνευ φόβου. Ἡ βε-
βαιότης τῆς μελλούσης ζωῆς ἕτερον ῥοῦν ταῖς
ιδέαις αὐτοῦ δίδωσιν, ἕτερον σκοπὸν τοῖς ἔρ-
γοις αὐτοῦ· πρὶν ἢ βεβαιωθῆναι περὶ ταύτης, μό-
νον ὑπερ τῆς καθεστῶσης ζωῆς ἐργάζεται,
βεβαιωθείς δὲ περὶ ἐκείνης, ἐργάζεται ὑπὲρ
τοῦ μέλλοντος μηδὲν ἄμελῶν τοῦ παρόν-
τος, διότι γινώσκει ὅτι τὸ μέλλον αὐτοῦ ἐ-
ξήρτηται ἐκ τῆς ἐπὶ τὸ μάλλον καὶ ἤττον
καλλῆς διευθύνσεως ἣν δίδωσι τῷ παρόντι. Ἡ
βεβαιότης ὅτι ἀνευρήσει τοὺς φίλους αὐτοῦ
μετὰ τὸν θάνατον, ὅτι ἐξακολουθήσει τὰς σχέ-
σεις ἃς ἔσχεν ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς οὐδενὸς ἔρ-
γου τὸν καρπὸν ἀπολέσει, ὅτι μέλλει ἀκα-
ταπαύστως προάγεσθαι τὴν τε διάνοιαν καὶ
τὴν τελειότητα, δίδωσιν αὐτῷ τὴν ὑπομονὴν
τοῦ ἀναμένειν καὶ τὸ θάρρος τοῦ ὑποφέρειν
τοὺς στιγμιαίους πόνους τῆς ἐπιγείου ζωῆς.

Ἡ ἀλληλεγγύη, ἣν βλέπει ἐγκαθισταμένην
μεταξὺ τῶν νεκρῶν καὶ τῶν ζώντων ποιεῖ
αὐτὸν ἐννοῆσαι ἐκείνην ἧτις ὀφείλει ὑπάρχειν
μεταξὺ τῶν ζώντων· ἀπὸ ταύτης δὲ τῆς στιγ-
μῆς ἡ ἀδελφότης ἔχει τὸν λόγον αὐτῆς τοῦ
εἶναι, ἡ δὲ φιλανθρωπία σκοπεῖ τὸ τε παρὸν
καὶ τὸ μέλλον.

Ὅπως ἀπαλλαγῆ τις τῶν φόβων τοῦ θά-
νατου, δεόν, ἵνα δύνηται θεωρεῖν αὐτὸν ὑπὸ
τὴν ἀληθῆ αὐτοῦ ἐποψίαν, ἵνα ἐμβρατεύσῃ δη-
λονότι, διὰ τῆς διανοίας, ἐν τῷ πνευματικῷ
κόσμῳ καὶ σχηματίζεται, ἰδέαν περὶ αὐτοῦ ὡς
οἷόν τε ἀκριβῆ, τοῦθ' ὅπερ ἐξαγγέλλει παρὰ
τῷ ἐνσώρκῳ Πνεύματι ποιᾶν τινὰ ἀνάπτυξιν,
ποιᾶν τινὰ ἰκανότητα τοῦ ἀπαλλαγῆναι ἀπὸ
τῆς ὕλης. Παρὰ δὲ τοῖς μὴ ἐπαρκῶς προηγ-
μένοις ἡ ὕλική ζωὴ ὑπερτερεῖ τῆς πνευματι-
κῆς εἰσέτι.

Ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ ἐξωτερικὸν προσκολ-
λώμενος, μόνον τὴν ἐν τῷ σώματι ζωὴν βλέ-
πει, ἐν ᾧ ἡ πραγματικὴ ζωὴ ἐν τῇ ψυχῇ τυγ-
χάνει· τοῦ σώματος ἐστερημένου τῆς ζωῆς,
τὸ πᾶν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἀπόλωλε,
καὶ ἀπελπισμὸς αὐτὸν κατχλαμβάνει. Εἶπερ,
ἀντὶ τοῦ συγκεντρώσαι τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ἐν
τῷ ἐξωτερικῷ ἐνδύματι, ἔβρεξεν αὐτὴν ἐπ' αὐ-
τῆς τῆς πηγῆς τῆς ζωῆς, ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἧτις
ἐστὶ τὸ πραγματικὸν ἐν τῷ ἐπιζῶν πάντων,
ἤττον ἂν λυποῖτο ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τοῦ σώ-
ματος, πηγῆς τῶν ἀθλιότητων καὶ πόνων·
ἀλλὰ πρὸς τοῦτο ἀπαιτεῖται δύναμις, ἣν τὸ
Πνεῦμα διὰ μόνης τῆς ὀριμότητος κτᾶται.

Ὁ φόβος τοῦ θανάτου προέρχεται ἐκ τοῦ
ἀνεπαρκοῦς τῶν γνώσεων περὶ τῆς μελλούσης
ζωῆς· ἀλλ' ἐξαγγέλλει τὴν ἀνάγκην τοῦ ζῆν,
τὴν ὑποψίαν μήπως ἡ καταστροφὴ τοῦ σώ-
ματος τὸ τέλος πάντων τυγχάνῃ προκαλεῖ-
ται δὲ οὕτως ὑπὸ τῆς μυστικῆς ἐπιθυμίας
τοῦ ἐπιζῆν τὴν ψυχὴν, τοῦθ' ὅπερ καλύπτε-
ται εἰσέτι ὑπὸ τῆς ἀβεβαιότητος.

Ὁ φόβος ἐλαττοῦται, καθ' ὅσον ἡ βεβαιό-
της σχηματίζεται· ἐξαφανίζεται δὲ, ὅταν ἡ
βεβαιότης ἢ πλήρης.

Ἴδου τὸ προνοητικὸν μέρος τοῦ ζητήματος.
Σοφὴ ἦν ἡ Πρόνοια, μὴ ἐκθαμβῶσα τὸν ἄν-
θρωπον, οὕτως τὸ λογικὸν οὐκέτι ἀρκούντως

ἰσχυρὸν ἐτύγγανεν ἵνα ὑποστῇ τὴν θετικωτά-
την ταύτην ἀποψιν καὶ θελκτικωτάτην μέλ-
λοντος ὅπερ ἴσως ἐποίει αὐτὸν ποραμελῆσαι
τοῦ παρόντος ἀναγκαίου ὄντος τῇ ὕλικῇ τε
καὶ διανοητικῇ προαγωγῇ αὐτοῦ.

Ἡ κατάστασις αὕτη τῶν πραγμάτων συνε-
τηρήθη καὶ ἐπεξετάθη ὑπὸ αἰτιῶν καθαρῶς
ἀνθρωπίνων, αἵτινες ἐξαφανίζονται ὑπὸ τῆς
προόδου. Ἡ πρώτη ἐστὶν ἡ ἐποψίς ὑπ' ἣν πα-
ρίσταται ἡ μελλούσα ζωὴ, ἧτις ἡδύνατό ἐ-
παρκεῖσαι εἰς διανοίας ὀλίγον προημένας,
ἀλλ' ἧτις οὐδόλως ἡδύνατο ἱκανοποιηθῆναι τὰς
ἀπαιτήσεις τοῦ λογικοῦ τῶν σκεπτομένων ἀν-
θρώπων. Ἐπειδὴ, λέγουσι καθ' ἑαυτοὺς, πα-
ριστᾶσιν ἡμῖν ὡς ἀπολύτους ἀληθείας ἀρχὰς
ἀντικειμένους τῇ λογικῇ καὶ τοῖς θετικοῖς δε-
δομένοις τῆς ἐπιστήμης, σημεῖον ὅτι οὐδόλως
εἰσὶν ἀλήθειαι. Ἐκ τούτου δὲ, παράφτισιν ἡ
ἀπιστία, παρὰ πολλοὺς δὲ πίστις ἀμφίβολος.
Ἡ μελλούσα ζωὴ διὰ τινὰ ἀόριστος τις ἰδέα
τυγχάνει, πιθανότης μᾶλλον ἢ βεβαιότης ἀ-
πόλυτος· πιστεύουσιν εἰς αὐτὴν, ἐπιθυμοῦσιν
ἵνα ὑπάρχῃ τοιαύτη, καὶ ἄκοντες λέγουσι
καθ' ἑαυτοῦς, Καὶ ὅμως, εἶπερ τοῦτο οὐδόλως
ὑπῆρχε! Τὸ παρὸν ἐστὶ θετικόν, περὶ τούτου
ἀσχυροῦσώμεθα ἐν πρώτοις, τὸ μέλλον ἐλευ-
σεται κατὰ προσεπαύξησην.

Καὶ ἔπειτα, λέγουσι καθ' ἑαυτοὺς προσέτι,
τί ἐστὶν ἐπὶ τέλους ἡ ψυχὴ; Ἔστιν ἄρα γε
κέντρον τι, ἄτομον, σπινθῆρ, φλόξ; Πῶς αἰσ-
θάνεται; πῶς βλέπει; πῶς ἀντιλαμβάνεται;
Δι' αὐτοὺς ἡ ψυχὴ οὐδόλως ἐστὶν ὑπαρξίς τῷ
ὄντι πραγματικῇ, ἀλλ' ἀφρημένη τις ἐννοια.
Τὰ προσφιλῆ αὐτοῖς ὄντα, περιεσταλέμενα εἰς
ἄτομα ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν ἀπολώλασιν, οὕ-
τως εἰπεῖν, δι' αὐτοὺς, καὶ οὐκέτι ἔχουσιν ἐ-
νώπιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν τὰς ιδιότητας
αἵτινες ἐποίουν αὐτοὺς ἀγαπᾶν αὐτὰ· μὴδὲ
τὴν ἀγάπην σπινθῆρος ἐννοοῦσι, μὴδ' ἐκείνην
ἣν δύναται τις ἔχειν πρὸς αὐτὸν, καὶ αὐτοὶ
οὕτοι μετρίως ἱκανοποιοῦνται ἐκ τοῦ μετασχη-
ματισμοῦ αὐτῶν εἰς μονάδας. Ἐκ τούτου
δὲ ἡ ἐπιστροφή εἰς τὰ θετικὰ τῆς ἐπιγείου
ζωῆς, ἧτις ἔχει τι οὐσιωδέστερον. Ὁ ἀριθμὸς
τῶν ὑπὸ τῶν ιδεῶν τούτων ἐμφορομένων ἐ-
στὶν ἀξιοσημείωτος.

Ἐτερος λόγος προσκολλῶν εἰς τὰ πράγμα-
τα τῆς γῆς καὶ τοὺς σταθερῶς μάλιστα πι-
στεύοντας εἰς τὴν μελλούσαν ζωὴν προέρχεται
ἐκ τῆς ἐντυπώσεως ἣν διατηροῦσιν ἀπὸ
τῆς ἐξ ἀπαλίων ὀνύχων δοθείσης αὐτοῖς δι-
δασκαλίας.

Ἡ εἰκὼν ἣν δίδωσιν ἡμῖν περὶ τῆς μελ-
λούσης ζωῆς ἡ θρησκεία, δεόν ἵνα ὁμολογή-
σωμεν τοῦτο, μὴδὲ θελκτικῇ μὴδὲ παραμυθη-
τικῇ τυγχάνει. Ἀφ' ἑνὸς μὲν, βλέπομεν τοὺς
μορφασμοὺς τῶν καταδίκων ἀποτιόντων ἐν
ταῖς βασάνοις καὶ ταῖς φλόξιν ἄνευ τέλους
τὰς στιγμιαίας αὐτῶν πλάνας, δι' οὓς οἱ αἰῶ-
νες διαδέχονται τοὺς αἰῶνας ἄνευ ἐλπίδος ἐ-
πανορθώσεως, μὴδὲ ἐλέους, καὶ δι' οὓς, τὸ
ἔτι μᾶλλον ἀνοικτεῖρον, ἡ μετάνοια ἄγνοος
τυγχάνει· ἀφ' ἑτέρου δὲ, τὰς τηκομένης καὶ
ὀδυνομένης ψυχᾶς τοῦ καθαρτηρίου (1) ἀνα-
μενούσας τὴν σωτηρίαν αὐτῶν ἐκ τῆς καλῆς
θελήσεως τῶν ζώντων οἵτινες παρακαλέσονται
ἢ ποιήσουσιν ἑτέρους παρακαλέσαι ὑπὲρ αὐ-
τῶν, καὶ οὐχὶ ἐκ τῆς προσπαθείας αὐτῶν ἵνα
προοδεύσωσιν. Αἱ δύο αὗται κατηγορίαι συν-
απαρτίζουσι τὴν ἄπειρον πλειονοψηφίαν τοῦ
πληθυσμοῦ τοῦ ἑτέρου κόσμου. Ὑπεράνω δὲ
ἵπταται ἡ λίαν περιορισμένη τῶν ἐκλεκτῶν,
ἀπολαούτων, ἐπὶ τὴν αἰωνιότητα, κατοπτρευ-
τικῆς μακροτήτος. Ἡ αἰωνία αὕτη ἀχρη-
στία, προτιμότερα ἀναμφιβόλως τοῦ μὴδενος,
οὐχ ἤττον ἐπιδεικτικῶς μονοτονίας ἐστὶν ἰ-
δία. Οὕτω δὲ βλέπομεν ἐν ταῖς εἰκόσιν, αἵτι-
νες παριστᾶσι τοὺς πανευδαίμονας, πρόσωπα
ἀγγελικὰ, ἄπερ ὅμως ἀποπνεύουσι τὴν ἀνίαν
μᾶλλον ἢ τὴν ἀληθινὴν εὐδαιμονίαν.

Ἡ κατάστασις αὕτη μὴδὲ τὰς ἐρέσεις ἱ-
κανοποιεῖ, μὴδὲ τὴν ἐμφυτον ἰδέαν τῆς προ-
όδου, ἧτις μόνη φαίνεται συμβιβάζομένη πρὸς
τὴν ἀπόλυτον μακαριότητα. Δυσκόλως ἐννοεῖ
τις ὅτι ὁ ἄγιος ἀμαθῆς, ὁ ἀμβλὺς τὴν ἠθι-
κὴν, ἐπειδὴ ἐδέχθη μόνον τὸ βάπτισμα, ἰσο-
βαρῖζει πρὸς τὸν ἀρικόμενον εἰς τὸν ὕψιστον
βαθμὸν τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς πρακτικῆς

(1) Σημ. Μεταφρ. Πρόδηλον ὅτι ἐνταῦθα
πρόκειται περὶ τῆς διδασκαλίας τῆς Δυτικῆς
ἐκκλησίας.

θηκῆς, μετὰ πολλοὺς ἐνιαυτοὺς ἐργασίας. Ἔτι δ' ἦττον καταληπτόν ἐστιν ὅτι τὸ παιδίον τελευτήσῃ ἐν μικρᾷ ἡλικίᾳ πρὶν ἢ σχῆ τὴν συνείδησιν τοῦ τε ἀτόμου καὶ τῶν πράξεων αὐτοῦ, ἀπολαύει τῶν αὐτῶν προνομιῶν, διὰ μόνου τοῦ γεγονότος τελετῆς, ἐν ᾗ περ ἡ θέλησις αὐτοῦ οὐδὲν μέρος ἔλαβεν. Αἱ ἰδέαι αὐταὶ μὴδὲ τοὺς τὰ μάλιστα ζηλωτὰς ἀκλωνήτους ἐῶσιν, ἐὰν ὀλίγον σκέπτονται.

Ἐὰν δὲ το προοδευτικὸν ἔργον, ὅπερ ἐκπληροῖ τις ἐπὶ τῆς γῆς, μηδὲν ἐν τῇ μελλούσῃ εὐδαιμονίᾳ τυγχάνῃ, ἢ εὐκολία δι' ἧς πιστεύουσιν ὅτι ἀποκτώσι τὴν εὐδαιμονίαν ταύτην δυνάμει ἐξωτερικῶν τινῶν πρακτικῶν, τὸ δυνατὸν μάλιστα τοῦ ἀγοράσαι αὐτὴν διὰ τῶν χρημάτων, ἄνευ σπουδαίας μετατροπῆς τοῦ χαρακτήρος καὶ τῶν ἔξεων παρέχουσι ταῖς ἀπολαύσεις τοῦ κόσμου πάσαν ἀξίαν. Πολλοὶ πιστοὶ μυγαίτατα καθ' ἑαυτοῦς λέγουσιν, ἐπειδὴ τὸ μέλλον αὐτῶν ἐξησραλισμένον τυγχάνει διὰ τῆς ἐκπληρώσεως τύπων τινῶν, ἢ διὰ δώρων ὀψιγόνων, ἅτινα εὐδενὸς αὐτοῦ στερούσι, περιττὸν ἂν εἴη τὸ ἐπιβάλλειν ἑαυτοῖς θυσίας ἢ οἰανδήποτε ἐνόχλους πρὸς ὄφελος τῶν ἄλλων, ἐν ᾧ δύναται σωθῆναι ἐργαζόμενος, ἕκαστος δι' ἑαυτὸν.

Οὐκ ἔστι βεβαίως το αὐτὴ ἡ ἰδέα ὅλων, διότι ὑπάρχοσι μεγάλα καὶ λαμπρά ἐξαιρέσεις· ἀλλ' οὐδόλως δύναται τις ὑποκρῦψαι ὅτι ταύτην οἱ πλείστοι ἀσπάζονται καὶ πρὸ πάντων τὰ ἐλάχιστα πεφωτισμένα πλήθη, καὶ ὅτι ἡ ἰδέα, ἣν ἔχουσι περὶ τῶν ὄρων τοῦ εὐτυχεῖν ἐν τῷ ἄλλῳ κόσμῳ, τὴν πρὸς τὰ ἀγαθὰ τούτου προσκόλλησιν συντηρεῖ καὶ κατὰ συνέπειαν τὸν ἐγωϊσμόν.

Προσθῶμεν πρὸς τούτους ὅτι τὰ πάντα, ἐν ταῖς συνθηταῖς, συντελοῦσιν ἵνα λυπηταί τις διὰ τὴν ἀπώλειαν τῆς ἐπιγείου ζωῆς, καὶ φοβῆται τὴν ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν διαβάσιν. Ὁ θάνατος περιστοιχίζεται ὑπὸ τελευτῶν θρήνου, αἵτινες ἐκπλήττουσι διὰ τοῦ τρόμου μάλλον ἢ παρηγοροῦσι διὰ τῆς ἐλπίδος. Ἐὰν εἰκονίζουσι τὸν θάνατον, πράττουσι τοῦτο πάντοτε ὑπ' ἐποψίν ἀποστροφῆν ἐμπέουσιν, καὶ οὐδέποτε παριστάσιν αὐτὸν ὡς ὑπὸν μεταβάσεως· πάντα τὰ ἐμβλήματα αὐ-

τοῦ τὴν καταστροφὴν τοῦ σώματος ὑπομνήσκουσιν, εἰδεχθῆ καὶ ἄσαρκον αὐτὸν δεικνύουσιν· οὐδὲν σύμβολον ὑπεκδηλοῦ τὴν ψυχὴν ἀπαλασσομένην φαιδρὰν ἐκ τῶν γηίνων αὐτῆς δεσμῶν. Ἡ πρὸς τὸν εὐτυχέστερον ἐκείνον κόσμον ἀποδημία ὑπὸ τῶν θρηνητῶν τῶν ἐπιζώντων παρακολουθεῖται, ὡς περὶ τὸ μέγιστον τῶν δυστυχημάτων τοῖς ἐντεῦθεν ἐκδημοῦσι συνέβαιεν· τελευταῖον ἀσπασμὸν διδοῦσιν αὐτοῖς αἰώνιον, ὡς περὶ οὐδέποτε ἡμελλον ἰδεῖν αὐτοὺς καὶ αὐτῆς· λυποῦνται δὲ αὐτοὺς διὰ τὰς ἐνταῦθα ἀπολαύσεις, ὡς περὶ οὐδόλως ἡμελλον εὐρεῖν μεζίζου. Ὅποιον δυστύχημα, λέγουσι, τὸ ἀποθνήσκειν, ὅταν ἡ τις νέος, πλούσιος, εὐτυχῆς καὶ ἔχῃ ἐὼπιον αὐτοῦ λαμπρὸν μέλλον. Ἡ εὐτυχέστερος καταστάσεως ἰδέα μόλις ἀκροθιγῶς διὰ τῆς διανοίας διέρχεται, ἐπειδὴ οὐδόλως ἐν αὐτῇ ἔχει ῥίζας. Ἰὰ πάντα ἄρα συντελοῦσιν εἰς τὸ ἐμπνεῖν τὴν φρίκην τοῦ θανάτου ἀντὶ τοῦ ἐνσταλάζει τὴν ἐλπίδα. Ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ πολλὴν καιρὸν ἀγωνισθήσεται ἀναμφιβόλως, ἵνα ἀπαλλαγῇ τῶν ἑαυτοῦ προλήψεων, ἀλλὰ κατορθώσει τοῦτο, καθ' ὅσον ἡ πίστις αὐτοῦ στηρίζεται, καθ' ὅσον σχηματίζει ὑγιεινέστεραν ἰδέαν τοῦ πνευματικοῦ βίου.

Ἡ κοινὴ, ἐκτὸς τούτων, δοξασία τίθησι τὰς ψυχὰς ἐν χώραις μόλις προσιταῖς τῇ διανοίᾳ, ἐνθα ξέναι τρόποι τινὰ γίνονται πρὸς τοὺς ἐπιζῶντας· καὶ αὐτὴ δὴ ἡ Ἐκκλησία τίθησι φρικτὸν ἀνυπέροβητον μεταξὺ αὐτῶν καὶ τῶν τελευταίων, κρύπτει ὅτι πᾶσα σχέσις διακόπτεται, πᾶσα συγκοινωνία ἀδύνατος ἀποβαίνει. Ἐὰν μὲν ἐν τῷ ἄδει τυγχάνουσι, πᾶσα ἐλπίς ἵνα ἴδωμεν αὐτοὺς διὰ παντὸς ἀπωλέσθη, ἐκτὸς ἂν ἡμεῖς αὐτοὶ εἰς τὸν ἄδην καταδικασθῶμεν· ἐὰν δὲ μεταξὺ τῶν ἐκλεκτῶν εὐρίσκωνται, ἀπορροφῶνται ὅλως ὑπὸ τῆς κατοπτρευτικῆς αὐτῶν μακαριότητος. Πάντα ταῦτα τίθενται μεταξὺ τῶν ἀποθανόντων καὶ τῶν ζώντων ἀπόστασιν τοιαύτην, ὡς τε ὡς αἰώνιον θεωρεῖ τις τὸν ἀποχωρισμὸν· διόπερ καὶ προτιμᾷ εἰτέτι ἔχειν παρ' ἑαυτῷ, πᾶσυχοντα ἐπὶ τῆς γῆς, τὰ ὄντα ἄπερ ἀγαπᾷ, ἀντὶ τοῦ βλέπειν αὐτὰ ἀποδημοῦντα καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν οὐρανὸν μάλιστα καταευθυνόμενα.

Ἐπειτα δὲ, ἡ ψυχὴ ἢ ἐν τῷ οὐρανῷ εὐρίσκει μένη, ἔστι πράγματι εὐτυχῆς βλέπουσα, π. χ. «τὸν υἱὸν αὐτῆς, τὸν πατέρα αὐτῆς, τὴν μητέρα αὐτῆς, ἢ τοὺς φίλους αὐτῆς,» εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον; (1)

ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ

ΕΝ ΤΟΙΣ ΟΥΡΑΝΟΙΣ ΔΙΑΣΤΗΜΑΣΙΝ

ὑπὸ LEON DENIS.

(Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ Α. Ν.)

Πολλάκις ἐρέθη ὅτι, ἵνα ἀνυψώσῃται τις εἰς τὴν γνῶσιν τῶν παγκοσμίων νόμων, ἵνα ἐμβατεύσῃ ἐν τῇ παντοδυναμίᾳ καὶ τῷ μεγαλειῷ τοῦ Θεοῦ, οὐδὲν ὑπάρχει τελεσιουργῶν τῆς κατοπτρεύσεως τῆς φύσεως. Ἡ ἀσκησις αὕτη οὐ μόνον τὴν ψυχὴν ἡμῶν ἀπαλλάττει ἐκ τῶν ἀσχολιῶν καὶ τῶν μέριμνῶν τοῦ ὕλικου βίου, ἀλλὰ καὶ τὴν συνέπειαν ταύτην ἔχει τοῦ ἀνοίγειν ἐν ἡμῖν ἀνεξάντλητον πηγὴν συγκινήσεων, αἵτινες τὰς ψυχικὰς ἡσῶν δυνάμεις ἐνισχύουσιν, ἐπεκτείνουσι τῆς διανοίας ἡμῶν τοὺς ὀρίζοντας καὶ καλλίους ἡμᾶς ἀποκαθιστάσιν.

Ὅποιον ὑψηλὸν διδάγμα ἢ θεωρία τοῦ κόσμου, ἐκ τῆς γῆς ταύτης, τῆς μονῆς ἡμῶν, ἐνθα ἕκαστον ἄτομον ἔχει τὸ ἑαυτοῦ μέρος ἐκδεδηλωμένον ἐν τῷ μεγάλῳ παγκοσμίῳ ἔργῳ! Πόσαι ὑψηλαὶ εἰκόνες καὶ συγκινητικαὶ συγχρόνως, πόσα πανοράματα ἀλληλοδιαδέ-

(1) Σημ. Μεταφρ. Γνωστὸν ὅτι ἡ διδασκαλία τοῦ ὕλικου πυρός, τῶν καμίνων καὶ τῶν βασάνων καὶ μάλιστα τοῦ καθαρτηρίου πυρός, καίτοι ὑποστηριζομένη ὑπὸ τῆς Δουτικῆς Ἐκκλησίας ἣν ἔχει ὑπ' ὄψιν ὁ συγγραφεὺς, τέλειον ἐγκατελείφθη τὴν σήμερον ὑπὸ τῆς ὑψηλῆς θεολογίας, ἣτις ἀναγνωρίζει ὅτι ἡ λέξις πῦρ λαμβάνεται ὡς εἰκὼν, καὶ ὅτι ἡ λέξις αἰώνιον οὐδόλως σημαίνει τὸ διηνεκὲς μέχρι τοῦ ἀπείρου.

χονται πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν! Ἡ λαμπρότης δηλονότι τῆς Σφαιρας, τῆς τόσῳ πλούσιας κατὰ τὰς ἐπιδείξιως ἀποκεκομμένας ἡπείρους εἰς παραλίαις ἐλικροειδεῖς, καὶ γερσοννήσους θυσανοειδεῖς· οἱ εὐρεῖς ὠκεανοὶ, οἱ πάντοτε βρέμοντες ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀτμοσφαιρας, καὶ προεκτείνοντες ὡς ἀπεράντους βραχίονας μέχρι τοῦ κέντρου τῶν γαιῶν τὰς ἐσωτερικὰς θαλάσσας καὶ τοὺς βαθεῖς κύλλπους· οἱ ἄλυσοι τῶν ὀρέων καὶ αἱ μεγαλοπρεπεῖς αὐτῶν κορυφαί, αἵτινες κατὰ τὸ ὕψος αὐτῶν ἐπιδοκνύουσιν ἀκρότητας χιωνοσκεπτεῖς ἢ θόλους ἐστεμμένους ὑπὸ δασῶν πρασίνων, ἢ κοιλάδας εὐφόρους καὶ ἀνθηρὰς ἄς τινες ποτίζουσιν οἱ μεγάλοι ποταμοὶ καὶ ἄς περ συνοικίζουσιν αἱ πολυάριθμοι ἡμῶν πόλεις· καὶ ἐπὶ τέλους αἱ ὀμιχλώδεις ὄχθαι τοῦ βορρᾶ ἢ αἱ εὐήλιοι ἀκταὶ τῆς μεσημβρίας ὄλαι ὑγραὶ ἐκ τῶν φιλημάτων τῆς πλημμυρίδος, καὶ ἐκείθεν τὰ ἀκρωτήρια.

Πανταχοῦ, ἀπὸ τοῦ ἐνὸς πόλου μέχρι τοῦ ἐτέρου, ἐκτίθεται ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν τὸ πλούσιον θέαμα τῆς φύσεως, ὅπερ ἔστιν ἐκδηλωσις θελήσεως ἣτις ἐπὶ αἰῶνας συνέφερε τὰ στοιχεῖα τῆς σφαιρας, ἵνα ποιήσῃ μέρος αὐτῆς κτήμα τῆς ἀνθρωπότητος, πεδίον ἐν ᾧ ἐξελλίσσονται ἢ τε δραστηριότης αὐτῆς καὶ ἡ εὐφυΐα.

Ἄν δὲ ἐκ τοῦ συνόλου, μεταβῶμεν εἰς τὰς λεπτομερείας τοῦ μεγαλοπρεποῦς τούτου ἔργου, οὐχ ἦττον ἐκπλαγησόμεθα. Ὁ φυτικὸς τάπης ὁ περικαλύπτων τὴν γῆν παρέξει ἡμῖν ἀπεράντον ποικιλίαν σχημάτων τε καὶ χρωμάτων. Ἐκ δὲ τοῦ κέντρου τῆς Ἀνατολῆς μέχρι τῶν δένδρων τῶν ὀρέων ἡμῶν τῆς Γαλλίας, ἐκ τῆς δρυὸς, τοῦ φηγοῦ, τῆς ἐλάτης μέχρι τῶν λεπτοφυῶν ἀνυμίων, ἅτινα δίκην ταπήτων διασπορέννυνται ἐν ταῖς βρύσις, πόσαι οἰκογένειαι, πόσα ἀντικείμενα! Ὑπάρχοσι τερπνότεραι ἐντυπώσεις ἐκείνων αἵτινες ἀφίενται ἐν τῷ πνεύματι ἡμῶν ὑπὸ τῆς θεᾶς λειμῶνος, δάσους, ὅτε ὠραῖαν τινὰ ἡμέραν τοῦ θερούς, μακρὰν τῆς τύρβης τῶν πόλεων ἀφιέμεθα ὑπάγοντες ἵνα θεωρήσωμεν αὐτὰ ὑπὸ τὰς εὐεργετικὰς τοῦ ἡλίου ἀκτίνας;

Κόσμος φυτῶν καὶ θάμνων ζῆ ἐν αὐτοῖς,

μυρία ἄνθη ἐν αὐτοῖς συνενδύονται, διανοίγοντα τὰς ἑαυτῶν στεφάνους καὶ ἀγρίας ὁσμὰς εἰς τὸν ἀέρα ἐκχέοντα. Ἐκάστη βλάστη, ἕκαστον συμπύκνωμα βοτανῶν πλήρη ἐνδιαφέροντος εἰκόνα ἡμῖν παρέχει. Ἐντομα ἔρπουσι καὶ κινούνται μεταξύ τῶν κλωνίων τῆς γλῶσσης μύται βομβοῦσαι ὑπὸ τὰ φύλλα, πτηνὰ κελαδῶσιν ἐπὶ τῶν κλάδων, καὶ ἐν τῇ μεγάλῃ ταύτῃ σιγῇ ἢ μόλις ταράττουσι, διακρίνει τις ὡς ὑπόκωφον ψιθυρισμὸν, ὡς μυρίας φωνὰς συγκεχυμένας αἰτίνες συνενδύονται ἵνα λαλήσωσιν πρὸς τὴν καρδίαν ἡμῶν γλῶσσαν εἰρήνης καὶ ἀγάπης.

Εἰς τὸν θόρυβον τῶν φωνῶν τούτων, τὸ ἄδυτον τῆς ψυχῆς ἡμῶν, τὸ μυστηριώδες τοῦτο ἄδυτον ἐν ᾧ ἐνθρονίζεται ἡ συνείδησις, ἐν ᾧ ἀνεξιτήλοις γράμμασιν ἐρκεχάρκται ὁ νόμος τοῦ καλοῦ καὶ τοῦ ωραίου ὡς καὶ ἡ γνώσις τοῦ Θεοῦ, τὸ ἄδυτον τοῦτο ὅπερ οἱ περισπασμοὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς συγκαταοῦσι κεκλεισμένον, ἀνοίγεται καὶ κρῖνται ἵνα διαφύγη τὸ ἐσωτερικὸν ἐκεῖνο φῶς ὅπερ φωτίζει ἡμᾶς, ἄσμα καταθέλον ἡμᾶς, καὶ τὸ ἄσμα τοῦτο ὕμνος ἐστὶν ἀνευ λέξεων, ὅπερ ἕκαστον ἐν κατευθύνει πρὸς τὸν Θεόν, καὶ πρὸς ἐν ᾧ Θεὸς ἀποκρίνεται δι' ἐνδομύχου ἀμονίας ἢ ἡ γραφίς οὐδ' ὅπως δύναται περιγράψαι, ἀλλ' ἢ ἡ καρδία γνωρίζει δοκιμάσαι τε καὶ κατανοῆσαι.

Τοιαύτη ἐστὶν ἡ ἐντύπωσις ἢ παράγει παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἢ θεωρία τῆς φύσεως. Πέβαιόν ἐστὶν ὅτι οὐχὶ πάντες κατὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν αἰσθανόμεθα τὴν ἐντύπωσιν ταύτην. Κατὰ τὴν κατάστασιν τῆς καλλιέργειας τοῦ πνεύματος ἡμῶν ἕξει ἐφ' ἡμῶν ἀποτέλεσμα κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον ἰσχυρὸν, κατὰ τὸ μάλλον καὶ ἥττον διαρκές. Ἀλλ' ὀλίγοι εἰσὶν οἱ ἄνθρωποι οἱ μὴ εὐαίσθητοι πρὸς ταῦτα τὰ θεάματα. Οἱ ἀγροδιαίτοι, οἵτινες διέρχονται τὴν ἑαυτῶν ζῶν ἐν τῷ μεσῷ τῶν δασῶν καὶ τῶν τὰ μάλιστα καθυστερούντων χωρίων, εἰσὶν εὐαίσθητοι ἐπίσης ὡς καὶ οἱ τῶν πόλεων κάτοικοι, καίτοι τῶν ἐντυπώσεων αὐτῶν δυσκολώτερον ἐκδηλουμένων.

Ἐὰν ἄρα αἱ εἰκόνας τῆς γήινης φύσεως συγκινῶσιν ἡμᾶς τόσο καὶ τοιαύτας ἐντυπώσεις

ἡμῖν παράγωσιν, ὁποίας ἄρα γε ἐντυπώσεις καὶ συγκινήσεις δοκιμάσομεν, ἐὰν θεωρήσωμεν τῶν οὐρανῶν τὰ πανοράματα!

Κατ' ἀντίθεσιν δὲ πρὸς τὰ πρῶτα, κατὰ τὰς γαλιναίας καὶ διαυγεῖς νύκτας τοῦ χειμῶνος τὸ θέαμα τοῦτο ἐπιδείκνυται καθ' ὅλην τὴν καταπληκτικὴν αὐτοῦ ὄψιν. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τοῦ ἐνιαυτοῦ, μόλις τῆς νυκτὸς ἐξαπλοῦσθαι τὰς σκιὰς αὐτῆς ἐπὶ τῆς γῆς, αἱ φωτιστικαὶ ἐστὶν ἀνάπτονται καθ' ἑκατομύρια ἐν τῇ ἐκτάσει καὶ ἀρχὰς μὲν τὸ βλέμμα ἐφελεύεται ὑπὸ τῶν ἰσχυρῶν φώτων ἅτινα φωτίζουν τῆδε κάκεισε τὸ ἀμυδρὸν τοῦ οὐρανοῦ κυανοῦν χρῶμα· εἰσὶ δὲ ταῦτα οἱ ἀστέρες τοῦ πρώτου μεγέθους, οἱ ἐγγύτατα ἡμῶν τυγχάνοντες. Ἐπειτα δὲ, καθ' ὅσον ἡ νύξ προβαίνει καὶ μελαντέρα καθίσταται, ἕτεροι ἀστέρες ἐπιφαίνονται καθ' ὅλα τὰ σημεῖα τοῦ ἀπείρου. Εἰς μάτην τὸ πνεῦμα προσπαθεῖ συμπεριλαβεῖν τὸ ποσὸν αὐτῶν τὸ ἀναριθμητόν· ἀδύνατον δὲ, ἴσται· ἀλλ' ὁ ὀφθαλμὸς ἐξακολουθεῖ τῶν ἀστέρων τὴν ἐπιθεώρησιν. Διορᾷ ἐν ταῖς ἀπωτάταις χώραις σωρῶν κόσμων τόσῳ συμπεπαισμένων τόσον ἀκαταλόγηστων, ὡςτε αἱ συγκεχυμένα αὐτῶν λαμπρῶν φαινόμενα ὡς πέπλοι ἀερίου ἐξελισσόμενοι ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Ἐπειτα δὲ ἀποτέρω, ἔτι ἀποτέρω, φαίνονται ὡχραὶ τινες νεφελότητες, τόσῳ μεμακρυσμένοι, ὡςτε ἠδύνατό τις ἐκλαβεῖν αὐτὰς ὡς τὰ πέρατα τοῦ ἀνεξέρευνητου σύμπαντος. Ἐξ ἐκάστης τῶν ἐξισῶν τούτων ἀκτινοβολεῖ γλυκεῖά τις καὶ ἡρεμος λάμψις. Ἐν τοῖς ἐνάστροις δὲ ἀβύσσοις τοῦ διαστήματος ἐξαπλοῦται φωτεινὸς τις στολισμὸς, καὶ οἱ οὐράνιοι ἀδάμαντες, ἐξ ὧν συγκροτεῖται, εἰσὶ τόσοι ἥλιοι.

Ἡ συνῆθια τοῦ βλέπειν τὰ πράγματα ταῦτα ἀδιαφόρους ἡμᾶς ἐνίοτε καθίστασι πρὸς τὴν καλλονὴν αὐτῶν, ταραττόμεθα ὑπὸ τὴν ἀκτινοβολοῦσαν κομάραν, διερχόμεθα καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἡμῶν μόλις ρίπτουσι βεβδῶδες βλέμμα ἐπὶ τῶν λαμπροτήτων τούτων. Καὶ ὅμως ὅταν ὁ οὐρανὸς τοῦ Δεκεμβρίου περιβάλλεται τὸν μεγαλοπρεπῆ αὐτοῦ πέπλον, ὅταν οἱ ωραιότατοι ἀστερισμοὶ τοῦ νότου διαβαίνωσιν ἡμέρα καὶ μεγαλοπρεπῶς ἐν τῇ ἐκτά-

σει, ὁ τὰ μάλιστα ἀμέριμνος ἄνθρωπος ἀδυνατεῖ ἵνα μὴ δοκιμάσῃ θαυμασμὸν αἰσθημα.

Ἐὰν ἐκ τῆς γενικῆς τῶν οὐρανῶν παρατηρήσεως μεταβῶμεν εἰς σπουδὴν λεπτομερῆ τῶν κόσμων οὓς ἐμπεριέχουσιν, ἐντύπωσις ἐτι ζωηρότερα ἡμᾶς καταλαμβάνει.

Ὅταν θελήσωμεν ὀρίσαι τὴν ἀπόστασιν ἧτις ἀποχωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἀστέρων, ὅταν θελήσωμεν ἐξερευνησαί τὰ αἰθέρια βᾶθη, αἰσθημα θάμβους ἡμᾶς συναρπάζει. Πράγματι δὲ πᾶς ἀριθμὸς ἀνεπαρκῆς καθίσταται τοῦ ἐκφράσαι τὰς ἀποστάσεις ταύτας. Ἡ ἐπιστήμη, ἵνα φθάσῃ εἰς τὸ τέμα τοῦτο, ἠναγκάσθη ὅπως πειθήσεται χιτῆσιν μέτρου τεραστίου, τῆς ταχύτητος τῆς τοῦ φωτὸς ἀκτίνος. Γνωστὸν ὅτι τοῦτο διανύει 300,000 χιλιομέτρων κατὰ δευτερόλεπτον. Ἐὰν ἄρα θελήσωμεν σχηματίσαι ἀκριβῆ τοῦ Σύμπαντος ἰδέαν, ἐὰν θελήσωμεν θεωρῆσαι ἐκ τοῦ πλησίον τὰς τρομερὰς δημιουργίας ἅς περ αἱ ἄβυσσοι αὐτοῦ κρύπτουσιν, οὐδὲν ἔχομεν ἕτερον εἰμὴ παραξάμενοι τὸ ὄχημα τοῦτο διερυνῆσαι νοερῶς τῇ βοηθείᾳ αὐτοῦ τὰ οὐράνια διαστήματα.

Ἄγωμεν οὖν! κατευθυνόμεθα πρὸς τὸν ἀστέρα τὸν ἐγγύτατον τῆς γῆς, πρὸς τὸν ἀστέρα ἐκεῖνον ὅστις λάμπει ἐκεῖ πέραν ὡς πρὸς μεμακρυσμένους καὶ μυστηριώδεις. Διανύοντες δὲ 75,000 λευγῶν κατὰ δευτερόλεπτον, οὐ πολλοῦ χρόνου δεόμεθα ἵνα ἀπὸ τῆς γῆς ἀπομακρυνθῶμεν. Ἴδου ἤδη αὕτη μακρὰν ὀπισθεν ἡμῶν· ἐλαττοῦται κατὰ τὸν ὄγκον εἰς τὴν θέαν τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ περιστρέφεται κεκλιμένη ἐπὶ τῆς τροχιάς αὐτῆς. Διερχόμεθα πλησίον τοῦ δορυφόρου αὐτῆς, τῆς σελήνης, καὶ τὸ βλέμμα ἡμῶν περιπλανᾶται ἐπὶ τῶν ἐνοσφικῶν αὐτῆς κορυφῶν, ἐπὶ τῶν ἐσθεσμένων καὶ συντετριμμένων αὐτῆς ἡφεστειῶν. Οὗτός ἐστι κόσμος σιγῆς καὶ θανάτου.

Ἀποστρέφωμεν τὸ βλέμμα ἀπὸ τοῦ πενήθιμου τούτου θεάματος, καὶ ἴδωμεν πρὸς τὰ ἐμπρός. Αἱ σκιά τῆς νυκτὸς ἀπῆλθον καὶ ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου πέραν τῆς γῆς φαινόμενος κατακλύζει ἡμᾶς ἤδη διὰ τῶν ἑαυτοῦ φώτων. Ἴδωτε ἐκεῖ πέραν τὴν σφαιρὰν ἐκείνην πρὸς ἣν διευθυνόμεθα μεγεθύνεται κατὰ μίκρον καὶ αἴφνης δείκνυσιν ἡμῖν ἐκ τοῦ πλη-

σίον τὸν ὑπερμεγέθη αὐτῆς ὄγκον ὡς καὶ τοὺς τέσσαρας αὐτῆς πυρσούς, οἵτινες συνοδεύουσιν αὐτὴ καὶ πέμπουσιν αὐτῇ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου. Ἔστι δὲ ἡ σφαῖρα αὕτη ὁ Ζεὺς, πλανήτης 1400 φορὰς ὀγκωδέστερος τῆς μικρᾶς ἡμῶν γῆς. Ἐφαπτόμεθα τῆς ἐπιφανείας αὐτοῦ καὶ ἀπέραντος σκηνογραφία ὑφ' ἡμᾶς ἀναπτύσσεται, ἄλυσσος δηλονότι ἰσχυρὰ ὄρεων, ὧν αἱ ὀμοῦ συνδεδεμένοι τομαὶ ἀφανίζονται ἐν τῇ ἀποστάσει. Διατίθενται κατὰ βαθμίδας κλίμακος γιγντιαίας· συνεπισωρεύονται καὶ φαίνονται ἐκ τοῦ ὕψους ὡς ἡ σπονδυλικὴ στήλη τοῦ κόσμου τούτου. Διὰ μέσου τῶν παράγωγων διορᾷ τις σκιερὰς καὶ χλοερὰς κοιλάδας, καταρράκτας, ὧν τὰ ἀργυροεῖδη ὕδατα ἀναπηδῶσιν ἐπὶ τῶν βράχων, ἔπειτα ἀποτέρω, πεδιάδας κεκαλυμμένας ὑπὸ φυτῶν, δάση, ποταμούς, πόλεις, καὶ ἐπὶ τέλους εἰς τὸν ὀρίζοντα τὴν θάλασσαν, κάτοπτρον κινούμενον ἀντανακλῶν τὰς ζωηρὰς λάμψεις τοῦ ἡλίου.

Ἐκεῖ πέραν, πρὸς τὰ δεξιὰ, ἕτερα σφαῖρα ἐπὶ τῆς τροχιάς αὐτῆς ὀλισθαίνει. Ἡ θεὰ αὐτῆς παράδοξος τυγχάνει καὶ ἔκτακτος, δύο δακτύλιοι ἀπέραντοι περὶ τὰς πλευρὰς αὐτῆς ἐκτείνονται ὡς γρυσσοὶ κύκλοι, ὀκτῶ σεληναὶ ἐξελίσσονται περὶ αὐτὴν· ἐστὶ δὲ ἡ σφαῖρα αὐτῆ ὁ Κρόνος! Βυθίζεται ἐν τῷ κενῷ καὶ αἴφνης ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν ἀφανίζεται.

Ἴδου ἡμεῖς ἤδη ἐν τοῖς κόλποις τῶν ἐρήμων τοῦ διαστήματος· οὐδὲν σύννεφον, οὐδεὶς ἀτμός τὰ βᾶθη αὐτοῦ ἄρτι καλύπτει. Οἱ ἀναριθμητοὶ κόσμοι λάμπουσιν ἀσύγκριτον λάμψιν. Ἡ ἀκτίς ἡμῶν πάντοτε κινεῖται, καταβιβρώσκουσα τὴν ἔκτασιν. Δι' ὅλης δὲ τῆς ἰλιγγιώσης αὐτῆς ταχύτητος τῶν ἐβδομηκοντα καὶ πέντε χιλιάδων λευγῶν κατὰ δευτερόλεπτον οὐδέλως προβαίνομεν εἰμὴ βραδέως εἰς τὰς ἀχανεὶς ταύτας χώρας. Οὐδέτι ἡμέραι δι' ἡμᾶς ὑπάρχουσιν. Ὁ ἥλιος ἐξακοντίζει πάντοτε ἐφ' ἡμᾶς τὰς φλογερὰς αὐτοῦ ἀκτίνες, ὁ χρόνος ῥεῖει ταχὺς, ἡμεῖς δὲ οὐπω ἐπλησιάσαμεν πρὸς τὸν ἐγγύτατον τῆς γῆς ἀστέρα. Ἀλλὰ κατὰ μικρὸν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἡμῶν ἀμαυροῦται τῇ ἀποστάσει, ὁ ἀστὴρ, πρὸς τὸν ὁποῖον κατευθυνόμεθα, μεγεθύνεται καὶ λαμβάνει τὸ σχῆμα ἐστίας φωτεινῆς ὀ-

μοίας πρὸς τὸν ἴδιον ἡμῶν ἤλιον, ἔχων, ὡς περ καὶ οὗτος, τὴν πολυαριθμὸν συνοδίαν τῶν σφαιρῶν, τῶν δορυφόρων περιπλανωμένων ἐν ταῖς τοῦ φωτός πλημμυρίσιν.

Τρία ἔτη παρήλθον ἀρ' ἧς ἡμέρας τὴν γῆν ἐγκατελίπομεν.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΕΙΑΣ.

Ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ λόγου τοῦ ἐκφωνηθέντος ἐν τῇ ἐν Κων[σταντινουπόλει] Φιλικῆ παιδευτικῇ Ἀδελφότητι τῆς Συνασοῦ «Ἡ Πρόοδος» τῇ 27 Μαρτίου 1877 ὑπὸ Δ. Ι. Μπέρου. (1)

«Δράξαθε παιδείας μήποτε ὀργισθῆ Κύριος καὶ ἀπολεῖσθε ἐξ ὁδοῦ δικαίας.»

Πασιγνώστον εἶναι ὅτι σκοπὸς πάσης πεπολιτισμένης κοινωνίας εἶναι ἡ εὐημερία τῶν μελῶν αὐτῆς. Μέσον δὲ διὰ τοῦ ὁποῦ δύναται νὰ φθάσῃ ἡ κοινωνία εἰς τοιοῦτον βαθμὸν καὶ καταστῆ ἀξία νὰ ὀνομάζῃται κοινωνία πεπολιτισμένη εἶναι ἡ παιδεία. Διότι ἄνευ αὐτῆς ὁ ἄνθρωπος τὸ τιμαλφέστερον δῶρημα τοῦ εὐγενοῦς αἰσθήματος τῆς λογικότητος καὶ τοῦ ὀρθοῦ ἡγεμονικοῦ ἀποβαλὼν, δι' ὃν ὁ πλάστης αὐτὸν ἐπρόκρινε, δούλος καθ' ὅλα καθίσταται, τὴν τῶν παθῶν καὶ φαύλων ἐπιθυμιῶν δουλεύων αἰσχροῦ δουλείαν, καὶ ἀγγεῖται καὶ φέρεται ἀχαλιναγωγῆτος, ὡς ἀφηνιάζων καὶ θηλυμανῆς ἵππος. Ἀλλ' ἐκ τούτου

Ἀξιότιμε Κ. Συντάκτα!

(1) Ἐκ πείρας εἰδὼς, ὅτι τὸ ὑμέτερον περιοδικὸν ἀείποτε τῆς ὠφελείας τῶν νέων ἐχόμενον, καταχωρίζει τοιαύτας πραγματείας δι' ὃν τὸν πρὸς τὴν παιδείαν ζῆλον τῆς νεολαίας ν' ἀνακωπυρῆ, ἐξελεξάμην ἵνα πέμψω ὑμῖν μικρὸν μικροῦ μαθητοῦ καὶ πρῶτον περὶ τὸ γράφειν δοκίμιον, ὅπως ἐν ταῖς ἐριτίμοις στήλαις τοῦ περιοδικοῦ ὑμῶν καταχωρηθῆ.

Ἐλπίζων δὲ ὅτι τὸ τοιοῦτον οὐδόλως θέλετε ἀποδοκιμάσει, καθ' ὅσον μάλιστα, ὡς

τοῦ ἐνός τὸ κακὸν ὡς μεταδίδεται καὶ εἰς ἄλλον καὶ βαθμηδὸν εἰς ὅλοκληρον ἔθνος· ὥστε ὁ εἰς ἐπιφέρει τὴν καταστροφὴν ὅλων. Καὶ ἵνα περὶ τούτου βεβαιωθῶμεν ἀρκεῖ νὰ ρίψωμεν ἑταστικὸν τι βλέμμα εἰς τὴν γενικὴν ἱστορίαν τὸν ἀδέκαστον κριτὴν τῶν παρελθόντων αἰῶνων.

Ἀπ' ἐναντίας δὲ εἰάν ὁ ἄνθρωπος κατορθώσῃ διὰ τῆς παιδείας νὰ θέσῃ χαλινὸν εἰς τὰς ὀρμὰς αὐτοῦ, καὶ νὰ δώσῃ τὴν προσήκουσαν τροφὴν εἰς τὴν ψυχὴν του, εἰάν δηλ. κατορθώσῃ νὰ βαδίσῃ τὸν μακρὸν καὶ τραχὺν καὶ ὄρθιον ὄμιον, ταχέως καὶ εὐκόλως τὰ πάντα περὶ αὐτὸν μεταβάλλει, εὐτυχῆς καὶ εὐδαίμων, καὶ ὠφέλιμος εἰς τε τὸν ἑαυτὸν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν καθίσταται, πρὸς τούτοις δὲ καὶ τῷ Θεῷ ἀρεστός.

Ἡ πείρα, ὁ μέγιστος οὗτος ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ τοῦ κόσμου διδάσκαλος, ἀπέδειξεν, ὅτι τοῦτο ἐπετυγχάνετο διὰ τῆς παιδείας καὶ πρὸ πάντων τῆς Ἑλληνικῆς, νῦν δὲ συνδιαζομένης μάλιστα μετὰ τῆς χριστιανικῆς αἰτινῆς ἀποτελοῦσι τὴν ἀληθῆ παιδευσιν.

Καὶ τερῶντι ρίψωμεν ἑταστικὸν τι βλέμμα εἰς τὴν ἱστορίαν καὶ παρατηρήσωμεν ποῖον μεταξὺ τῶν ἀρχαίων ἐθνῶν ὑπερεῖχε πάντων

ἔφθην εἰπὼν, ἀρχικὸν περὶ τὸ γράφειν δοκίμιον ὑπάρχει μαθητοῦ τῆς κατωτέρας γυμνασιακῆς τάξεως,

Διατελῶ ὀλοπρόθυμος ὑμῖν φίλος

Δ. ΛΑΜΠΙΣΗΣ.

Ἐν Τζιμπαλίφ 12 Ἀπριλίου 1877.

ΠΑΝΤΗΣΙΣ.

Ἀσμένως «ὁ Φιλεργὸς» καταχωρίζει ἐν ταῖς στήλαις αὐτοῦ ἀπόσπασμα τοῦ ἀξιολόγου τούτου προϊόντος τοῦ μικροῦ μαθητοῦ, ὡς λέγετε, καὶ εὐχεται ἵνα οὐ μόνον καὶ ἔτερα σπουδαιότερα ἔργα αὐτοῦ δημοσιεύσῃ, ἀλλὰ καὶ ὅ,τι πλείους τῶν τῆς νεολαίας ἡμῶν εἰλικρινῶς αὐτὸν μιμηθῶσιν.

ὡς πρὸς τὴν διανοητικὴν ἀνάπτυξιν; καὶ θὰ ἴδωμεν ὅτι τὸ Ἑλληνικόν. Πρῶτον ἐπροώδευσε εἰς τὰς τέχνας καὶ ἐπιστήμας; Πάλιν τὸ Ἑλληνικόν Ἀλλὰ, ποῖον ἦτον ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνετέλεσε εἰς τὴν ὑψώσιν τοῦ πνεύματος, εἰς τὴν πρόοδον τῶν τεχνῶν καὶ ἐπιστημῶν; Καὶ θὰ ἴδωμεν βεβαίως ὅτι ἦτον ἡ παιδεία Ἡ Εὐρώπη διὰ τίνος μέσου ἔφθασεν εἰς τοιοῦτον βαθμὸν ἀναπτύξεως καὶ ἐγένετο ἐστία τοῦ πολιτισμοῦ; Καὶ θὰ ἴδωμεν ὅτι καὶ πάλιν διὰ τῆς παιδείας τοῦτο κατάρθρωσε καὶ διὰ τῶν Ἑλληνικῶν συγγραμμάτων.

Ἦτο καιρὸς, καθ' ὃν πᾶσα Ἑλληνικὴ καρδία ἐπαλλε κομπάζουσα ἐπὶ τοῖς θεοσδότοις καὶ θεοφάτοις τῶν πατέρων Αὐτῆς Συγγραμμάσι. Ἦτο τότε χρυσοῦς αἰὼν τῆς Ἑλλάδος ἣτις εἶχε τότε ἐθρονισμένην τὴν τιμαλφῆ παιδείαν. Ἀλλ' ἐπῆλθεν ἡ κατὰκτησις τῆς Ἑλλάδος, συνεπιφέρουσα παντοίας Ἀνατολικὰς ἔξεις, συνεπάγουσα τὴν ποραμέλησιν τῆς παιδείας καὶ παντοία δυναστευτικὰ ἐλαττώματα Ἡ ἐκπτώσις τῆς παιδείας συνεπέφερε καὶ τὴν ἐκπτώσιν συναπάσης τῆς Ἑλλάδος, καὶ ἤρξατο ἡ μελάγχολος καὶ δυστυχῆς ἐποχὴ τῆς ἀμαθείας προαγγέλλουσα τὴν χαλαρότητα τῶν πνευμάτων καὶ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἑλλάδος, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἐγένετο.

Ἀλλὰ, τοιοῦτον ἔθνος ὅσον μεγίστη καὶ γενικὴ συνέβη ἡ πτώσις του, ὅσον μεγάλα καὶ ἂν ἦσαν τὰ καθημέραν προβαλλόμενα ἐμπόδια, ὅσον καὶ ἂν ἐστερεῖτο τῶν ἀναγκαίων καὶ συντελεστικῶν πρὸς τὴν ἀναγέννησιν αὐτοῦ μέσων, ἡ δύνατο ἀρά γε νὰ μείνῃ διὰ πολλοὺς αἰῶνας κατὰ τὸ παράδειγμα τοσούτων ἄλλων ἐθνῶν, εἰς τὴν ἀξιοθρήνητον ταύτην τῆς πτώσεως του κατάστασιν, ὥστε διὰ νὰ εἶπω οὕτων ἔχη βοήθειαν ὑπερφυσικῆς χειρὸς διὰ νὰ τὸ ἐξαγάγῃ ἀπὸ τοῦ φρικώδους ἐκείνου χάους, εἰς τὸ ὁποῖον παντὸς εἶδους αἷτια τὸ ἔρριψαν; Οὐχί! Οὐδὲ ἂν ἀνέχεται. Ἀλλ' ἐξακολουθεῖ προοδεῖον καὶ ἀκούει τὰ ἄλλα ἔθνη λέγοντι περὶ αὐτοῦ «Καὶ πάλιν λαμπρὸν διὰ τὴν ἀρχαίαν του εὐκλειαν καὶ νῦν ἀξιεπαῖνον διὰ τοὺς καθημερινούς του ἀγῶνας.» . . .

Ἴδου λοιπὸν ἐξ ὅσων εἶπωμεν τί συμπε-

ραίνομεν Ἴδου ὁ μέγας θεμέλιος λίθος ἐπὶ τοῦ ὁποῦ πρέπει νὰ στηρίζηται ἡ κοινωνία. Ἴδου τί μέγα κακὸν ἐπιφέρει τῆς παιδείας ἡ ἀμέλεια, καὶ ἡ πρὸς αὐτὴν ἀδιαφορία, καὶ ἰδοὺ ἀπεναντίας τί μέγα ἀληθῶς καὶ τρανὸν καλὸν συνεπάγει ἡ ἐπιμελεῖα πρὸς τὴν παιδείαν καὶ ὁ ὄργασμός. Οὗτος λοιπὸν ἐστὶν ὁ προορισμὸς τοῦ ἀνθρώπου. Ταῦτα λέγων δὲν ἐνοῶ μόνον περὶ τοῦ ἀνδρὸς ἀλλὰ καὶ περὶ τῆς γυναίκος. Διότι, εἰάν ὁ ἀνὴρ δῆται ἐπιμελείας καὶ μορφώσεως, ἡ γυνὴ δεῖται πλειότερας λέγων δὲ πλειότερας δὲ ἐνοῶ μαθήσεως ἐπιστημονικῆς ἀλλὰ μορφώσεως ἠθικῆς. «Καθότι πᾶσα γυνὴ δὲν δύναται νὰ ἠδῶσῃ ἐπιστήμην εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς, ἐπεὶ ἡδὴ πᾶσα γυνὴ δὲν δύναται νὰ ἦναι ἐπιστήμων ἢ πλὴν πᾶσα γυνὴ δύναται νὰ δώσῃ ἠθικὴν εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς, ἐπειδὴ πᾶσα γυνὴ δύναται καὶ ὀφείλει νὰ ἦναι ἠθικὴ.»

Μέγχα λοιπὸν εἶναι καὶ ὁ προορισμὸς τῆς γυναίκος καὶ ἡ γυνὴ λοιπὸν κατέχει μέρος εἰς τὴν κοινὴν πρόοδον καὶ ὡς ἐκ τούτου καθῆκον παντὸς ἀνθρώπου ἐστὶ νὰ μὴ μὲνῃ ἀδιάφορος πρὸς τὴν γυναικείαν ἐκπαίδευσιν ἀλλὰ παντὶ σθένει νὰ ἐρχηται εἰς ἀρωγὴν αὐτῆς. Θέλετε ἀγαθοὺς πολίτας; πλάσατε ἀνεπτυγμένας γυναῖκας.

ΑΙ ΔΙΑΣΗΜΟΙ ΔΡΑΠΕΤΕΥΣΕΙΣ.

Μετάφρασις ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ τοῦ

ΦΡΙΔΕΡΚΟΥ ΒΕΡΝΑΡΔΟΥ

ὑπὸ Κ. Α. Ξ.

I.

Ἀριστομένης ὁ στρατηγὸς τῶν Μεσσηνίων 684 Π. Χ.

Ὁ Ἀριστομένης, στρατηγὸς τῶν Μεσσηνίων, μαχόμενος κατὰ τῶν Λακεδαιμονικῶν στρατευμάτων, πολυαριθμοτέρων τῶν ἰδικῶν του καὶ διοικουμένων ὑπ' αὐτῶν τῶν δύο βα

σιλέων της Σπάρτης, έλαβε κατά την γενναίαν αὐτοῦ ὑποχώρησιν πλείστα τραύματα καὶ μεταξύ ἄλλων βολὴν πέτρας εἰς τὴν κεφαλὴν, ἣτις ἐρρίψεν αὐτὸν ἡμιθανῆ. Οἱ Λακεδαιμόνιοι τὸν συνέλαβον μετὰ (πεντήκοντα τῶν στρατιωτῶν του καὶ τὸν ἀπήγαγον εἰς Σπάρτην, ὅπου ἀπεράσισαν νὰ ρίψωσιν ὄλου εἰς τὴν Κεάδαν. Ἦτο δὲ ἡ Κεάδα βαθύ ρήγμα τοῦ ἐδάφους, βάραθρον εἰς ὃ κατεκρήμνιζον τοὺς εἰς θάνατον καταδικασμένους. Ὁ Ἀριστομένης ἐρρίφθη πράγματι εἰς αὐτὸ μετὰ τῶν συμπολεμιστῶν αὐτοῦ, ἀπολεσθέντων ἀπάντων ἐν τῇ πτώσει αὐτῶν. Γῆν φορὰν ταύτην ὅπως καὶ ἄλλοτε ὁ Ἀριστομένης ἐσώθη ὑπὸ δαίμονός τινος. Οἱ διηγούμενοι τοὺς ἄθλους αὐτοῦ μετὰ πλείονος ἐνθουσιασμοῦ διίσχυρίζονται ὅτι αὐτός τις, ἰπτάμενος μετ' αὐτοῦ, ὑπεστήριξε τὸ σῶμα τοῦ Ἀριστομένου ἐπὶ τῶν ἀναπεταμένων πτερυγῶν του, οὕτως ὥστε ἐφθασεν ἄνευ πληγῆς εἰς τὸ βᾶθος τοῦ βάραθρου. Ἐκ τύχης ἀνεκάλυψε τὴν ἐξοδὸν τοῦ ζοφώδους τούτου σπηλαίου. Ὅταν ἔπεσεν εἰς τὸ βᾶθος αὐτοῦ κατέκειτο περιτετυλιγμένος διὰ τῶν ἐνδυμάτων του καὶ περιμένων τὴν τελευταίαν αὐτοῦ στιγμὴν ἣν ἐνόμιζεν ἐγγίζουσας. Τρεῖς ἡμέρας ἤδη κατέκειτο εἰς τὴν Κεάδαν, ὅτε ἀκούσας θόρυβον, ἀπεκάλυψε τὸ πρόσωπόν του καὶ παρετήρησεν εἰς τὸ ἡμίφως ἀλώπεκα ἣτις ἐπλησίαζεν εἰς τὰ πτώματα. Μαντεύων ὅτι τὸ ζῶον τοῦτο θὰ εἰσῆλθεν εἰς τὸ βάραθρον δι' εἰσόδου τινος περιέμενεν ἵνα τὸ ζῶον φθάσῃ μέχρις αὐτοῦ καὶ ὅταν ἐπλησίασεν ἐδράξατο αὐτοῦ διὰ τῆς μιᾶς χειρὸς, ἐνῶ διὰ τῆς ἑτέρας ἐδίδεν αὐτῷ τὴν χλαμύδα του ἵνα δαγκάνῃ ὅταν τὸ ζῶον ἐστρέφετο πρὸς αὐτόν· οὕτως ἠκολούθει τὴν ἀλώπεκα εἰς τὴν πορείαν της καὶ ἐσύρετο ὑπ' αὐτῆς εἰς τὰς διόδους τοῦ ὑπογείου, μέχρις ὅτου παρατηρήσας ὅπῃν τινα ἀρούραν εὑρεῖται καὶ δι' ἣς εἰσῆρχετο ὀλίγον φως, ἄφησε τὸ ζῶον ὅπερ ὄρμησάν διεφύγετο ἐκ τῆς ὀπῆς. Τότε ὁ Ἀριστομένης κῆρυκε τὴν ἐξοδὸν τοῦ σπηλαίου διὰ τῶν χειρῶν του, κατώρθωσε νὰ διαπνῆσῃ αὐτὴν, καὶ ἐπανεῦρε κατόπιν τοὺς συμπολίτας του. Ἦ ἐκ τῆς Κεάδος δραπέτευσις αὕτη ἐθεωρήθη ὡς δηλωτικὴ

ἀπόδειξις τῆς προστασίας τῶν Θεῶν. (Πινυανίας, «Περιγραφή τῆς Ἑλλάδος» Βιβλίον Δ'. Κεφ. ΙΗ').

II.

Ὁ Ἠγησίστρατος 475 Π. Χ.

Ὁ Μαρδόνιος εἰς τὰς Ἑλληνικὰς τελετὰς εἶχεν ἱεροσκόπον τὸν ἐξ Ἠλείας Ἠγησίστρατον. Ὁ ἀνὴρ οὗτος συλληφθεὶς ποτε ὡς αἰχμάλωτος ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν, εἰς εὖς προῦξεν ἡσυχία κακὰ, ἐρρίφθη εἰς τὰ δεσμά καὶ παρεδόθη εἰς τὴν μεγάλην βάσανον.

Περιελθὼν εἰς τὸν κίνδυνον τοῦτον, καὶ γινώσκων καλῶς ὅτι, ὄχι μόνον ἐπρόκειτο νὰ χάσῃ τὴν ζωὴν του ἀλλὰ καὶ φρικωδῶς νὰ ὑποφέρῃ πρὸ τοῦ θανάτου του, διενόησεν τὴν ἐξῆς ἀπίστευτον πρᾶξιν. Ἠδυνήθη νὰ εὕρῃ ἐν τῇ φυλακῇ του ἐλασμαί τι σιδηροῦν, ὅπερ ἀγνοῶ πῶς εὑρίσκετο ἐκεῖ, καὶ ἐξετέλεσε τὴν γενναϊοτέραν πρᾶξιν ἐξ ὅσων γνωρίζομεν μέχρι τῆς σήμερον. Μετρήσας τὸ μέρος τοῦ ποδὸς ὅπερ ἠδύνατο νὰ ἐκβάλῃ τὰς συναχούσας τοὺς πόδας αὐτοῦ ξυλῖνας πέδας καὶ διὰ σιδήρου περικεκοσμημένης πέδης, κατέκοψε τὸν ταρτῆν τοῦ ποδὸς του καὶ ἠδυνήθη οὕτω ν' ἀπαλλαγῇ τῶν δεσμῶν. Εἶτα, ἐπειδὴ ἡ φυλακὴ ἐφυλάσσετο καλῶς, ἤνοιξεν ὅπῃν διὰ τοῦ αὐτοῦ σιδηροῦ ἐλάσματος εἰς τὸν τοίχον καὶ διεφύγετο εἰς τὸν Τεγέαν, νυκτιπορῶν καὶ κρυπτόμενος τὴν ἡμέραν εἰς τοὺς θάμνους. Διὰ τοῦ μέσου τούτου ἐφθασεν εἰς τὸν Τεγέαν τὴν τρίτην νύκτα, ἀποφυγὼν τὰς καταδιώξεις τῶν Λακεδαιμονίων, ἐκπλαγέντων λίαν ἐπὶ τῇ τόλμῃ αὐτοῦ, ὅταν εὗρον τὸ ἡμισυ τοῦ ποδὸς του ἐν τῇ φυλακῇ, χωρὶς νὰ δυνήθωσι νὰ ἐπανεῦρωσι τὸν ἴδιον. Θεραπευθεὶς ὁ Ἠγησίστρατος κατασκευάσατο ξύλινον πόδα καὶ κατέστη ἐχθρὸς κεκρυμμένος τῶν Λακεδαιμονίων. Παρακινούμενος ταυτόχρονως ὑπὸ τοῦ μίσους καὶ τῆς φιλοκαρδίας του, ὑπῆρξεν εἰς τοὺς Πέρσας κατὰ τὴν μάχην τῶν Πλαταιῶν, ὡς θύτης καὶ ἱεροσκόπος, ἀν-

ταμειφθεὶς γενναίως ὑπὸ τοῦ Μαρδονίου. Ἀλλὰ τὸ κατὰ τῆς Σπάρτης μίσος του προῦξεν ἡσυχία καὶ τὴν ἀπώλειάν του. Συλληφθεὶς κατόπιν ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων ἐν Ζακύνθῳ, ὅπου ἐξετέλει τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἱεροσκόπου, ἐθανατώθη θανάτῳ οἰκτρῷ ὑπ' αὐτῶν. (Ἡρόδοτος, Βιβλίον Θ' § 38.)

Εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Ἡροδότου ἐν ὀνόμασι «ταρσός» δὲν συμπεριλαμβάνετο μόνον τὸ μέρος τοῦ ποδὸς ὅπερ ὑποδεικνύουσιν οἱ ἀνατόμοι τῶν ἡμερῶν μας, ἀλλὰ συνάμα καὶ ὅλον ἐκεῖνο τὸ μέρος ὅπερ προηγεῖται ἀμέσως τῶν δακτύλων. Ἐκ τίνος μάλιστα χωρίου τοῦ Ἱπποκράτους δηλοῦται ὅτι τὸ ὄνομα ταρσός ἐσημεριάζετο ἰδίως ἐπὶ τοῦ σήμερον ὀνομαζομένου μεταταρσίου καὶ τῶν ὀστέων τοῦ δευτέρου στίχου τοῦ ταρσοῦ, ἐξ ὧν διακρίνει τὰ ἀπ' εὐθείας συνεχόμενα μετὰ τῆς κνήμης. Τὸ κείμενον τοῦ Ἡροδότου ὁρίζει σαφέστατα ὅτι ὁ Ἠγησίστρατος ἔκοψε τὸν πόδα αὐτοῦ ἐν τῇ ἐνώσει τοῦ ταρσοῦ μετὰ τοῦ μεταταρσίου.

Ἐκ πρώτης ὄψεως φαίνεται ἀπίστευτον ὅτι ἔσχε τις τὸ θάρρος νὰ ἀκρωτηριασθῇ οὕτως καὶ πρὶ πάντων νὰ δυνήθῃ νὰ πρᾶξῃ κατόπιν ὅτι ἀναφέρει ὁ Ἑλλῆν συγγραφεὺς, ἀλλ' ὁμοίαι πράξεις παρετηρήθησαν ἰδίως παρὰ τοῖς ἰθαγενέσι τῆς Βορείου Ἀμερικῆς. Ἄλλως εἶναι σπάνιον νὰ μὴ εὕρῃ τις ὑπερβολὰς εἰς τὰς διηγήσεις τοῦ εἶδους τούτου ἄς συλλέγομεν καὶ παρ' αὐτοῖς ἔτι τοῖς σοβαρωτέροις ἱστορικοῖς. Μνημονεύομεν τοῦ συγγραφέως καὶ ὁ ἀναγνώστης δύναται νὰ ἐκτιμῆται.

III.

Δημήτριος ὁ Σωτὴρ 162 Π. Χ.

Ὁ Δημήτριος εὑρίσκετο εἰς Ῥώμην ὡς ὁμηρος στείλει ὑπὸ τοῦ πατρὸς του Σελεύκου Φιλοπάτωρος, ὅτε ὁ Ἀντίοχος δολοφονήσας τὸν Σελεύκον ἀνγορεύθη βασιλεὺς τῆς Συρίας. Ὁ Δημήτριος ἐξητήσατο παρὰ τῆς Συγκλήτου νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὸν θρόνον τοῦ πατρὸς του· ἀλλὰ, κατὰ τὸν Πολύβι-

ον, οἱ Συγκλητικοί, εἰ καὶ συγκινηθέντες ἐκ τῶν λόγων τοῦ Δημητρίου, ἐνόμισαν σκόπιμον διὰ τὴν Δημοκρατίαν νὰ κρατήσωσι τὸν ἡγεμόνα τοῦτον εἰς Ῥώμην καὶ νὰ ἀναγνωρίσωσι τὸν υἱὸν τοῦ Ἀντιόχου ὡς διάδοχον τοῦ θρόνου τῆς Συρίας. Χρόνον τινα κατόπιν ὁ Δημήτριος, βουλόμενος ποιῆσαι νέας παραστάσεις εἰς τὴν Σύγκλητον, συνεβουλεύθη τὸν Πολύβιον ὅστις τῷ εἶπε: «Μὴ προσκρούσατε δεῦτερον ἤδη εἰς τὸν αὐτὸν λίθον, ἐλπίζετε μόνον εἰς τὸν ἑαυτὸν σας, καὶ διὰ τοῦ θάρρους ὑμῶν κατὰστυγε ἄξιον τοῦ θρόνου.» Ὁ νέος ἡγεμὼν περιέμενεν ἀναμφιδόλως ἐκ μέρους τοῦ Πολυβίου συμβουλήν σύμφωνον τοῖς σκοποῖς αὐτοῦ, καὶ οὕτω δὲν ἠκολούθησε τὰς ἰσχυρὰς σκέψεις αὐτοῦ. Ἀλλ' ἰδὼν τὴν αἰτησίαν του ἀπορριφθεῖσαι καὶ δεῦτερον, καὶ ἀναγνωρίσας τὸ ὄρθην τῶν τοῦ Πολυβίου συμβουλῶν, ἐνηγολήθη ἀμέσως νὰ διοργανίσῃ τὴν φυγὴν αὐτοῦ. Ὁ Διόδωρος, ὅστις ἀνέθρεψεν αὐτόν, φθάσας ἀκριβῶς ἐκ Συρίας κατ' ἐκείνην τὴν ἐποχὴν ἐβεβαίωσε αὐτῷ ὅτι ἐὰν παρουσιαζέτο καὶ μετ' ἐνός ἔτι ὑπῆρξεν εἰς τὸν λαόν του ἀμέσως θὰ ἀνγκυρεύετο βασιλεὺς.

Ὁ Πολύβιος, ὁ Διόδωρος καὶ τινες ἄλλοι φίλοι τοῦ νέου ἡγεμόνος ἀμέσως ἐπροθυμοποιήθησαν νὰ τὸν ὑπηρετήσωσιν. Πλοῖόν τι καρχηδονικὸν σταθμῶσεν τότε εἰς τὴν ἐκβολὴν τοῦ Τιβέριου, ἐναυλώθη διὰ λογαριασμὸν τοῦ Δημητρίου, ἐκ τούτου φαίνεται ὅτι ἡ ἐπιτήρησις τῆς κυβερνήσεως δὲν ἦτο τόσον αὐστηρὰ, διότι ἡ ἀγορὰ συνωμολογίῃ ἐν πλήρει ἡμέρᾳ, καὶ δὲν ἐκρύπτοντο εἰς τὰς μετα τοῦ πληρώματος διαπραγματεύσεις των ἐπὶ τοῦ ὀρισμοῦ τῆς ἡμέρας τῆς ἀναχωρήσεως. Τῆς ὀρισθείσης ἡμέρας ἀνατειλάσας, ὁ Δημήτριος συνήνωσεν ἅπαντας τοὺς φίλους του εἰς τι καπηλεῖον, τινες μόνον ἐξ αὐτῶν ἐγνώριζον τὸ ἀπόκρυφον, καὶ ὤφειλον, εἰς προσδιορισθεῖσαι στιγμὴν, νὰ ἐπιβῶσι τοῦ πλοίου μετὰ τῶν δούλων αὐτῶν. Ὁ Πολύβιος, κληνῆρως ἕνεκεν ἀσθενείας καὶ φοβηθεὶς μήπως ὁ νέος ἡγεμὼν, δελεασθὲν ὑπὸ τοῦ οἴνου, δι' ὃν εἶχε κλίσει τινὰ, λησμονήσας τὴν ὥραν τῆς ἀναχωρήσεως, ἀπέστειλεν αὐτῷ διὰ τοῦ ἀπελευθεροῦ του, κατὰ τὸ λυκόφως, ἐπιστόλιον ὅπερ

ἀνεκάλει αὐτὸν εἰς τὰ καθήκοντά του. Ἄναγνους ὁ Δημήτριος τὸ ἐπιστόλιον, προύφασίθη ἀδιαθεσίαν, — δι' ἧς συνήθως ἐπερατοῦντο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκεῖνην τὰ ῥωμαϊκὰ συμπόσια, — ἀνεχώρησε μετὰ τῶν πιστῶν του, καὶ ἐπανακάμφας εἰς τὴν κατοικίαν του, ἀπέστειλε τοὺς ὑπρέτας του εἰς Ἀναγνίαν (Anagnia), διατάξας αὐτοὺς νὰ ἔλθωσι τὴν ἐπαύριον μετὰ δικτύων καὶ κυνηγετικῶν κυνῶν εἰς τὸ ὄρος Κιρκαίων, ὅπου θὰ εὐρωσιν αὐτὸν, καὶ ἐνθα συνήθως ἐκυνήγει τὸν μονιόν, τοῦθ' ὅπερ προϋμήθευσεν αὐτῷ τὴν φιλιάν τοῦ Πολυβίου. Ἐξ ἄλλου καὶ οἱ φίλοι του, δόντες τὰς ἰδίας διαταγὰς εἰς τοὺς ὑπρέτας των καὶ ἀποσιεῖλαντες αὐτοὺς εἰς τὸν ἴδιον τόπον τῆς συνεντεύξεως, ἐπανήλθον νὰ τὸν εὐρωσιν ἐνδεδυμένοι ὕδοιπορικῶς, καὶ εἶτα ὅλοι ὁμοῦ διπυθύνθησαν εἰς τὴν ἐστίαν. Ἀνήγειλαν εἰς τὸν κυβερνήτην τοῦ πλοίου ὅτι ἔμεινεν ἐν Ῥώμῃ, καὶ ὅτι ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀδελφόν του μετὰ τῶν ἀναγκαίων ὀδηγιῶν, ὁ κυβερνήτης, γινώσκων ὅτι θὰ ἐλάμβανε τὴν συμφωνηθεῖσαν τιμὴν, ἠδιαφόρησε περὶ τῶν ἄλλων, καὶ περὶ τὸ τέλος τῆς νυκτὸς ὁ Δημήτριος καὶ οἱ συνοδοὶ του ἐπεβιάσθησαν. Περὶ δὲ τὸ λυκαυγὲς ὁ κυβερνήτης ἀνείλκυσε τὴν ἄγκυραν καὶ τὸ πλοῖον ἀπέπλευσεν. (Πολύβιος, Βιβλίον ΛΑ', § 12 καὶ οἱ ἀκόλουθοι.)

IV.

Ὁ Μάριος 85 Π. Χ.

Ἀπειλούμενος ὑπὸ τοῦ Σύλλα, ὅστις ἐβάδιζε κατὰ τῆς Ῥώμης, ὁ Μάριος μάτην προσεπάθησε νὰ διεγείρῃ ὑπὲρ αὐτοῦ τοὺς δούλους, καὶ εἰδὼς ὅτι οὐδὲν ἔλεος περιέμενεν ἐκ μέρους τοῦ ἀντιπάλου του, οὕτως πολλοὺς φίλους ἐθανάτωσεν, ἠναγκάσθη νὰ ὑποχωρήσῃ καὶ νὰ λαβῇ τὴν φυγὴν.

Μόλις ἐξελθὼν τῆς πόλεως, ἀπεμονώθη ὀλοτελῶς ἐν τῷ σκότει, τῶν συνοδῶν αὐτοῦ διακορηπισθέντων, καὶ κατέφυγεν εἰς Σολω-

νεῖον ἐξοικιὴν οἰκίαν αὐτοῦ. Ἐκεῖθεν ἐπεμψεν τὸν υἱὸν του πρὸς πορισμὸν τῶν ἀναγκαίων ζωτροφιῶν, εἰς τὰς γαίας τοῦ πενθεροῦ τοῦ Μουκίου, αἵτινες δὲν ἦσαν ἀπομακρυσμένα. Μεθ' ὃ ἐπορεύθη πρὸς τὴν Ὀστίαν, ἐνθα ὁ Νουμέριος, εἰς τῶν φίλων του, τῷ ἐκράτει πλοῖον ἐτοιμον, καὶ ἐκεῖθεν χωρὶς νὰ περιμένῃ τὸν υἱὸν του, ἐπεβιάσθη μετὰ τοῦ γαμβροῦ του Γρανίου. Ἐπὶ τούτοις ὁ νέος Μάριος εἶχεν ἤδη προετοιμάσει τὰς ζωτροφίας, ἀλλ' ἐπελθούσης τῆς ἡμέρας ἰπποῖς τοῦ Σύλλα, ὑποπτεύοντες τι, ἔφρασαν αὐτόσε. Ὁ ἐπιστάτης τοῦ Μουκίου, ἰδὼν αὐτοὺς μακρόθεν, ἔκρυψε τὸν υἱὸν τοῦ Μαρίου εἰς ἄμαξάν τινα πεπληρωμένην κνάμων, ἔξευσε τοὺς βόας καὶ ἐπορεύθη οὕτως ἔμπροσθεν τῶν ἰππέων, ὀδηγῶν τὴν ἄμαξαν πρὸς τὴν πόλιν. Ὁ φυγὰς ἀφίχθεις εἰς τὴν οἰκίαν τῆς συζύγου του, ἐκρύβη ἐκεῖ ὅλην τὴν νύκτα, εἶτα ἐπεβιάσθη καὶ μετὰ πλοῦν εὐάριστον ἀπέβη εἰς τὴν Ἀρρικήν.

Ὁ δὲ γέρον Μάριος ἀποπλεύσας τῆς Ὀστίας παρέπλεε τὰς ἀκτὰς τῆς Ἰταλίας ἔχων καὶ τὸν ἄνεμον οὐριον. Ἀλλὰ φθάσας πλησίον τοῦ Τερρασίου (Terrasine) διέταξεν εἰς τοὺς ναύτας νὰ ἀπομακρυνθῶσι τῆς ἀκτῆς, διότι ἐφοβεῖτο τὸν Γεμίνιον, ἕνα τῶν λυσσαδεστέρων ἐχθρῶν αὐτοῦ καὶ ὅστις ἦτο εἰς τῶν πλουσιωτέρων κτηματιῶν τοῦ Τερρασίου. Ὑπήκουσαν ἤδη εἰς τὰς διαταγὰς του ὅτε τρομερὰ τρικυμία ἐγεγνησά ἠνάγκασεν αὐτοὺς νὰ ἐπαναλάβωσι καὶ πάλιν τὴν ἀκτοπλοῖαν, τοῦ ἀνέμου πνέοντος σφοδρῶς ἐκ τοῦ πελάγους καὶ μὴ ἐπιτρέποντος αὐτοῖς τὴν πελαγοδρομίαν, τοῦ Μαρρίου δὲ ὑποφέροντος ἐκ ναυτιάσεως ἐπλησίασαν τὴν παραλίαν τῆς Κηρκητίας (Circéi) ὅπου καὶ ἀπεβιάσθησαν μετὰ μεγάλης δυσκολίας.

... Εὕρισκοντο μόλις εἰς ἀπόστασιν εἴκοσι σταδίων (μίας λεύγης) μακρὰν τῆς Μινθούρης (Minturus), ὅτε παρετήρησαν ἀπόσπασμα ἰππέων διευθυνόμενον κατ' αὐτῶν, καὶ δύο λέμβους ἐν τῇ θαλάσσῃ εὕρισκόμενας ἐκ τύχης.

Ἀπαντες ἤρξαντο τότε νὰ τρέχωσιν πρὸς τὴν θάλασσαν καὶ κολυμβῶντες ἔρθασαν εἰς

τὰς δύο λέμβους. Ὁ Γράνιος ἐπεβιάσθη τῆς μίας καὶ ἐπέρασεν εἰς νησὸν τινα κειμένην ἀκριβῶς ἀπέναντι τοῦ μέρους ἐκείνου τῆς παραλίας ὅπερ ὀνομάζεται Αἰνάρεια(1) ἀλλ' ὁ Μάριος ἦτο τότε ἐβδομηκοντούτης καὶ δύο δούλοι, ὑποστηρίζοντες αὐτὸν μετὰ δυσκολίας μόλις ἐπρόφρασαν νὰ τὸν θέσωσιν ἐπὶ τῆς ἐτέρας λέμβου, ὅτε ἦδη οἱ ἰππεῖς ἐφώνων ἐκ τῆς παραλίας εἰς τοὺς λεμβήτας νὰ ἐπαναφέρωσι τὴν λέμβον ἢ κάλλιον νὰ ρίψωσι τὸν Μάριον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ νὰ ἀπέλθωσι κατόπιν ὅπου ἤθελον. Ὁ Μάριος παρεκάλει, ἔκλαιε καὶ τέλος κατέπεισε τοὺς ναύτας, πολλὰκις μεταβαλόντας ἀπόφασιν, νὰ ἀποκριθῶσιν εἰς τοὺς ἰππεῖς ὅτι δὲν θὰ ἐγκατέλιπον τὸν Μάριον. Μόλις ὅμως οἱ ἰππεῖς ἀπεμακρύνθησαν πλήρεις ὀργῆς καὶ οἱ λεμβῆται μετέβαλον καὶ πάλιν γνώμην καὶ ἔπλευσαν πρὸς τὴν παραλίαν. Ἀγκυροβολήσαντες εἰς τὰς ἐκβολὰς τοῦ Αἰρίδος (Καριγλιάνου τάνυν), οὗ τὰ ὕδατα σχηματίζουσιν ἔλος, καὶ ἠνάγκασαν τὸν Μάριον νὰ ἀποβιασθῇ εἰς τὴν γῆν καὶ νὰ συνέλθῃ ἐκ τῆς ναυτιάσεως, μέχρις ὅτου ἐγεγνη καλὸς ἄνεμος, τοῦθ' ὅπερ ὤφειλε νὰ γίνῃ εἰς ὀρισμένην τινὰ ὥραν καθ' ἣν ὁ θαλάσσιος ἀῆρ καταπίπτει συνήθως καὶ ἀντικαθίσταται ὑπὸ ἐλαφρᾶς τινος αὔρας, ἐκ τοῦ μέρους τῆς γῆς, ἀκούσης ὅπως ὠθήσῃ τὴν λέμβον ἵνα ἀναγθῶσιν εἰς τὸ πέλαγος. Ὁ Μάριος τοὺς ἐπίστευσε καὶ ἠκολούθησε τὴν συμβουλήν ταύτην, κατακλιθεὶς εἰς λειμῶνά τινα, καὶ οὐδὲνας ὑποπτεύμενος τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Οἱ ναῦται εὐθύς ἅμα εἶδον τὸν Μάριον εἰς τὴν γῆν ἀπέπλευσαν ἀμέσως καὶ ἔφυγον διανοοῦμενοι ὅτι δὲν ἦτο οὔτε τίμιον δι' αὐτοὺς, νὰ τὸν παραδώσωσιν οὔτε πολὺ ἀσφαλὲς αὐτοῖς νὰ τὸν σώσωσι.

Μεῖνας μόνος ὁ Μάριος καὶ ἐγκαταλειμένος ὑπὸ πάντων ἔμεινεν ἐκτάδην ἐπὶ τῆς παραλίας ἐπὶ πολλὴν ὥραν χωρὶς νὰ προσέρῃ λέξιν· εἶτα ἀνεγέρθει μετὰ κόπου, ἤρξατο νὰ ὀδεύῃ εἰς ἕδαφος ἀνευ ὀδῶν κεχαραγμένων. Διαβάς ἔλη βαθέα ἔρθασεν εὐτυχῶς

(1) Ἴσως ἐκ τοῦ Αἰνείου ἀποβιασθέντος ἐκεῖσε.

εἰς τὴν καλύβην γέροντος ζώντος ἐκ τῆς ἐργασίας του.

Ὁ Μάριος πίπτει εἰς τοὺς πόδας του καὶ τὸν παρακαλεῖ νὰ τὸν σώσῃ, νὰ βοηθήσῃ ἀνθρώπων, ὅστις, ἐὰν διέφρευε τοὺς ἐπαπειλούμενους αὐτὸν κινδύνους, θὰ τὸν ἀντήμειβε γενναίως. Ὁ γέρον, εἴτε γνωρίσας αὐτὸν ἄλλοτε, εἴτε ἀγνωρίσας αὐτὸν ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν του ὡς πρόσωπον ὑψηλῆς περαιοπῆς, τῷ ἀπεκρίθη ὅτι, ἐὰν εἶχε μόνον ἀνάγκην ἀναπαύσεως, ἢ καλύβη του ἦτο εἰς τὴν διάθεσίν του· ἀλλ' ὅτι, ἐὰν ἐπλανᾶτο ἵνα διαφύγῃ τοὺς καταδιώκοντας αὐτὸν ἐχθροὺς, θὰ τὸν ἔκρυπτεν εἰς μέρος ἀσφαλές. Παρακάλεσαντος δὲ τοῦ Μαρρίου ἵνα πράξῃ τούτο, ὁ γέρον τὸν ὀδηγεῖ εἰς τὸ ἔλος, τὸν εἰσάγει καὶ τὸν κρύπτει εἰς κοίλωμά τι πλησίον τῆς ὄχθης τοῦ ποταμίσκου, ρίπτει ἐπ' αὐτοῦ καλάμους καὶ τὸν καλύπτει δι' ἄλλων ἐλαφρῶν πραγμάτων, ἅτινα τὸν ἔκρυπτον χωρὶς νὰ τὸν ἐνοχλῶσι διὰ τοῦ βάρους των. Μόλις ὅμως εἰσῆλθεν εἰς τὸ κρησφύγετόν του καὶ ἤκουσε θόρυβον καὶ φωνὰς προερχομένας ἐκ τῆς καλύβης. Ὁ Γεμίνιος τοῦ Τερρασίου εἶχεν ἀποστείλει πρὸς καταδίωξιν του πολυαριθμοὺς ἰππεῖς.

Τινὲς ἐξ αὐτῶν ἐλθόντες εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, προσεπάθον νὰ ἐκφοβίσωσι τὸν γέροντα, φωνοῦντες ὅτι περιεθλῆψε καὶ ἔκρυπτε τὸν ἐχθρὸν τῆς Ῥώμης. Ὁ Μάριος ἐγκαταλείψας τότε τὸ κρησφύγετόν του, καὶ ἀπεκδυθεὶς τῶν ἐνδυμάτων του, ἐβυθίσθη εἰς τὸ βορβορῶδες ὕδωρ τοῦ ἔλους, ἐξ οὗ καὶ ὠράθη ὑπὸ τῶν ζητούντων αὐτὸν, οἵτινες ἀμέσως ἔσπευσαν νὰ τὸν ἐκβάλωσιν ἐκεῖθεν γυμνὸν καὶ πλήρη βορβοροῦ. Μεθ' ὃ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς Μινθούρην καὶ τὸν παρέδωκαν εἰς τοὺς ἄρχοντας τῆς πόλεως. Πρὸ πολλῶν ἤδη εἶχε δημοσιευθῆ εἰς ὅλας τὰς πόλεις τὸ ἀφωρῶν τὸν Μάριον ψήφισμα, ὅπερ διέταττεν εἰς ὅλους νὰ καταδιώξωσι τὸν Μάριον καὶ νὰ φονεύσωσιν αὐτὸν ἅμα τὸν συνελάμβανον· ἐν τούτοις οἱ ἄρχοντες ἐνόμισαν σκόπιμον νὰ τὸν δικάσωσι πρότερον, διὸ καὶ ἔθεσαν αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν γυναικὸς τινος ὀνομαζομένης Φανίας, ἣν πάντες ἐθεωροῦσεν ὡς

λίαν δυσμενῶς διακειμένην πρὸς τὸν Μάριον ἔνεκεν ἀρχαίας τινὸς αἰτίας· εἰς τὴν περίστασιν ὁμως ταύτην ἡ Φανία δεν ἐφέρθη ὡς γυνὴ ὑβρισθεῖσα ἄλλοτε. Ἄντι νὰ ἀποδείξῃ ὅτι ἡ θεὰ τοῦ Μαρίου ἀνεκάλει εἰς τὴν μνήμην της ἀναμνήσεις δυσαρέστους, τῷ προσέφερε πᾶν ὅ,τι εἶχεν ἐν τῇ οἰκίᾳ της, παροτρύνουσα αὐτὸν νὰ λάβῃ θάρρος. Ὁ Μάριος τὴν νύχαρίστησε καὶ τὴν ἐβεβαίωσε ὅτι ἦτο πλήρης ἐμπιστοσύνης εἰς τὸ μέλλον του, ἔνεκεν αἰσίου τινὸς οἰωνοῦ ὃν εἶδεν· εἶτα ἠθέλησε νὰ ἀναπικυῖ ἄλλοτε καὶ διέταξε νὰ κλείσῃ τὴν θύραν τοῦ δωματίου του.

Ἐν τούτοις οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ δεκάρχαι τῆς Μινθύρης ἀπεφάσισαν νὰ θανατωθῇ ὁ Μάριος ἀνευ ἀναβολῆς, ἀλλ' οὐδένα πολίτην εὖρον θέλοντα νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐκτελεσιν. Τότε ἵππεύς τις, Γαλάτης κατὰ τινος, Κίμβρος κατ' ἄλλους, ἔλαθεν ἐν ξίφος καὶ εἰσήλθε παρὰ τῷ Μαρίῳ. Τὸ δωμάτιον εἰς ὃ ἐκοιμάτο ἐδέχτο ὀλίγον ὥς καὶ ἦτο ἀρκετὰ σκοτεινόν. Διηγούνται ὅτι ὁ Κίμβρος ἐνόμισεν ὅτι εἶδε τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ Μαρίου ἐκτοξεύοντας φλόγας καὶ ὅτι ἤκουσε μεγάλην φωνὴν κράζουσαν αὐτῷ ἐκ τοῦ βάθους τοῦ σκότους: «Θὰ τολμήσῃς λοιπὸν, ἄθλιε, νὰ φονεύσῃς τὸν Γάϊον Μάριον;» Καὶ ὅτι ἀμέσως ὁ βάρβαρος ἐξῆλθε τρέχων· ῥίψας δὲ ἐπὶ τῆς οὐδοῦ τῆς θύρας τὴν μάχαιραν ἀνέκραξε: «Ὁχι, δεν δύναμαι νὰ φονεύσω τὸν Γάϊον Μάριον.» Μετὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο, ἅπαντας κατέλαθεν ἡ ἐκπληξίς, εἶτα ὁ οἶκος καὶ ἡ μετάνοια, καὶ ἅπαντες ἐμειψοντο ἐαυτῶν ὅτι ἔλαβον τὴν σκληρὰν καὶ ἀγνώμονα ταύτην ἀπόφασιν κατ' ἀνθρώπου σώσαντος τὴν Ἰταλίαν, ὅποταν τὸ μὴ δίδόναι αὐτῷ βοήθειαν ἐθεωρεῖτο ὡς ἐγκλημα, καὶ ἔλεγον: «Ἄς φύγῃ φυγὰς, ὅπου θέλῃ, νὰ ὑποφέρῃ τὸ πεπωμένον του, καὶ ἡμεῖς θὰ παρακαλῶμεν τοὺς θεοὺς νὰ μᾶς συγχωρήσωσιν ὅτι ἐδιώξαμεν τῆς πόλεως μᾶς τὸν Μάριον γυμνὸν καὶ ἐστερημένον πάσης βοήθειας!

Τότε ἅπαντες εἰσήλθον εἰς τὸ δωμάτιόν του καὶ περικυκλώσαντες τὸν προγεγραμμένον ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς τὴν θάλασσαν. Οἱ ἀποχαιρετισμοὶ διήρκεσαν πολλὴν ὥραν, διότι

σὺν τοῖς ἄλλοις ἕκαστος προσέφερε τῷ Μαρίῳ πᾶν ὅ,τι ἠδύνατο νὰ καταστῇ αὐτῷ ὠφέλιμον. Ἄλλως τε τὸ δάσος ὅπερ ὀνομάζουσι Μαρικία, καὶ ὅπερ θεωρεῖται ὡς ἱερὸν ὑπὸ τῶν κατοίκων τῆς Μινθύρης, εὐρίσκειτο μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῆς θαλάσσης, καὶ θὰ ἔχανον περισσότερον καιρὸν ἐὰν περιήρχοντο αὐτὸ, ὅτε εἰς τῶν γερόντων ἀνέκραξεν ὅτι δεν ὑπάρχει διόδος ἐμποδιζομένη, ὅτε προὔκειτο νὰ σώσῃ τὸν Μάριον, καὶ πρῶτος αὐτὸς ἐτέθη ἐπὶ κεφαλῆς τῆς συνοδίας ἵνα διέλθῃ τὸ ἱερὸν δάσος. Βέλεός τις προὔμειθευσε τῷ Μαρίῳ πλοῖον ὅπερ ἐπλήρωσαν μετὰ σπουδῆς παντοειδῶν ζωοτροπιῶν. Ὅτε ὁ Μάριος ἀπεκατέστη ἐκ νέου ἐν Ῥώμῃ ἐγράφτο εἰκόνα, εἰς ἣν παρίσταντο ἅπαντα τὰ ἀνω ἐκτεθέντα καὶ ἣν ἀνέθεσεν ὡς προσφοράν εἰς τὸν ναὸν πλησίον τοῦ ὁποῦ ἐπεβιβάσθη τότε, πνέοντος οὐρίου ἀνέμου. (Πλούταρχος «Βίος Μαρίου.»)

Λ.

Ἄτταλος (ἔκτος αἰών.)

Ὁ Θεωδέρικος καὶ ὁ Χιλδεβέρτος συμμαχίσαντες ὑπεσχέθησαν ἐνόρκως ἵνα μὴ πολεμήσῃ ὁ εἰς κατὰ τοῦ ἄλλου· καὶ, πρὸς μείζον κῦρος τῶν προφορικῶν συμβάσεών του, ἀντήλλαξαν ἀμφοτέροι οὐμῆρους. Μεταξὺ τῶν οὐμῆρων τούτων εὐρίσκοντο καὶ πολλοὶ υἱοὶ γερουσιαστῶν, οἵτινες κατόπιν, ὅτε ἡ διχόνοια καὶ ἡ εἶρις ἐπῆλθε μετξὺ τῶν δύο βασιλείων, ἐγένοντο ἐξ οὐμῆρων δούλοι, τῶν κρατούντων ἀνατιθέντων αὐτοῖς πολλὰς δουλοπραπεῖς ὑπηρεσίας. Ἐν τούτοις πολλοὶ ἐξ αὐτῶν διέφυγον καὶ ἐπανέκαμψαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν· ὀλίγοι τινες μόνον ἔμειναν ἐν τῇ δουλείᾳ. Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων εὐρίσκειτο καὶ ὁ Ἄτταλος, ἀνεψιὸς τοῦ αἰοιδίου μου Γρηγορίου, ἐπισκόπου Ἀαγγρῶν. Πωληθεὶς ὡς δούλος τοῦ Κράτους, προωρίσθη εἰς τὴν φύλαξιν ἵππων καὶ κατεκυρώθη εἰς τινὰ βάρβαρον κάτοικον τῆς χώρας τῶν Γρηβῶν. (Trèves). Συνελόντι εἰπεῖν ὁ αἰοιδίμος Γρη-

γόριος ἀπέστειλε πρὸς ἀνεύρεσίν του ὑπρέτας, οἵτινες ἀνακαλύψαντες τὸ μέρος εἰς ὃ εὐρίσκειτο ὁ Ἄτταλος, προσέφερον δῶρα μεγαλοπρεπῆ εἰς τὸν κύριόν του ἵνα τὸν ἀπελευθερώσῃ ἀλλ' οὗτος, ἠρνήθη λέγων: «Οὗτος, καταγόμενος ἐξ ὑψηλῆς περιωπῆς ὀφείλει ἀποτίσαι ὡς λύτρα τοῦ 10 χρυσᾶς λίβρας.» Ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τῶν ὑπρετῶν, Λέων τις, ὑπρετῶν ὡς μάγειρος παρὰ τῷ ἐπισκόπῳ, τῷ εἶπε: «Ἐπίτρεψόν με, κύριε, καὶ ἴσως δυνηθῶ νὰ ἐπαναφέρω τὸν ἀνεψιόν σου ἀπὸ τῆς δουλείας.» Ὁ ἐπίσκοπος ἐπιχαίρων εἰς τὴν ἰδέαν ταύτην ἐπέμψε τὸν Λέοντα πρὸς ἐκεῖνο τὸ μέρος. Προσεπάθησε κατ' ἀρχὰς νὰ ἀπαγάγῃ μυστικῶς τὸν νέον Ἄτταλον, ἀλλὰ μὴ δυνηθεὶς διενόηθη μέσον τι, ὅπερ καὶ ἔβαλεν εἰς πέρας. Ἐλαβε μεθ' ἑαυτοῦ ἀνθρωπὸν τινα καὶ τῷ εἶπε: «Ἵπαγε νὰ μὲ πωλήσῃς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ βαρβάρου τούτου, καὶ ἡ τιμὴ τῆς πωλήσεως ταύτης θὰ ἦναι κέρδος σου. Ὅ,τι θέλω εἶναι νὰ ἔχω εἰς χεῖρας τὸ μέρος νὰ ἐκτελέσω εὐκολώτερον ὅ,τι ἀπεφάσισα.» Τῆς ἀγορᾶς συμφωνηθείσης ἐνόρκως, ὁ ἀνθρωπος πορευθεὶς ἐπώλησεν αὐτὸν ἀντὶ 12 χρυσῶν σκούδων καὶ ἀπεσύρθη. Ἐρωτηθεὶς δὲ ὁ Λέων ὑπὸ τοῦ κυρίου τοῦ τί εἶδους ὑπηρεσίαν δύναται νὰ ἐκτελέσῃ, ἀπεκρίθη: «Εἶμαι λίαν ἐπιδέξιός νὰ προετοιμάζω πᾶν ὅ,τι ἀνάγεται εἰς τὴν τράπεζαν τῶν κυρίων μου, καὶ πιστεύω ὅτι οὐδεὶς ὁμοίός μου εὐρίσκειται ἐν τῇ μαγειρικῇ τέχνῃ. Λέγω τοῦτο ἀληθῶς, καὶ ὅταν ἀκόμη τὸν βασιλεῖα ζένον σου, εἶμαι ἱκανὸς νὰ παρασκευάσω βασιλικὸν συμπόσιον κάλλιον παντὸς ἄλλου.» Ὁ κύριος τότε εἶπε: «Ἡ ἡμέρα τοῦ ἡλίου (οὕτως ὀνόμαζον οἱ βάρβαροι τὴν ἡμέραν τῆς Κυριακῆς) πλησιάσει· τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ προσκαλέσω ἐν τῇ οἰκίᾳ μου ὄλους τοὺς γείτονας καὶ συγγενεῖς μου, καὶ ἐπιθυμῶ νὰ μὲ παρασκευάσῃς δεῖπνον, ὅπερ νὰ διεγείρῃ τὸν θαυμασμόν των.» Ὅταν ἀνετίθειν ἡ ἡμέρα τῆς Κυριακῆς ὁ δούλος παρέβησε μέγα δεῖπνον πολυτελές.. ὁ κύριος ἔδωκε τότε ὄλην τὴν εὐνοϊάν του εἰς τὸν δούλον τοῦτον, ὅστις ἔλαβεν ἐξουσίαν ἐπὶ παντὸς οὐτινος ὁ κύριός του διέθετε. Μετὰ παρέλευσιν ἐνὸς ἔτους ἰδὼν ὁ Λέων ὅτι

ὁ κύριός του εἶχεν εἰς αὐτὸν πλήρη ἐμπιστοσύνην, ἐπορεύθη μετὰ τοῦ Ἄτταλου, τοῦ δούλου φύλακος τῶν ἵππων, εἰς λειμῶνά τινα γειτνιαζόντα μετὰ τῆς οἰκίας, καὶ ἐκεῖ, κατακλιθεὶς εἰς τὸ ἔδαφος μακρὰν αὐτοῦ, καὶ τὰ νῶτα ἔχων ἐστραμμένα, ὅπως μὴ ἐνοήσωσιν ὅτι συνομιλῶσι, τῷ εἶπεν: «Ἦναι καιρὸς νὰ σκεφθῶμεν καὶ εἰς τὸν τόπον ἡμῶν· σὲ εἰδοποιῶ ὅθεν ὅτι τὴν νύκτα ταύτην, ὅταν θὰ ἐπαναφέρῃς τοὺς ἵππους εἰς τὸν σταῦλον, νὰ μὴ ὑπάγῃς νὰ κοιμηθῇς· ἀλλὰ νὰ ἦσαι ἐτοιμὸς ὥστε, ἅμα σὲ φωνάξω, νὰ ἀναχωρήσωμεν.» Ὁ βάρβαρος εἶχε προσκεκλημένους εἰς τὸ δεῖπνον τὴν ἐσπέραν ἐκείνην, πολλοὺς τῶν συγγενῶν του καὶ μεταξὺ ἄλλων καὶ τὸν γαμβρὸν του. Περὶ τὸ μεσονύκτιον ὅτε οἱ συνδαιτημόνες ἠγέρθησαν τῆς τραπέζης ἵνα παραδοθῶσιν εἰς τὸν ὕπνον, ὁ Λέων ἠκολούθησε τὸν γαμβρὸν τοῦ κυρίου του μετὰ τινος ποτοῦ ὅπερ προσέφερον αὐτῷ ἐν τῷ δωματίῳ του. Οὗτος ὁμως πρὶν νὰ πῆ αὐτὸ, τῷ εἶπε: τὰ ἐξῆς ἀστειεύομενος: «Εἶπέ μου λοιπὸν σὺ ὁ ἐμπιστευμένος τοῦ πενθεροῦ μου· ὑπόθεσ' ὅτι εἶχες τὴν δύναμιν, πότε θὰ εἶχες τὴν θέλησιν νὰ φύγῃς εἰς τὴν χώραν σου μετὰ τῶν ἵππων αὐτοῦ;— Αὐτὸ καὶ ἐγὼ διανοοῦμαι νὰ πράξω τὴν νύκτα ταύτην, ἐὰν θέλῃ ὁ Θεός, ἀπεκρίθη ὁ Λέων γελῶν.— Εἶθε οἱ ὑπηρεταί μου νὰ φυλάττωσι καλῶς, ὑπέλαβεν ὁ ἄλλος, ὅπως μὴ λάβῃς μετὰ σοῦ τί ἐκ τῶν πραγμάτων μου!» Μεθ' ὃ ἐχωρίσθησαν γελῶντες. Ἐνῶ δὲ ὄλοι ἐκοιμῶντο, ὁ Λέων ἐκάλεσε τὸν Ἄτταλον καὶ τῷ συνέστησε νὰ ζεύξῃ τοὺς ἵππους, ἐνῶ αὐτὸς ἐπορεύετο εἰς τὰ δωμάτια τοῦ κυρίου του ὅπως, χάρις εἰς τὴν ἐμπιστοσύνην ἣν ἀπῆλαμε παρ' αὐτοῦ, λάβῃ τὰ ἀναγκαῖα ὄπλα. Ἐκπληρώσας τὴν δύσκολον ταύτην ἐπιχείρησιν, ὁ Λέων ἐξῆλθε τοῦ δωματίου καὶ ἔδωκε τὰ ὄπλα εἰς τὸν νέον κύριόν του· εἶτα εὐρόντες τὰς θύρας τῆς αὐλῆς ἠνεωγμένας ἐκ τύχης ἀπεμακρύνθησαν ἀπάγοντες μεθ' ἑαυτῶν τὴν ἀποσκευὴν των καὶ τοὺς ἄλλους ἵππους τοῦ κυρίου των. Φθάσαντες εἰς τὸν ποταμὸν Μοσέλλαν, ἠναγκάσθησαν νὰ ἀρῶσιν τοὺς ἵππους ἵνα μὴ ἐνοχοποιηθῶσι· διῆλθον δὲ τὴν ἀντίπεραν ὄχθην

τοῦ ποταμοῦ κολυμβητεῖ, ἀνακειμένοι ἐπὶ τῶν ἀσπίδων των. Χάρις εἰς τὸ σκότος τῆς νυκτὸς εἰσέδυσαν εἰς τὴν δάσος καὶ ἐκεῖ ἐκρύφθησαν. Ἐπὶ τρεῖς ἡδὴ ὀλοκλήρους ἡμέρας, δὲν ἔλαβον οὐδεμίαν τροφήν, ὅτε εὐρόντες δαμασκηνέαν τινὰ πεπληρωμένην καρπῶν ἔφαγον ἐξ αὐτῶν, καὶ, ἀναλαβόντες τὰς δυνάμεις των, εἰσῆλθον εἰς τὴν ὁδὸν τῆς Καμπανίας. Μόλις ὁμως διέτρεξαν μικρὸν τι διάστημα καὶ ἤκουσαν ὅπισθεν αὐτῶν καλπάζματα ἵππων. Ξιφῆρεις τότε ἐκρύφθησαν ὅπισθεν θαμνοῦ καὶ μετ' οὐ πολὺ εἶδον διερχομένους πολλοὺς ἵππεῖς τρέχοντας ἀπὸ ρυτῆρος. Ἐκ τῶν φωνῶν καὶ τῆς σπουδῆς μεθ' ἧς ἔτρεχον ἀνιγνώρισαν τὸν βάρβαρον κύριόν των μετὰ τῆς συνοδείας του, οἵτινες ἤρχοντο ἐκ Ῥημῶν καταδιώκοντες αὐτοὺς καὶ θὰ τοὺς ἐπρόφθανον ἂν ἢ γυῖς δὲν τοὺς κατελάμβανε. Τότε ὁ Λέων καὶ ὁ Ἀταλλος παλινδρομήσαντες, ἔφθασαν τὴν ἰδίαν νύκτα εἰς Ῥήμους, ἔνθα καὶ κατέφυγον περὰ τινι ἱερῇ, Παυλήτῳ τὸ ὄνομα, ὅστις περιθάλασας αὐτοὺς εἰδοποίησε τον θεῖον τοῦ Ἀττάλου τὸν αἰδίδιμον Γρηγόριον περὶ τῆς εὐτυχοῦς ἀπελευθερώσεως τῶν δύο νέων. Ἀφοῦ ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἀνεπαύθησαν περὰ τῷ προμνησθέντι ἱερῇ καὶ πρὸς ἀσφαλείαν των καὶ πρὸς ἀναψυχὴν ἀπὸ τῶν κόπων οὓς ὑπέστησαν, ἀνεχώρησαν καὶ ἔφθασαν τέλος πλησίον τοῦ ἁγίου Γρηγορίου. Ὁ ἐπίσκοπος χαρῆς λίαν ἐπὶ τῇ ἐπανόδῳ αὐτῶν ἐξεδήλωσε τὴν χαρὰν του, ὅτι ἐπανεβλεπε τὸν προσφιλεῖ ἀνεψιὸν του, ἀπελευθερώσας τὸν Λέοντα μετὰ τῆς οἰκογενείας του, εἰς οὓς ἔδωκε καὶ κτήματα, εἰς ὃ διήνυσαν εὐτυχεῖς τὰς ἡμέρας των. (Ἁγίου Γρηγορίου τῆς Τούρ «Ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία τῶν Φράγγων.» Βιβλ. Ε'. Κεφ. ΙΕ'. Μετάφρασις τοῦ κ. Ἐρρίκου Βορδιέ.)

Ὁ Ἀταλλος ἐγένετο κατόπι κώμης τοῦ Αὐδούνου (Autun.)

VI.

Ῥιχάρδος δούξ τῆς Νορμανδίας
(I. Αἰών.)

Δολοφονηθέντος Γουλιέλμου τοῦ δουκὸς τῆς Νορμανδίας, πλησίον τῆς Πεκινῆ ἐπὶ τοῦ Σῶμ (Pecquigny), ὁ υἱὸς αὐτοῦ Ῥιχάρδος, παιδίον ἔτι, ἐκλήθη νὰ τὸν διαδεχθῆ ὡς Λουδοβίκος ὁ Ὑπερωκεάνειος, ἐποφθαλμιῶν τὴν κληρονομίαν τοῦ νέου ἡγεμονόπαιδος ἠδυνήθη νὰ συλλάβῃ αὐτὸν καὶ ὑπὸ τὴν πρόφρασιν νὰ ἀναθρέψῃ αὐτὸν ἀξίως τῆς καταγωγῆς του, τὸν μετέφερεν εἰς Λαόν. Ὑπέβαλεν αὐτὸν ὑπὸ τὴν αὐστηροτέραν ἐπιτήρησιν δεικνύμενος πρὸς αὐτὸν σκληρὸς, καὶ ὑποδεικνύων ἐνίοτε τὴν πρόθεσιν τοῦ καῦσαι τοὺς ἀστραγάλους του, — τιμωρία φρικώδης ἢ ἡ πολιτικὴ τοῦ μεσαιῶνος ἐπέβαλεν ἐνίοτε εἰς τοὺς ἡγεμόνας, οὓς ἤθελε νὰ ἀπαλλοτριώσῃ τοῦ θρόνου.

Ὁσμόνδος, ὁ ἐπιμελητὴς τοῦ νέου Ῥιχάρδου, μύθων τὴν σκληρὰν ἀπόφασιν τοῦ βασιλέως καὶ προβλέπων τὴν ἐπιφυλαττομένην τῷ παιδίῳ τύχην, ἀπέστειλεν ἀντιπροσώπους εἰς τοὺς Νορμανδοὺς ἵνα τοὺς εἰδοποιήσῃ ὅτι ὁ ἄρχων αὐτῶν Ῥιχάρδος ἐκρατεῖτο ὑπὸ τοῦ βασιλέως ὑπὸ τὸν ζυγὸν φρικώδους δουλείας. Μόλις ἡ εἰδήσις αὕτη διεδόθη καὶ διατάχθη ἐν ὅλῃ τῇ Νορμανδικῇ χώρᾳ νηστεία τριῶν ἡμερῶν, ἐνῶ ἀδιακόπως εἰς τοὺς ναοὺς ἐδέοντο ὑπὲρ τοῦ νέου Ῥιχάρδου. Ἀμα ἀπέστειλεν ὁ Ὁσμόνδος τοὺς πρέσβεις, ἔπεισε τὸ παιδίον νὰ ὑποκριθῆ τὸν ἀσθενῆ καὶ νὰ μὲν ὅλας τὰς ἡμέρας κλινῆρες. Οἱ φύλακες βλέποντες τοῦτο παρημέλησαν τὴν ἐπιτήρησίν του καὶ ἀπῆλθον. Τότε ὁ Ὁσμόνδος περιεκάλυψε τὸ παιδίον διὰ χόρτων καὶ λαθῶν αὐτὸ ἐπ' ὤμων ὑπερῆδησε τὰ τείχη τῆς πόλεως, καὶ ἔφθασε ταχέως εἰς Κουσί. Ἐκεῖ παραδώσας τὸ παιδίον εἰς τὰς φροντίδας τοῦ κυριάρχου τοῦ πόργου, ἔτρεξεν ἀμέσως εἰς Σενλή καὶ εἰδοποίησεν ἀπαντας τοὺς προὔχοντας τοῦ τόπου οἵτινες ἀφίχθησαν εἰς Κουσί καὶ παρέλαβον ἐκεῖθεν τὸν Ῥιχάρδον μετὰ μεγάλῃς χαρᾶς.

ΦΡΑΓΚΟΙ ΚΑΙ ΜΩΡΑΪΤΑΙ

(Συνέχεια ἴδε σελ. 121.)

—
ΣΚΗΝΗ Δ'.—
NONNOS ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΑΙ.

NONNOS

'Εχει δίκαιον ὁ φίλος συμπολίτης!

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Σὲ εὐχαριστῶ διότι ὑπερασπίζεις τὰς
ιδέας μου εἶσαι ὁμως καὶ οὐ θῦμα τῶν
Φράγγων;

NONNOS

Ὡ ναί! εἶμαι καὶ ἐγὼ ἐκ τῶν βα-
θέως βασανισθέντων ὑπ' αὐτῶν. Ἡ τιμᾶ-
σθην, φίλοι, κατεστράφη, καθυβρίσθην
ὑπ' αὐτῶν καὶ ταῦτα πάντα ἐν μιᾷ ἡ-
μέρᾳ. Τί ὠφελεῖ λοιπὸν τοιαύτη ζωὴ;
Κάλλιον ὁ θάνατος τῆς δουλοπρεποῦς
ταύτης αἰσχύνῃς μας. Ἐγείρωμεν ἅπαξ
ἔτι τὴν μάχαιραν καὶ ἀποδείξωμεν εἰς
τοὺς δημίους ἡμῶν ὅτι δὲν εἴμεθα κτήνη
καὶ ζῶα ὡς αὐτοὶ ἀξιοῦσιν. Εἴσθε σύμ-
φωνοι;

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Πληρέστατα!

NONNOS

Πῶς! διστάζουν ἔτι τινές. Ἀκού-
σατε λοιπὸν καὶ πεισθῆτε. Ὁ Καμ-
πανίτης, ἐπερχόμενος διάδοχος τοῦ
Βιλλαρδουίνου, καθὰ ἤκουσα, ὑπόσχεται
τοῖς Ἕλλησιν, ἐὰν ἐπαναστατήσωσι, σύν-
τονον βοήθειαν.

Φωνή τις (δεξιόθεν ἐκ τοῦ βάθους.)

Δυσπιστεῖτε πρὸς αὐτόν! εἶναι κατά-
σκοπος τῶν Φράγγων.

ΟΛΟΙ

Κατάσκοπος!

(γενικὴ ἐκπληξις.)

NONNOS (θορυβηθεὶς)

'Εγὼ κατάσκοπος!

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Δὲν εἶναι ἀληθές!;

NONNOS

Τίς τολμᾷ νὰ μὲ ὀνομάσῃ κατάσκο-
πον!

(Εἰσέρχονται οἱ ἐξῆς ἀριστερόθεν.)

—
ΣΚΗΝΗ Ε'.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ, ΣΓΟΥΡΟΣ καὶ οἱ ΑΝΩ.

ΣΓΟΥΡΟΣ

'Ἡμεῖς, ἄθλιε!

NONNOS

Πῶς! ποῖοι εἴσθε σεῖς!

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

'Α! δὲν μᾶς ἀναγνωρίζεις! Αἱ καλὰ,
ἐὰν δὲν θέλῃς σὺ νὰ εἴπῃς τὰ ὀνόματά
μας, ἡμεῖς θὰ εἴπωμεν εἰς τοὺς ἀπα-
τηθέντας αὐτοὺς τὸ ὄνομά σου. Εἶσαι ὁ

Νόννος, ψυχή κολασμένη τῶν Φράγκων τοῦ Βιλαρδουίνου. Παρακολουθῶν αὐτοὺς παρεμόνευσας τὸν μνηστήρα τῆς ἀτιμασθείσης Ἀγλαίας καὶ ἐφόνευσας αὐτόν. Τώρα θέλεις νὰ εἰπωμεν καὶ τὰ ἰδικὰ μας ὀνόματα ἵνα ὁ λαὸς κρίνῃ περὶ τῆς ἀληθείας τῶν λόγων μας; Εἶμαι Λέων ὁ Χαμάρετος, ὁ τελευταῖος τῆς Σπάρτης πρόμαχος, καὶ αὐτὸς Λέων ὁ Σγουρὸς, ὁ ἄρχων τοῦ Ναυπλίου.

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Μᾶς ἠπάτας, ἄθλιε!

ΟΛΟΙ

Κατάσκοπος! θάνατον! θάνατον!

ΝΑΝΝΟΣ

Μὲ ἀπειλεῖτε μὲ θάνατον! ῥίπτω λοιπὸν καὶ ἐγὼ τὸ προσωπεῖον (προβαίνων εἰς ὑψωμά τι) Ναί! εἶμαι κατάσκοπος καὶ τοὺς ἄφρονας λόγους σας θὰ μάθῃ αὖριον ὁ Βιλαρδουίνος. (Βλέπων τοὺς πολίτας κινουμένους). Μὴ προχωρεῖτε δειλοί! (γυμνῶν μάχαιραν) Ραῖμουνδε, Ρολάνδε, Ἐρρίκε, πρὸς ἐμέ! βοήθειαν!

Γ'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Κάτω ὁ σκύλος πρὶν δυνηθῆ νὰ γαυγίσῃ! (προχωροῦσιν.)

ΝΟΝΝΟΣ

Λάβε τὴν πρώτην σύ! (καταφέρει διὰ τῆς λαβῆς τῆς μάχαιρας τοῦ κτύπημα κατὰ τοῦ πλισιάσαντος.) Τολμᾶτε ἐτι!

ΟΛΟΙ

Φόνος! κάτω ὁ σκύλος! κάτω! (συλλαμβάνουσιν αὐτὸν καὶ τὸν θανατοῦσι.)

ΝΟΝΝΟΣ (ἐκπνέων.)

Ἄ! Ῥαῖμουνδε! (πίπτει.)

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ (ψηλαφῶν αὐτόν)

Ἐξέπνευσεν! οὕτως ἄς ἀποθάνωσι πάντες οἱ διανοούμενοί! τι κατὰ τῶν Ἑλλήνων! ὁ κύβος ἤδη ἐρρίφθη, τὸ τέλος πρέπει νὰ γίνῃ! Σπεύσωμεν ὁμῶς νὰ ἐγειρωμεν αὐτόν ὅπως μὴ δώσωμεν ὑπονοίας εἰς τοὺς Φράγκους καὶ καταστρέψωμεν τὰ σχέδιά μας.

Β'. ΠΟΛΙΤΗΣ (παρατηρῶν ἀριστερόθεν)

Σπεύσατε! ὁ Βιλαρδουίνος ἔφθασεν!

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ἐχομεν καιρόν;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ (ὡς ἄνω)

Εἶναι ἤδη πλέον ἀργά! ἀφήσατε τὸ πτώμα, ἐγὼ ἐγγυῶμαι! Σιωπή! (Εἰσέρχεται ὁ Βιλαρδουίνος μετὰ τῆς συνοδίας του.)

ΣΚΗΝΗ ΣΤ'.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ, ΙΠΠΟΤΑΙ καὶ οἱ ΑΝΩ
εἶτα ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Τί σημαίνουν ταῦτα! οὐδεὶς ἰππότης ἐν τῇ πλατεῖα ταύτῃ καὶ ἀντ' αὐτῶν

Γραικοὶ συνηθροισμένοι εἰς γωνίαν τινὰ καὶ συνομιλοῦντες.

Εἰς ἰποτῆς

Πραγματικῶς παράδοξος εἶναι ἡ σάσις τῶν Γραικύλων αὐτῶν. Τί ἔχουσιν ἄρά γε;

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Κἀτι ἕκτακτον θὰ συνέβῃ καὶ ἄλλιν, ὅπερ ὁμῶς πρέπει νὰ τὸ μάθῃ. Ἰωάννη, ὕπαγε καὶ ἀνάγγειλον εἰς τοὺς ἰππότητας τὴν ἔλευσίν μου· ἴσως μάθωμεν ἀπὸ αὐτοῦ. (Εἷς ἐκ τῶν τῆς συνοδίας τοῦ Βιλαρδουίνου ἀπερχόμενος συναντᾶται μετὰ τοῦ Ῥαῖμούνδου.)

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Εἶναι περιττὸν, ἄρχον! ἐγὼ αὐτὸς θέλω σὰς ἐκθίσει πᾶν ὅ,τι συνέβῃ, γινόμενος μάρτυς αὐτήκοος αὐτῶν. (κίνησις μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων). Οἱ Γραικοὶ ἦσαν συνηθροισμένοι ἐνταῦθα καὶ ὠμίλου λῖαν ἀπρεπῶς κατὰ τῆς ἀρχῆς σου, ὅτε ὁ ὑπὸν ἡμεῶν Νόννος διήλθεν ἐντεῦθεν. Ἰδὼν τὸν ἀναθρασμόν αὐτῶν καὶ τοὺς ἄφρονας λόγους οὓς ἐξέφερον ἐναντίον τῆς δικαιοσύνης σου προσεπάθησε νὰ τοὺς πείσῃ καὶ νὰ καθησυχᾷ αὐτοὺς, ἀλλ' οἱ Γραικοὶ ἐξέλαβον αὐτὸν ὡς κατάσκοπον καὶ τὸν ἐθανάτωσαν.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ (ἐκ τοῦ μέσου τῶν Ἑλλήνων)

Ψεύδεσαι ἀναισχύντως!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Τίς τολμᾷ νὰ μὲ ἀποκαλέσῃ ψεύστην! . . .

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Τίνες εἶναι οἱ πρωτοῦργοι τοῦ κινήματος;

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ὁ προσάψας τὴν συκοφαντίαν εἰς τὸν ὑπὸν ἡμεῶν εἶναι αὐτός. (δεικνύει τὸν β'. πολίτην) ὁ πρῶτος προσβαλὼν εἶναι αὐτός, (δεικνύει τὸν γ'.) καὶ ὁ παροτρύνων τοὺς ἄλλους εἰς τὴν θανάτωσιν του εἶναι ἐκεῖνος (δεικνύει τὸν α'. καὶ οἱ τρεῖς εἰσὶν εἰς τὴν πρώτην σειρὰν τῶν Ἑλλήνων.)

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Ἄρχον Ῥοδερίγε, εὐαρεστήθητε νὰ εἰσατατήσητε εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ἀποφάσεώς μου. Τὰ ἰσόβια δεσμὰ εἰς τὸν πρῶτον προσβαλόντα, ἡ ἀγχόνη εἰς τὸν παροτρύναντα καὶ ὁ τροχὸς εἰς τὸν συκοφαντήσαντα, ἐντὸς μιᾶς ὥρας πρέπει νὰ ἐκτελεσθῶν.

Εἰς ἰποτῆς

Θὰ ἐκτελεσθῶν, ὑψηλότατε!

Β'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Πρὶν ἀπαχθῶμεν, ὑψηλότατε, θὰ μᾶς ἀφήσητε νὰ δικαιολογηθῶμεν. Ἐθανάτωσαμεν τὸν Νόννον ἀφοῦ ἐννοήσαμεν ὅτι ἦτο κατάσκοπος, διότι ἀφοῦ πρῶτον μᾶς ὑπεκρίνει εἰς βίαια μέσα κατὰ τῆς ἀρχῆς σου, μόνος του εἶτα μᾶς ἀπεκάλυψε τὸ ἐπάγγελμά του. Πῶς ἠδυνάμεθα λοιπὸν νὰ φεισθῶμεν ἀνθρώπου ὅστις ἐμελλε κατόπιν νὰ προξενήσῃ τὴν ἀπώλειάν μας.

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Εἶναι ἀληθές;

Β'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ὅρκίζομαι ἐπὶ τῆς ψυχῆς μου ὅτι εἶναι ἀληθέστατα.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Ὅλοι αὐτοὶ ψεύδονται!

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Καὶ μόνος ἐγὼ θὰ εἶπω τὴν ἀλήθειαν. Ἡδυνάμην νὰ σὲ παρακαλέσω, Βιλλαρδουίνε, νὰ μοῦ φεισθῆς διότι ἔχω οἰκογένειαν πολυμελῆ· ἂν εἶμαι οἰκογενειάρχης, καὶ ἡ ζωὴ μου εἶναι ἐπομένως ἀναγκαία, ἐνθυμοῦμαι ὁμῶς καὶ τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν μου. Ναί, Βιλλαρδουίνε φονεύσαμεν τὸν Νόννον διότι ἠθελήσαμεν καὶ μόνος ἐγὼ εἶμαι ὁ ἐνοχος τοῦ θανάτου του. Ἀποφάσισον τώρα περὶ ἐμοῦ ὅπως θέλῃς· ἂν ἀπαγχονισθῶ, οἱ σὺντροφοί μου βεβαίως θὰ ἀναμνησθῶσι τὴν οἰκογένειαν ἐνός θυμματος τῆς Φραγκικῆς δυναστείας καὶ δὲν θὰ ἀφήσουν οὔτε ἡ κόρη του νὰ ἀτιμασθῆ οὔτε ἡ οἰκογένειά του νὰ ἀπογυμνωθῆ.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ (ἐξερχόμενος τοῦ κύκλου τῶν Ἑλλήνων.)

Μήτι καὶ ἐγὼ θὰ ψευσθῶ, Ραῖμουνδε!

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

(ὦ! διάβολε! τί ἐπραξα! Ὁ Χαμάρετος ἐδῶ καὶ ἐγὼ ἀναμεμιγμένοις!)

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Πῶς καὶ σὺ, Χαμάρετε;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ναί καὶ ἐγὼ! Ὁ φονεὺς τοῦ Νόννου δὲν εἶναι ὁ φιλόπατρις ἐκεῖνος ὅστις σοὶ ὠμολόγησε τοῦτο, εἶμαι ἐγὼ· ἐάν ἡ δικαιοσύνη πρέπει νὰ ἐπιπέσῃ βαρεῖα καὶ ἀνηλεὴς, ἄς ἐπιπέσῃ ἐπὶ τοῦ ἀληθοῦς ἐνόχου· ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἔχει οἰκογένειαν, εἶναι φίλτατος εἰς πολλοὺς, ἐνῶ ἐγὼ εἶμαι μόνος ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου, δὲν ἔχω οὐδένα νὰ με ἀγαπᾷ, οὐδένα νὰ με κλαύσῃ· εἶναι προτιμώτερος λοιπὸν ὁ θάνατός μου· ἐν θυμῷ σοὶ χρειάζεται λάβε τὸ προσφερόμενον. Ἄς πέσω ἐγὼ πλὴν ἄς ζήσῃ ἐκεῖνος. Ἄλλως τε ἐρώτησον ὄλους αὐτοὺς καὶ θὰ σοὶ εἶπωσι τὸν ἀληθῆ ἐνοχον.

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ψεύδῃσαι, Χαμάρετε! . . .

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Σιωπὴ! ἡ ἀπόφασίς μου ἐγένετο. Χαρίζω τὴν ζωὴν εἰς τοὺς δύο πρώτους πλὴν ὁ τρίτος (δεικνύων τὸν Α'.) πρέπει νὰ πέσῃ. Ἡ ἀγχόνη στηθήσεται διὰ αὐτὸν ἀμέσως. Ῥογήρε! εἰς τὸ ἔργον σου.

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

(Ἀπαγόμενος ὑπὸ τινος ἵππου καὶ διαβαίνων πλησίον τοῦ Χαμαρέτου). Δὲν πειράζει· ἡ ζωὴ σου εἶναι πολυτιμωτέρα εἰς τὴν πατρίδα, πρέπει ὁμῶς νὰ με ἐκδικήσῃς περιλάμπρως (ἐξέρχεται μετὰ τοῦ Ῥογήρου.)

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Πλὴν τίς σὰς ἔδωκε τὸ δικαίωμα νὰ φονεύῃτε τοὺς ἀνθρώπους ὅπως θέλετε; Δήμιοι, χειρότεροι ἀπὸ τοὺς βασανιστὰς τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἄνθρωποι χωρὶς σπλάγχνα καὶ καρδίαν, ἐνθυμηθῆτε τὸν ἐπιβλέποντα Θεόν! Βιλλαρδουίνε, σὺ ὅστις ἐπαγγέλλεσαι τὸν δίκαιον, διατὶ δὲν τιμωρεῖς τοὺς διάφορα ἀνομήματα ἐφ' ἡμῶν διαπράττοντας ἱππότης σου; ἢ μὴ ἔχουσιν αὐτοὶ τὸ δικαίωμα νὰ μᾶς βασανίσουν ὅπως θέλουν; Βιλλαρδουίνε, ἡ φωνὴ τοῦ Ἑλληνικοῦ λαοῦ ὀμιλεῖ διὰ τοῦ στόματός μου. Αὐθέντα τοῦ Μωρέως, κακῶς διοικεῖς, εἶσαι κακὸς καὶ ἀδίκος ἄρχων καὶ μίαν ἡμέραν ἢ θεία δίκη θὰ ἐπιβαρύνῃ ἐπὶ σοῦ. Γοδεφρείδε Βιλλαρδουίνε, ἐνθυμήθητι ὅτι τὸ ποτήριον ὑπερεξεχείλισεν, ὅτι οἱ ὑβρισθέντες σύζυγοι, αἱ ἀτιμασθεῖσαι κόραι καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸς ζητοῦν ἐκδίκησιν.

ΡΑΙΜΟΥΝΔΟΣ

Σιώπα, ἄφρων!

ΒΙΛΛΑΡΔΟΥΙΝΟΣ

Πρόσεξε, Χαμάρετε! Ἐὰν ὄρκος δοθῆς πρὸς νεκρὸν μὲ ὑποχρεοῖ νὰ σοῦ φεισθῶ, πρόσεξε μήπως δὲν σοῦ φεισθῶσιν ἄλλοι! Ἀπέλθωμεν! (ἀπέρχεται μετὰ τῶν ἵππων δεξιόθεν.)

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Αἶ, Βιλλαρδουίνε! θὰ μετανοήσῃς πικρῶς διότι μὲ ἐλυπήθης σήμερον. Πολίται ἐπανελθετε μετ' ἄλλων πολλῶν ἐνταῦθα μετὰ τὴν ἀπαγχόνισιν τοῦ συμπολίτου σας! (ἀπέρχονται αἱ πολῖται ἀριστερόθεν.)

ΣΚΗΝΗ Ζ'.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ καὶ ΣΓΟΥΡΟΣ.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Οἱ κακοῦργοι! καὶ ὑπὸ τοιοῦτον ζυγὸν εἶμεθα! Κάλλιον ὁ θάνατος τῆς ζωῆς! Ὁ θάνατος τοῦλάχιστον εἶναι γλυκύτερος! φονεύεται τις ἅπαξ μόνον! (σιγή) Εἰπέ μοι ἔλαβες εἰδήσεις ἐκ Ναυπλίου;

ΣΓΟΥΡΟΣ

Ναί.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ὅποιος;

ΣΓΟΥΡΟΣ

Ἀρίστας. Ὁ Δοξαπατρῆς, ἀνάματος ὡς πρὶν, διατρέχει τὰς κώμας ἐκθέτων εἰς τοὺς Ἑλληνας τῆς Ἀργολίδος τὰ σχέδιά μας· ὄλοι κατενθουσιασμένοι συντάσσονται αὐτῷ καὶ ὀμνύουσιν ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας· ὄλος ὁ ἐκεῖ λαὸς μὴ ὑποφέρων τὰς βιαιοπραγίας τῶν Φράγκων σύνθημά τι θέλει ἵνα δράξῃται τῶν ὀπλων. Ὁ Δοξαπατρῆς ἀπόψε, ὡς μὲ γράφει, θέλει εὐρεθῆ μετὰ ἡμῶν. Ὁ ἐκ Πατρῶν Χαρίλαος μᾶς ἀναγγέλλει ὅτι τρεῖς χιλιάδες Ἀχαιῶν ἑτοιμοὶ εἰσὶν εἰς ἐξεγερσιν. Ἡ Ἀρκαδία ὅλη, πρόθυμος, μὴ ἀνεχομένη πλέον ὑβρεῖς, ἀτιμώσεις καὶ κακώσεις ἐξεγερθήσεται εἰς τὴν φωνὴν τοῦ Βουτσαρά. Ἡδὴ περιμένω νὰ μὲ εἴπῃς τί διέπραξες καὶ σὺ!

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Φίλε, τὰ διαβήματα ἡμῶν στέφει ἡ ἐπιτυχία. Ὁ λαὸς ἡμῶν ἐρεθισθεὶς ἐκ τῶν πολυειδῶν κακώσεων, ἄς ὑπομένει,

φέρων βαρέως τὸ ἄχος τῆς δουλείας, προϋτίμησε τέλος τὸν ἐνδοξὸν θάνατον τῆς δούλου ζωῆς. Ἐν Μεσσηνίᾳ, ἐνθα τὸ πρῶτον εἰσῆλθον, ἐπέισθη ὅτι οἱ κάτοικοι αὐτῆς δὲν ἐλησμόνησαν ὅτι εἶναι ἀπόγονοι τοῦ Ἀριστομένους καὶ Ἀριστοδήμου τὴν ἀνάμνησιν ταύτην ἢ φωνὴ μου ὑπεξέκαυσε καὶ ἀπαντες μιᾶ φωνῇ τὴν ἐλευθερίαν ἐζήτησαν γενικῆ στρατολογία ἠνοίχθη ἀμέσως καὶ πρόθυμοι ἐθελονταὶ ἐνεγράφησαν ἐν αὐτῇ ὑπὲρ τοὺς πεντακισχιλίους. Ἄλλο ὁμως θέαμα μὲ περιέμενεν ἐν Λακωνίᾳ ὁ ἐκεῖ διοικῶν ἠδυνήθη ἐντὸς ἔτους νὰ ἀποχαυνώσῃ διὰ τῆς σιδηρᾶς διοικήσεως τοὺς πρὶν ὄρεισιβίους πολεμιστὰς καὶ μόλις ἠδυνήθη νὰ ἀναγνωρίσω ἠθικῶς τοὺς μετ' ἐμοῦ ὑπὲρ τῆς Σπάρτης προμαχήσαντας. Μάτην ἢ φωνὴ μου παρεκάλεσεν, ἰκέτευσεν, ἢ πείλησεν ὁ φόβος καὶ ἡ ἔξις τοῦ ζυγοῦ ἐξενεύρισαν ὄλους τοὺς ἐκεῖ, ἐκτὸς λεγεῶνος ἀνδρείων τινῶν αὐθορμητῶς προσφερθέντων ὀλοκαύτωμα εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα. Τέλος, φίλε, τὰ πάντα θέλει στέφει ἢ ἐπιτυχία ἢ συνδρομὴ τοῦ βαθυπλοῦτου ἐκείνου ἐξ Ἀττικῆς γέροντος, ἢν ἐξησφάλισα εἰς τὸ ἐπιχειρημά μας, εἶναι πλεονέκτημα ὅπερ δὲν πρέπει νὰ παραλείψω. Καὶ ὁ ἐνταῦθα λαὸς συνελαβεν ἤδη τὴν ιδέαν ταύτην, ὡς ἤκουσας πρὸ ὀλίγου, καὶ ἡ ἀπαγχονιστὴς τοῦ τολμηροῦ ἐκείνου συμπολίτου μας θέλει παρορμίσει αὐτοὺς ἵνα μεθέξωσι τοῦ ἔργου. Τὰ πάντα ὀθενετοιμά εἰσι, καὶ μόνον τὸ σῦνθημα περιμένεται ὅπως ἡ δουλεία ἀπέλθῃ τῆς ὥραιας ἡμῶν πατρίδος καὶ ἡ ἐλευθερία φαινοτέρα ἀναλάμψῃ εἰς τὰ ὄρη ἡμῶν.

ΣΓΟΥΡΟΣ

Διέπραξες ὁμως ἀφροσύνην ὀμιλήσας εἰς τὸν Βιλλαρδοῦτιον οὕτως ἀποτόμως

πρὸ ὀλίγου. Ἠδύνατο νὰ σὲ συλλάβῃ. . .

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Ὅπερ ἐπεθύμουν καὶ ἐγὼ! ἢ σύλληψίς μου θὰ ἐδίδοι τὴν ὄθησιν εἰς τοὺς Ἑλληνας καὶ ὁ θάνατός μου θὰ ἀπετελείου τὸ ἔργον ὅπερ προπαρεσκευάσα. Τί ὠφελεῖ μία ζωὴ ἐνῶ μυριάδες ἄλλων θὰ ἀναλάμψωσι; . . . Ἐνίστε, φίλε Λέων, καταλαμβάνομαι ὑπὸ τοσαύτης ἀθυμίας ὥστε ἐπιθυμῶ τὸν θάνατον, καί, ἐάν δὲν εἶχον τὸν φύλακά μου ἄγγελον, τὴν θεσπεσίαν κόρην τοῦ Σωτηρίου, νὰ μὲ ἐνθαρρύνῃ δι' ἐνός βλέμματος, δι' ἐνός οὐρανοῦ μειδιάματος, πολλὰκις θὰ ἀπηλπίζομην! Εἰς μίαν τῶν στιγμῶν τούτων εὐρισκόμην ὅτε ὠμίλουν πρὸς τὸν Βιλλαρδοῦτινον διότι ἐγὼ, ὁ παρασκευάσας, ὁ τὴν πρωτοβουλίαν τῆς ἐθνεγεροῦς λιθῶν, διατάζω ἐνίστε ἂν πρέπει νὰ προβῶ. Πλὴν ὄχι! εἶναι ἀδύνατον! . . . ἐρρέτωσαν αἱ ιδέαι αὐταὶ! ἂς ἔχωμεν ἐλπίδας μόνον, τὴν γλυκεῖαν ταύτην παρηγορίαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ θέλωμεν ἐπιτύχει.

ΣΓΟΥΡΟΣ.

Ναί! Τὰς ἐλπίδας ἡμῶν ἀπάσας ἂς ἔχωμεν εἰς τὸν Θεόν καὶ οὕτω σωζόμεθα! (Ἀπὸ τῶν τελευταίων λόγων τοῦ Χαμαρέτου ἀκούονται φωναὶ ἀπομεμακρυσμένοι, ὡσεὶ λαοὶ στασιάζοντες).

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Πλὴν τί θόρυβος εἶναι αὐτός;

ΣΓΟΥΡΟΣ

Εἶναι φωναὶ! . . .

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Καὶ φωναὶ ἀπειλητικαὶ! . . .

ΣΓΟΥΡΟΣ

Ἠλησιάζουσι ἐδῶ! (παρατηρῶν ἀριστερόθεν) Ἴδε! εἶναι λαὸς καὶ λαός, ὡσεὶ στασιάζων. Αἱ προαισθήσεις σου, Χαμαρέτε, ἐπηλήθευσαν.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Διακρίνω ἤδη τὰς φωνάς! θάνατον κραυγάζουσι! Ἄ! καταδιώκουσι καὶ νέον τινά! ὁ νέος, φαίνεται Φράγκος! πλησιάζει πρὸς τὰ ἐδῶ! ἄ! τὸν διακρίνω, εἶναι ὁ Αἰμίλιος, προστατευόμενος τοῦ Ραῖμόνδου. Εἶναι νέος ἀνατραφεὶς παρ' αὐτοῦ, πλὴν, καθὼ συμπεραίνω, ὁμόφυλός μας.

ΣΓΟΥΡΟΣ

Ἠλησιάζουν ἂς ἀποσυρθῶμεν.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Νὰ ἀποσυρθῶμεν! . . .

ΣΓΟΥΡΟΣ.

Ἄς ἀφῆσωμεν τὸ κῆμα νὰ ἐξογκωθῇ ἴσως εἶναι καλόν!

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Πρέπει νὰ κατευνάσωμεν τὴν στάσιν ταύτην διότι ὁ Βιλλαρδοῦτινος πιθανόν τότε νὰ συλλάβῃ ὑπονοίας!

(Εἰσέρχονται πολῖται καταδιώκοντες τὸν Αἰμίλιον.

ΣΚΗΝΗ Η'.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ ΣΓΟΥΡΟΣ, ΑἰΜΙΛΙΟΣ
ΠΟΛΙΤΑΙ (Β' καὶ Γ')

ΠΟΛΙΤΑΙ

Συλλάβετέ τον! συλλάβετέ τον! εἶναι Φράγκος! . . .

ΑἰΜΙΛΙΟΣ (ιστάμενος)

Ὅχι, δὲν εἶμαι διαμαρτύρομαι! . . .

(τὸν συλλαμβάνουν)

Γ'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ἄ! τέλος πάντων σὲ κρατοῦμεν! σὺ θὰ πληρώσῃς δι' ὄλους! ὁ θάνατός σου ἂς γίνῃ μάθημα εἰς τοὺς ἄλλους.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Σταθῆτε! ὁ νέος αὐτός δὲν εἶναι Φράγκος!

Β'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ὅχι, εἶναι ὑπηρετεῖ ὑπὸ τὸν Ραῖμόνδον.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Τὸ εἰξεύρω.

Α'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ἦτο καὶ αὐτός ἐν τῇ συνοδίᾳ τοῦ ἀπαγχονισθέντος συμπολίτου μας.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Αἱ τί μὲ τοῦτο! διατί ἐδιώκετε τὸν νέον αὐτόν.

Β'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Διότι ἠθέλησε νὰ μᾶς διαλύσῃ ἐξα-
γριωθέντες ἐκ τοῦ θανάτου ἐκείνου πῶς
ἠδυνάμεθα νὰ ὑπακούσωμεν εἰς ἓνα
Φράγκον;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Δὲν εἶναι Φράγκος.

Β'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Τί λέγετε ὑμεῖς;

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Πῶς! ἀμφιβάλλεις περὶ τοῦ λόγου
μου; Αἰμίλιε, εἶσαι Φράγκος;

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

Εἴμ' Ἕλλην.

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Τὸ βλέπετε!

Γ'. ΠΟΛΙΤΗΣ

Ὑπαγε, νεί! σὲ ὑπερασπίζεται ὁ Χα-
μάρετος καὶ σὲ ἀφίνομεν ἐλεύθερον πλὴν
εἶτε Ἕλλην εἶσαι εἶτε Μωραίτης εἶτε
Φράγκος μὴ ἀναμιγνύσαι εἰς τὰ ἀ-
φορῶντα τὴν βλάβην τοῦ Μωρέως.

ΑΙΜΙΛΙΟΣ

ὦ Χαμάρετε, σοὶ εἴμ' εὐγνώμων αἰω-
νίως. (ἀπέρχεται.)

ΧΑΜΑΡΕΤΟΣ

Φίλοι! Μὴν ἐντρέπεσθε εἰς πράξεις

προφανεῖς, ὀφείλετε νὰ ἦσθε συνετοί·
ἀπόψε εὐρεθήτε ἅπαντες εἰς τὸ παρεκ-
κλήσιον τῆς μονῆς τοῦ Ἁλίου Ἰνα συν-
διασκεφθῶμεν. Ἄγετε! τὸ σύνθημα εἶ-
ναι Μωρέας καὶ Λακωνία. (ἀπέρχονται
οἱ πολῖται). Ἀδελφε Λέων, φρόντισον
ᾧστε αἱ πυραὶ τοῦ συνθήματος νὰ ἀνα-
φθῶσιν. Ἐγὼ τρέχω εἰς τὸν κλόνμου
ἄγγελον τὴν Ἑλένην! (ἀπέρχονται ἀν-
τιθέτως· μόλις ὁμως ἀπέρχεται καὶ ὁ
Ῥαίμουδνος κεκρυμμένος, παρακολου-
θεῖ αὐτόν· εἰσέρχεται ὁ Σωτήριος φο-
ρῶν ἐνδυμασίαν ὁδοιπορικὴν.)

ΣΚΗΝΗ Θ'.

ΣΩΤΗΡΙΟΣ μόνος

(εἰσέρχεται κεκοπιαικῶς.)

Ἐπανήλθον τέλος· ἐπανήλθον... ἄ-
φοῦ ἐξησφάλισα διὰ τὴν προσφιλή μου
Ἑλένην μέλλον καλόν, καὶ ἐντὸς ὀλίγου
θα ἴδω τὰ σχέδιά μου στεφόμενα ὑπὸ
τῆς ἐπιτυχίας. Ὅ, τιδὴποτε καὶ ἀν συμβῆ
θα ἐπιτύχω· ἢ ἐπανάστασις τῶν Ἑλ-
λῶνων ἢ ὑποβοηθῶ ἐξασφαλίζει θαυ-
μασίως τὴν ἐπιτυχίαν τῶν σχεδίων μου·
ἐντὸς μηνός ὁ Καμπανίτης θελεῖ εὐρεῖ
τὸν Βιλλαρδουῖνον ἐξησθενημένον ὑπὸ
τῶν Ἑλλήνων καὶ δυνηθῆ τότε εὐκό-
λως νὰ ὑπερισχύσῃ καὶ μετ' οὐ πολὺ ὁ
πλουσιώτερος γαιοκτήμων τῆς Ἀττικῆς
θέλει στεφθῆ πενθερός τοῦ αὐθέντου
τοῦ Μωρέως. Ἀμειβόνται τότε τὰ πλέον
διαπρύσια τῶν αἰσθημάτων μου, αἱ θερ-
μότεραί μου εὐχαὶ καὶ ἐπιθυμίαι. Ἡ κό-
ρη μου περιβλεπτος τότε καὶ ἰσχύουσα,
εὐδαίμων ἅμα καὶ λατρευομένη θὰ δύ-
(Ἀκολουθεῖ.)

Ο ΕΝ ΦΙΛΙΠΠΟΙΣ ΑΝΑΚΑΛΥΦΘΕΙΣ ΝΑΟΣ

Γράφουσι τῷ Νεολόγῳ ἐκ Δοξάτου

Εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ περικρήνου λόφου,
ἐφ' οὗ, κατὰ τὸν Ἀππιανὸν (Ῥωμ. Ἱστορ. Δ'),
ἦν ἡ ἱστορικὴ πόλις τῶν Φιλιππῶν, ἢ Δάτος,
ὀνομαζομένη πάλαι καὶ Κρηνίδες ἐτι πρὶ τῆς
X. Διόδ. Σικελ. 16. 8) ὑπὸ τοῦ Μαλεδόνων
βασιλέως Φιλίππου μετονομασθεῖσα, ἅτε ὁ-
χυρώσαντο αὐτὴν καὶ ἐπαυξήσαντο διὰ
πολλῶν νέων οἰκητόρων, ὑπὸ δὲ τοῦ Ἰεροῦ
Λουκᾶ (Πράξ. 16. 12) διὰ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ
ὀνόματος Κωλωνία (ἰπικία) ὀνομαζομένη,
κυζήθη πρῶτον μὲν ὑπὸ Ἰουλίου Καίσαρος,
εἶτα δὲ ὑπὸ Ὀκταβίου τοῦ ἐπονομασθέντος
Σεβαστοῦ — 60 σταδίους μακρὰν τῆς Δράμας
(Δραβίσκου) ἀνεκαλύφθη θεία θελήσει κατὰ
τὰς κρίσιμους ταύτας περιστάσεις ὑπὸ τινῶν
Ὀθωμανῶν τοῦ παρακειμένου χωρίου ἀναζη-
τούντων ἐν τοῖς ἐρείπιοις οὐχὶ ἴχνη μνημείων
ἀλλ' ὀπτὰς πλίνθους προσευκτήριον ἢ κυρια-
κὸν (Kirche) διηρημένον διὰ δύο κιονστοι-
χιῶν καὶ δεχόμενον τὸ φῶς ἀπὸ τινος ὀπῆς
τοῦ θόλου καὶ τῆς θύρας αὐτοῦ. Ὅτι δὲ τὸ
ἀνακαλυφθὲν θολωτὸν οἰκοδόμημα, οὗ τὸ
σχῆμα εἶναι ὀρθογώνιον παραλληλογραμμικόν,
εἶναι κυριακόν, εἶτε ἐκκλησίαν, οὐδεμίαν ἐγγω-
ρεῖ ἀμφιβολία, καθότι πολλὰ εἰσι τὰ μαρτυ-
ροῦντα τοῦτο, καὶ μάλιστα ἡ τοιχογραφία,
ἣτις καὶ νῦν ἐτι διατηρεῖται ζωηροτάτη μετὰ
τοσαῦτα ἔτη. Διὰ τῶν τοιχογραφημάτων δὲ
τούτων ἐπεικονίζεται ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς
Χρστὸς ἐπὶ θρόνου δόξης καθήμενος καὶ κρα-
τῶν ἐν μὲν τῇ ἀριστερᾷ τὸ θεόγραφον Ευα-
γγέλιον διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ εὐλογῶν·
ὁ Πρόδρομος καὶ Βάπτιστής Ἰωάννης, οὗ τὸ
θέμα τῆς διδασκαλίας ἦν ἡ διόρθωσις τῶν ἡ-
θῶν (Ἰωσ. Ἀρχ. 18) καὶ ἡ ἀναγκαιοτάτη
προπαρασκευὴ τοῦ μέλλοντος. Ἰωάννης ὁ Θε-
ολόγος, ὃς ἔγραψεν ὑψηλότερον περὶ Θεοῦ φύ-
σεως ὁ Ἀπόστολος Σίλας εἰς τῶν ἐβδομή-
κοντα, οὗς ἐξελέξατο ὁ Χρστὸς κατὰ τὸν
τύπον τοῦ μεγάλου συνεδρίου τῶν Ἰουδαίων
ἐκ τοσούτων συγκειμένου ἑκπαλα. (Ἀριθμ.
11. Ἰωσ. Ἀρχ. 6, 4) ὁ θερμότερος κήρυξ

τοῦ Εὐαγγελίου Παῦλος καὶ ὁ κορυφαῖος τῶν
ἀποστόλων Πέτρος ἀσπαζόμενοι ἀλλήλους ἐν
φιλήματι ἀγίῳ (Ῥωμ. 16, 16. Α' Κορ. 16,
20. Ἰουστ. Ἀπολ. Η'. 65, 67) ὁ Παῦλος
λαλῶν ταῖς συνελοῦσαις γυνεξίν ἐξω τῆς
πόλεως, οὗ ἐνομιζέτο προσευχὴ εἶναι (Πράξ.
16, 13) παρὰ ποταμὸν δὲ ἐνομιζόμενος ἄλ-
λοις βόαξι τῆς τῶν Φιλιππῶν κοιλάδος
σχηματίζει τὸν παρ' Ἡροδότῳ (7, 13) Ἀγ-
γιτην, ἢ τὸν παρ' Ἀππιανῶ (4, 105) Ζυγά-
κτην· ἢ ἔχουσα πνεῦμα Πύθωνος παιδίσκη,
κατακολουθεῖσα τῷ Παύλῳ καὶ τοῖς συνεκ-
δήμοις αὐτοῦ, καὶ κράζουσα αὐτοὶ οἱ ἀν-
θρώποι δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ Ὑψίστου εἶπιν,
οἵτινες καταγγέλλουσιν ὑμῖν ὁδὸν σωτηρίας·
(Πράξ. ἐνθ' ἄνωτ) οἱ κύριοι τῆς παιδίσκης
ἔλκοντες τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, ὡς ἀρ-
χηγούς τοῦ ἔργου, ἐπὶ τοὺς ἀρχοντας εἰς τὴν
ἀγορὰν ἢ βασιλικὴν, ἐνθα κατὰ τὴν τότε ἐπι-
κρατοῦσαν συνήθειαν καθήμενοι οἱ στρατηγοὶ
δίενεμον εἰς τὸν λαὸν τὴν δικαιοσύνην (Πράξ.
ἐνθ' ἄνωτ,) οἱ βραβδούχοι, ἔχοντες ἀνά χεῖρας
βάβδους καὶ βραβδίζοντες σφοδρῶς, κατὰ δια-
ταγὴν τῶν στρατηγῶν τῶν ἐπιτετραμμένων
τὴν πολιτικὴν καὶ στρατιωτικὴν διοίκησιν
τῆς πόλεως, τοὺς ταραξίας καὶ στασιαστὰς
Παῦλον καὶ Σίλαν (Πράξ. ἐνθ' ἄνωτ) ἢ ἐσω-
τέρα φυλακῆ, ἢ καὶ σκοτεινότερα, καὶ οἱ πό-
δες τῶν καταδικασθέντων κεκλεισμένοι ἐν τῇ
ποδακάνκῃ ἐν ἣ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλη-
σιν ἐτίθεντο οἱ πόδες τῶν ἐπὶ κλοπῇ καταδι-
καζομένων πέντε ἡμέρας καὶ νύκτας ἴσας
(Πράξ. ἐνθ' ἄνω) Smith ἀρχ. λεξ. σ. 503)·
ὁ δεσμοφύλαξ προσπίπτων ἐντρομος τῷ Παύ-
λῳ καὶ τῷ Σίλῳ καὶ λέγων αὐτοῖς, εἴ με
δεῖ ποιῆσαι, ἵνα σωθῶ;· (Πράξ. ἐνθ. ἄνωτ.)
ἢ δεῖ ὑδατος λοῦσαι τῶν πληγῶν τοῦ σώματος
τῶν τετραυματισμένων ἀποστόλων ὑπὸ τοῦ
δεσμοφύλακος ἐν τῇ αὐλῇ τῆς οἰκίας αὐτοῦ,
ἐν ἣ ἐλαλήθη καὶ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτόν
καὶ εἰς πάντας τοὺς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ ὑπ'
αὐτῶν (Πράξ. ἐνθ. ἄνωτ.) ἢ κατ' ἐκείνην
τὴν ὥραν τῆς νυκτός, ἐν ἣ ἐξήλθον ἐκ τῆς
φυλακῆς, βάπτισις τοῦ πεπιστευκότος τῷ
Θεῷ δεσμοφύλακος καὶ πάντων τῶν οικείων
αὐτοῦ ἐνεργουμένη ὑπὸ τῶν πεθόντων ἀποσ-

τόλων (Πράξ. ἐνθ' ἄνωτ.) ἡ ἐξαγωγή τῶν ἀκατακρίτως δαρίντων ἀποστόλων ἐκ τῆς ἐσωτέρας φυλακῆς ὑπ' αὐτῶν τῶν στρατηγῶν, οἵτινες, ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, ἡρώτων αὐτοὺς ἐξελεῖν τῆς πόλεως (Πράξ. ἐνθ' ἄνωτ.), τέλος ὁ ἐπὶ τῆς εἰσόδου τοῦ Κυριακοῦ ἄγγελος, ὅς κρατῶν φλογίνην δίστομον Ῥωμαῖαν ἀπαγορεύει τοῖς ἀσεβέσι νὰ εἰσέλθωσιν εἰς αὐτό.

Τὰ τοιχογραφήματα ταῦτα αὐτοῖς ὁμασιν ἰδῶν καὶ ἀκριβῶς ἐξετάσας μετέβην περιεργείας ἐνεκεν εἰς τὸν ἀπέναντι τοῦ ἀνακαλυφθέντος προσευχητηρίου ἀγρόν, ἐνθα καὶ νῦν ἔτι ἴστανται τὰ πλατύτατα διπλᾶ περιστύλια τῆς ἀγορᾶς ἢ βασιλικῆς, ἐλλείπουσι δὲ οἱ ἐκ πετρῶν ἢ λίθου λευκοῦ θριγκοὶ καὶ οἱ ἐν ταῖς ἄνω ὀροφαῖς περίπατοι. Ἐνταῦθα ἐστάθη ἀσκεπῆς—σεβασμοῦ ἐνεκεν πρὸς τὴν οἰκίαν τῆς δικαιοσύνης—ἵνα περιεργασθῶ τὰ ἐρείπια, τὰ συντρίμματα τῆς τεκτονικῆς, καὶ ἀνακαλύψω, εἰ δυνατόν, ἐπιγραφὴν τινὰ, ὅπερ καὶ ἐγένετο. Εὗρον δηλαδὴ ἐπὶ μαρμαρίνης πλακῶς ἐπιμελῶς λελαξευμένῃς τὴν δε τὴν ἐπιγραφὴν ἐλληνικοῖς γράμμασιν, ἴσως ἀνεκδοτόν. Εἶναι δὲ ἀνακῆρυξις τῆς εὐγνωμοσύνης τοῦ δήμου πρὸς τὸν Οὐαλέριον.

BAIBION OY
ALERION
ΦΙΡΜΟΝ ΤΟΝ
ΚΡΑΤΙΣΤΟΝ
Ο ΔΗΜΟΣ
ΕΚ ΤΩΝ ΙΔΙΩΝ.

Πρὸς δὲ ταύτη εὗρον καὶ πλάκα τινὰ μετ' ἐπιγραφῆς παρεμβεβλημένην μεταξὺ τῶν λίθων τῆς οἰκδομῆς. Ἐνεκα δὲ τῆς θέσεως τῆς πλακῶς, καὶ ταύτης διεργημένης εἰς δύο, οὐδὲν ἄλλο ἠδυνήθη ν' ἀναγνώσω, καίπερ μεγάλας προσπαθείας καταβαλὼν, ἢ μόνην τὴν λέξιν ΦΙΛΙΠ. . . ἧτις ἐπλήρωσε τοὺς ὀφθαλμούς μου δακρῶν χάραξ καὶ λύπη.

Τελευταῖον δὲ λέγω, κατὰ τὸν πολυμαθῆ Γαλάτην κ. Albert Dumont, ὅτι ἡ ἀνεύρεσις ἀλωβήτου τινὸς οἰκοδομήματος (ἐκκλησιαστικοῦ), ἀναγομένου εἰς τοὺς τέσσαρας τελευταίους αἰῶνας τῆς βυζαντινῆς αυτοκρατορίας, δεόν ἵνα θεωρηθῆ ὡς εὐτύχημα.

Ο ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΗΣ ΝΥΚΤΟΣ.

ὑπὸ ΛΕΟΠΟΛΑΟΥ ΒΑΡΡΑ.

Ἦτο ὥραία τις, πλὴν καὶ μελαγχολικὴ, ἡμέρα τοῦ φθινοπώρου. Ὁ ἥλιος ἐξετόξευε τὰς τελευταίας αὐτοῦ ἀκτῖνας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἔδιδεν ὠχρὰν τινὰ λάμψιν εἰς τὰς κορυφὰς τῶν ὀρέων. Αἱ πεδιάδες ἤρξαντο καλυπτόμεναι ὑπὸ τῶν πιπτόντων φύλλων τῶν δρυῶν καὶ ἡ φύσις ἐπανελάμβανε τὸ πένθιμον κάλυμμά της. Ὁ ψάλτης τῶν δασῶν, ἢ ἡδύφθογγος ἀηδὼν, ἐγκατελίμπανε προσκαίρως τὴν μονήρη αὐτῆς διαμονήν, καὶ μόνον ὁ αὐλὸς τοῦ βοτκοῦ ἀντήχει ὑπὸ τὰ σκιερὰ φυλλώματα.

***

Μετὰ μικρὸν περίπατον ἐπανεκάμπτον εἰς τὴν καλύβην μου, ὅτε διερχόμενος πλησίον νεκροταφείου χωρίου τινὸς ἤκουσα ἐλαφρὸν τινὰ θόρυβον προερχόμενον ἐκ τῆς πενήθιμου ἐκείνης περιοχῆς. Κατ' ἀρχὰς ἐνόμισα ὅτι ὁ νεκροθάπτης σκάπτων λάκκον διὰ γέροντά τινὰ ἀποθανόντα, προὔξενει τὸν θόρυβον ἐκεῖνον. Ἄλλ' εἶτα, κινούμενος ἐκ περιεργείας, εἰσέδουσα εἰς τὸν τόπον ἐκείνον τῆς αἰώνιου ἀναπαύσεως καὶ παρῆσθην μάρτυς συγκινητικωτάτου θεάματος. Νεαρὰ κόρη προσνύχτο γονυκλινῆς ἐπὶ τάφου τινὸς, ἐπιστεφομένου ὑπὸ σταυροῦ ἐκ ξύλου δρυὸς, ἐνῶ αἱ δύοσαι ἀκτῖνες τοῦ ἡγεμόνος τῶν ἀστρῶν, διεισέδουον ἀνά μέσον τῶν κυπαρίσσων καὶ τῶν ἄλλων δένδρων.

***

Κάλλος οὐράνιον ἔλαμπεν ἐπὶ τῶν χαρακτηριστικῶν τῆς τεθλιμμένης παιδὸς τὸ βλέμμα της ἦτο πλήρες γλυκύτητος καὶ ἐξέφραζε συνάμα ὅλην τὴν ἐνέργειαν τῆς ψυχῆς αὐτῆς. Κόμη μαύρη καὶ στίλβουσα ἐπιπτεν ἐν ἀφθονίᾳ ἐπὶ τῶν ὠμῶν της· εἶχε συνηνωμένας τὰς λευκοτέρας καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀλαβάστρου χεῖράς της, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῆς ὀφθαλμοὶ

ἦσαν προσηλωμένοι μετ' ἀνεκφράστου περιπαθείας εἰς τὸ στερέωμα. Χρυσοὺς σταυροὺς, — σύμβολον τῆς θρησκείας της, — ἔλαμπεν ἐπὶ τοῦ στήθους αὐτῆς· ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἐζωγραφεῖτο ἄφατος μελαγχολία, ἀνεξήγητον δὲ θέλγητρόν τι ἦτο ἐντετυπωμένον ἐπὶ τοῦ συνόλου αὐτῆς.

***

Ἦθούμενος ὑπὸ ἀκαταμαχῆτου περιεργείας ἐκρύβην ὀπισθεν δένδρου καὶ ἤκουσα αὐτῆς δεομένης ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρὸς της.

Ἦ πτωχὴ νεάνις προσνύχτο εἰς τὸν Πλάστην της! Ἀκούσατε, ἀκούσατε αὐτῆς!

***

«ὦ μητὲρ μου, ρίψον ἐν βλέμμα ἐπ' ἐμοῦ! Ἄφ' οὗτου ὁ σκληρὸς θάνατος σὲ ἀφῆρπασεν ἀπ' ἐμοῦ, καὶ ἡ στοργὴ σου ἔπαυσε περιθάλλουσα με, ἢ εὐτυχία ἀπέπτη μακρὰν μου! Ἡ ἀνάμνησίς σου δὲν δύναται νὰ ἐξαλειφθῆ τῆς καρδίας μου, καὶ ἔτι ἀναμνησκόμεαι τῶν ἡμερῶν ἐκείνων τῶν τόσῳ ἡδαιῶν ἃς διήλθον ἐν εἰς τὴν καλύβην μας, καὶ καθ' ἃς ἠρέσκεσα νὰ με ὑποδεικνύς τὸν ἥλιον ζωογονοῦντα τὴν φύσιν. Μοὶ ἐδείκνυες τὰ φυτὰ ἀποκαλύπτοντα τὰ φύλλα αὐτῶν τὴν πρωΐαν ἵνα παραδεχθῶσι τὴν ζωογόνον δρόσον καὶ ἐπανακλείοντα αὐτὰ τὴν ἐσπέραν. Ἐὰντομα περὺγίζοντα μετὰ ψιθύρου τὰς θερμὰς στιγμὰς τῆς ἡμέρας, καὶ κρυπτόμενα τὸ λυκόφως. Τὰ πτηνὰ, ἐγειρόμενα τῆς ἡοῦς ὑποφωσκούσης καὶ ἀποκοιμώμενα κατὰ τὰς πρώτας στιγμὰς τῆς νυκτὸς· καὶ μοὶ ἔλεγες—ὄλιγα ταῦτα εἰσιν ἀποτελεσμα τῆς θείας ἀγαθότητος! Ἐνθυμοῦμαι τὰς μακρὰς ἐκείνας ἐσπέρας καθ' ἃς, νέα ἔτι οὖσα, με ἀπεκοίμιζες εἰς τὰς ἀγκάλας σου, καὶ τὰς ὥραϊας ἐκ ἴνας πρωΐας καθ' ἃς με ὠδήγεις εἰς τὸ βουνὸν ἐνθα με ἐδίδασκες νὰ θαυμάζω τὰς καλλονὰς τῆς φύσεως καὶ τὴν μεγαλοπρέπειαν τοῦ στερεώματος! Πλειστάκις δὲ, εἰς τὸ βάθος κοιλάδος τινὸς, δεικνύουσα με κάλυκα ρόδου ἀνθούντος με ἐδίδασκες τί ἐστὶ ζωὴ, ἐνῶ πρὸ τοῦ ὑπὸ τῆς καταγίδος καταβληθέντος στάχους ἐμάνθανον νὰ ἐννοῶ τὸν θάνατον. . .»

***

Καὶ ἡ τεθλιμμένη παῖς ἐξηκολούθει θρηνωδοῦσα ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μητρὸς της καὶ δεομένη εἰς τὸν Πλάστην αὐτῆς! Ἀκούσατε, ἀκούσατε αὐτῆς δεομένης! . . .

***

«Ἰδοὺ ἐγὼ μόνη καὶ ἐστερημένη τῆς στοργῆς σου! . . . Ὅταν, περὶ μέσας νύκτας, ἡ σελήνη χρωματίζει διὰ τῆς ὠχρᾶς λάμψεώς της τὰς κορυφὰς τῶν δένδρων, ἀκολουθῶ, ἐν τῇ ταχείᾳ αὐτῶν πορείᾳ, τὴν φυγὴν τῶν νεφελῶν καὶ εὐλογῶ τὸν Πλάστην! . . .»

» Συχνάκις ἐπίσης ὅταν ἡ καταιγὶς μωκᾶται καὶ ἡ βροχὴ πιπτομένη μετὰ ψιθύρου βαντίζει τὰ παραθυροφύλλα τῆς καλύβης μου, ἀρέσκωμαι νὰ ἀκούω τὴν μωκωμένην φωνὴν τοῦ ἀνέμου, πνέοντος μανιωδῶς ἀνάμεσον τῶν κλάδων τῶν δένδρων, καὶ τὸν ὑπόκωπον κρότον τοῦ κεραυνοῦ ἀντηχοῦντα εἰς τὴν ἀτμοσφαῖραν. Τότε παρακαλῶ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς συνενώσῃ ταχέως! . . . ὦ μητὲρ μου, δὲν δύναμαι νὰ σὲ λησμονήσω καὶ καθ' ἐκάστην θὰ ἔρχωμαι νὰ ἀποτίσω τὸν δίκαιον τοῦτον φόρον τῶν δακρῶν, τῶν ὀφειλομένων εἰς τὴν μνήμην σου, ἐπὶ τοῦ κάλυκος τῶν ἀνθῶν ἅτινα καλύπτουσι τὴν ἱερὰν δι' ἐμὲ σποδὸν σου! . . . Μόνη τώρα, μόνην παρηγορίαν εὐρίσκω ὅταν, γονυπετοῦσα ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων πλακῶν τοῦ ναοῦ, συνοδοῦμαι νοερῶς, διὰ τῆς προσευχῆς, μετὰ σοῦ. Ἐκεῖ, εἰς τὸ ὠχρὸν καὶ τρέμον φῶς τῆς λυχνίας, ὑπὸ τὰς ζοφερὰς ἀψίδας, δέομαι τοῦ Θεοῦ ὅπως ἀναλαμβάνων με ἀπὸ τοῦ ἐδάφους τούτου τῆς ἐξορίας με συγκαταλέξῃ μετὰ σοῦ εἰς τὴν χορείαν τῶν ἐκλεκτῶν σου! . . .»

***

Καὶ ἡ νεαρὰ καὶ εὐλαβὴς κόρη ἔπαυσε δεομένη τοῦ Πλάστου αὐτῆς! . . .

***

Ἡ σελήνη ἀνέτειλε τὴν στιγμὴν ἐκείνην ἐπὶ τοῦ πεδίου τούτου τῆς αἰώνιου λήθης, καὶ

θὰ ἐξελάμβανέ τις αὐτὴν ὡς τὸν φάρον τοῦ θανάτου φωτίζοντα διὰ φωτὸς ὠχροῦ καὶ ἀποτροπαίου τοὺς πενήθιμους τούτους τόπους.

Αἱ φωναὶ τῶν νυκτίων πτηνῶν ἤρξαντο ἀντηχοῦσαι εἰς τὰ δάση, καὶ βράχοι τινες ὑψοῦμενοι κωνοειδῶς ἐπὶ τῶν πλευρῶν ζοφεροῦ τινος λόφου, διεφαίνοντο τῆδε κάκεισε ἐκ τῆς λευκότητος αὐτῶν.

* *

Ἡ νεαρὰ κόρη ὑπεκλίνατο ἡσύχως, ἡσπάζθη τὸν ἐπιτύμβιον λίθον τοῦ τάφου τῆς μητρὸς τῆς, καὶ ἀπεμακρύνθη ὀλοσυρομένη, ἀπομάττουσα διὰ τῆς μακρᾶς αὐτῆς κόμης τὰ πλγμυροῦντα τοὺς ὀφθαλμούς τῆς δάκρυα.

Κατέλειπον ἐπίσης τὸ νεκροταφεῖον καὶ ἀπομακρυνόμενος, μετεστρεφόμενος ἐνίοτε, διότι ἐνόμιζον ὅτι ἔβλεπον πάντοτε τὸν ἀγγελοῦν τοῦτον τῆς νυκτὸς!!...»

(Μετάφρασις Κ. Α. Ξ.)

Ἡ ΑΛΗΘΗΣ ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ.

ΔΙΗΓΗΜΑ.

Εἷς ἐκ τῶν βασιλέων τῶν Ἰνδιῶν, εἶχεν ὑποπέσει εἰς τὸσον σφοδρὰν ὑποχονδρίαν, ὥστε οὐδὲν ἐκ τῶν ἀπείρων ἀνακτόρων, περιπτέρων, κήπων καὶ ἀμπελώνων ἠδύνατο νὰ τὸν εὐχαριστήσῃ, εἰς οὐδὲν ἠδύνατο ν' ἀναπαυθῆ. Οὐδεὶς ἐκ τῶν ἀπειρορίθμων μουσικῶν καὶ γελωτοποιῶν, οὐδὲν ἄσμα, οὐδὲν παιγνίδιον ἠδύνατο νὰ συντελέσῃ πρὸς διασκέδασιν τοῦ λαοφιλοῦς τούτου βασιλέως. Πρὸς ἀπαλλαγὴν ὅθεν τοῦ πάθους τούτου καίτοι ἐξ ὅλων τῶν μερῶν τοῦ Χίνδισταν μετεπέμψθησαν ἰατροὶ τε καὶ διδάκτορες, ὄντινων, ἄλλοι μὲν τὸ κυνήγιον, ἄλλοι τὰς μελέτας, ἄλλοι δὲ πάλιν τὰ ταξείδια καὶ τὴν τῶν ἱερῶν τόπων ἐπισκεψὶν συνέστησαν, καίτοι δὲ πάντα λεπτομερῶς καὶ ἀκριβέστατα ἐξετελέσθησαν, οὐδεμίαν μεταβολήν, οὐδεμίαν ἐπίδρασιν, εἰς τὸν

πάντοτε σὺννον, πάντοτε μελαγχολικὸν τοῦτον ἄνακτα.

Μίαν τῶν ἡμερῶν πτωχὸς τις Δερβίσης, ἔλθων πρὸ τῶν πυλῶν τῶν ἀνακτόρων, εἶπεν εἰς τοὺς θυρωροὺς:—«Ἦκουσα ὅτι οὐδεὶς ἐκ τῶν προσκληθέντων ἰατρῶν ἠδυνήθη νὰ παράσῃ βελτίωσιν εἰς τὸ πάθος τοῦ προσφιλοῦς βασιλέως. Ἐσηκώθη λοιπὸν καὶ ἦλθον ἐνταῦθα παρακαλῶν ὑμᾶς ὅπως μὲ παρουσιάσητε εἰς τὴν Α Μεγαλειότητα ἐγὼ δύναμαι ἐντελῶς νὰ τὸν θεραπεύσω.»—«Κρημνήσ' ἀπ' ἐκεῖ, βρωμερὲ, ὑπέλαβον, τόσοι καὶ τόσοι Ἰατροὶ, καὶ Ἰατροὶ ἕνας κ' ἕνας καὶ δὲν ἔμπερσαν νὰ τοῦ κάμουν τίποτε, καὶ τώρα ἡ εὐγενεία σου θὰ τὸν γλατρέψῃς... εἰπόντες ἠθέλησαν διὰ τῆς βίας νὰ τὸν ἐκδιώξωσιν.

Ἐν τούτοις ὁ βασιλεὺς ἀκούσας ἐκ τοῦ ἐξώστου τὰ διατρέξαντα, στέλλει ζητῶν ἵνα ὁ Δερβίσης ἐμφανισθῇ αὐτῷ. Οἱ δὲ φύλακες—καίτοι ἄκοντες—παρουσιάζουσι τὸν Δερβίσην μαρτυρῶντες μετὰ τρεῖς ἑδαριαίους τεμενάδες, δέσας τὰς χεῖρας, καὶ τοὺς ὀφθαλμούς πρὸς τὰ κάτω νεύσας, — «Βασιλεῦ! λέγει, εἰς τὸ πάθος σὰς ὑπάρχει ἰατρικὸν τι' εἰδὸν δυνήθητε νὰ τὸ προμηθευθῆτε, ὀλοτελῶς ἐξ αὐτοῦ ἀπαλλάττεσθε. Στείλατε, Μεγαλειότατε, εἰς ὅλα τὰ μέρη τῆς γῆς, καὶ ὅταν εὐρωσὶ τινα, ἐκ τῆς καταστάσεώς του εὐχαριστημένον ὄντα, ἄς λάβωσι τὸν χιτῶνά του, τὸν ὅποιον εἴμα φορέσαντες ὑμεῖς παραυτίκα ὑγιεῖς γίγνεσθε.» Εἶπε' καὶ προσκυνήσας καὶ πάλιν ὤχετο ἀπιῶν.

Ἐπὶ τούτῳ ὁ βασιλεὺς ἐξέπεμψε ἀπεσταλμένους, ὀδηγήσας αὐτοὺς κατὰ τὴν συμβουλήν τοῦ Δερβίσου, οἵτινες μολονότι καὶ αὐτὰ τὰ χωρία καὶ τὰς ἐλαχίστας πολίχνας ἠρεύνησαν, ἐν τούτοις ὅμως οὐδένα ἐκ τῆς ἐαυτοῦ καταστάσεως εὐχαριστημένον ὄντα ἠδυνήθησαν νὰ εὐρωσῶν καθότι ἐκ τῶν κατόχων τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς εὐτυχίας, εἰς ὅποιονδήποτε καὶ ἂν ἀπετάθησαν, οὐδεὶς μεθ' εὐγνωμοσύνης ἀπήντα, ἀλλ' ἀπὸ τὰ ἐαυτοῦ καλὰ ἀπερίθμει:—Δόξα τῷ Θεῷ—ἔλεγεν—ὅ,τι καὶ ἂν ἐπιθυμήσω τὸ ἀποκτῶ πλὴν τί τὸ ὄφελος! τὸ μόνον τέκνον, ὁ μονογενὴς υἱός μου ἀπέθανε καὶ ὁ κόσμος μοὶ φαίνεται φυλακὴ.—

ΣΥΛΛΟΓΗ

ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΚΑΙ

ΩΦΕΛΙΜΩΝ ΓΝΩΣΕΩΝ

ΑΝΑΓΚΑΙΩΝ ΠΑΝΤΙ ΑΝΘΡΩΠΩ.

(Συνέχεια ἴδε τεύχος Γ'. Σελ. 116.)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ.

ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΩΝ ΓΕΝΙΚΩΝ ΚΑΘΑΡΙΣΜΩΝ.

«Ὁ Βραχμῶν ἐρχόμενος ἐπὶ τὸν ποταμὸν ἢ τὴν λίμνην τῶν καθαρῶν, δυνάμει τῆς ἐπομένης ἐπικλήσεως, μεταβαλέτω τὸ ὕδωρ τοῦ ποταμοῦ τούτου ἢ τῆς λίμνης ταύτης εἰς ὕδωρ ἡγιασμένον τοῦ Γάγγη.

ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ.

«Ὁ Γάγγη, ἐγεννήθης ἐκ τοῦ κόλπου τοῦ Βράχμα, ἐκ τούτου κατέβης ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Σίβα καὶ ἐπὶ τῶν ποδῶν τοῦ Βισχνου, καὶ ἔπεσας ἐπὶ τῆς γῆς, ἵνα ἐξαλείψῃς τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων, καθάρῃς αὐτοὺς ἐκ τῶν ῥύπων αὐτῶν καὶ παράσῃς αὐτοῖς τὴν εὐτυχίαν. Σὺ ὑπάρχεις ἡ καταφυγὴ καὶ τὸ στήριγμα τῶν ἐμψύχων δημιουργημάτων, ἅτινα ζῶσιν ἐπὶ τῆς γῆς ταύτης. Πιστεύω εἰς σέ, ἔλθε ἀναλαβεῖν τὰ ἱερά σου ὕδατα ἐκ τοῦ ποταμοῦ τούτου, ἐν ᾧ μέλλω ποιῆσαι τοὺς καθαρῶν μου· οὕτω δὲ καθάρῃς τὸ σῶμά μου καὶ τὴν ψυχὴν μου.

Ἄλλοι δὲ πάλιν:—Πολὺ καλὰ ὑγιαιίνω, πλὴν τί μὲ τοῦτο; ἀπὸ μετὰ τῆς γυναικὸς μου καλῶς δὲν διάκειμαι, καὶ ἡ κεφαλὴ μου ἐκ τῶν ἀδ' ἀκόπων ῥήξεων κινδυνεύει νὰ διαρραγῇ—καὶ ἄλλοι:—Ἦτ' ἔτι πότεως ταύτης εἶμαι ὁ πρῶτος κατὰ τὸν πλοῦτον πλὴν τί θὰ τὸ κάμω; Εἶμαι χωλὸς καὶ ὡς ἐκ τούτου δὲν δύναμαι νὰ πηγαίω ὅπου θέλω καὶ ἄλλος ἄλλος καὶ ἄλλο λέγοντες κατὰ τῆς καταστάσεώς των παρεποῦντο.

Καὶ ἐν ὀλίγοις οἱ μὲ τὴν διαταγὴν τοῦ νὰ εὐρωσῶ τίνα ἐκ τῆς ἐαυτοῦ καταστάσεώς τε καὶ ὑγείας εὐχαριστημένον, ἀπεσταλμένοι ἐπέστρεφον ἄπρακτοι. Ἐν τούτῳ ὁ εἷς ἐξ αὐτῶν ἀπήντησε καθ' ὁδὸν τινα ὄστις φορτωμένος τὰ ξύλα, τὰ ὅποια, ὡς φαίνεται, εἶχε κόψει ἐκ τοῦ πλησίον δάσους, καὶ διὰ τοῦ ἄσματος ἐκδηλῶν τὴν χαρὰν, ἦν ἔσθωθεν ἐκρυπτε, ἤρχετο.—Σταθῆτε, ἄς ἴδωμεν οὗτος πῶς εἶναι; εἰς τοὺς συντρόφους του εἰπὼν τὸν ἐπλησίασεν.—Πατέρα—τῷ λέγει—στάσου· θὰ σ' ἐρωτήσω κάτι τι· ὡς φαίνεται σὺ θὰ εὐπορίῃς, καθὼς καὶ τὰ περὶ ἀναπαύσεως καὶ εὐζωίας θὰ ἔχωσι κάλλιστα παρὰ σοί, ἵνα οὕτως ἄδων καταβαίης τὸ τραχὺ τοῦτο ὄρος.—Βεβαίωτατα, ἀπήντησεν, καὶ ἀμριβάλλης περὶ τούτου;... Ἴσως εὐτυχέστερός μου δὲν ὑπάρχει. Κατὰ τὴν ὑγίαν, δόξα τῇ θεῷ προνοίᾳ, ἔχω κάλλιστα, ποτὲ δὲν ἐνθυμοῦμαι νὰ πάθω τι. Κοθ' ἐκάστην ἔρχομαι εἰς τὸ δάσος· κόπτω ἐν φορτίον ξύλα, τὰ μεταφέρω εἰς τὴν πόλιν ὅπου πωλῶν αὐτὰ πορίζομαι ἀνετάτα τὰ πρὸς τὸ ζῆν.—Ἀκριβῶς σὺ εἶσαι ἐκεῖνος, τὸν ὅποιον ζητῶ—τὸν διέκοψεν ὁ ἐπιστάτης—σὲ παρακαλῶ, ἐκβαλε τὸν χιτῶνα σου καὶ δός μοι τὸν καὶ πρὸς ἀμριβῆν ὅ,τι θέλῃς· ζήτησον.—Πολὺ καλὰ, ἐπεῖπεν ὁ ξυλοκόπος, ἀνείχον χιτῶνα, καὶ ἀνευ ἀμριβῆς ἀκμήν εὐχαριστῶς θὰ σὰς τὸν ἐδίδα πλὴν πράγμα τὸ ὅποιον δὲν ἔχω πῶς δύναμαι νὰ τὸ δώσω;

Τίς ὁ ἀληθὴς εὐδαίμων,

Ὁ ἐν ὀλίγοις εὐχαριστούμενος.

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ζ. ΛΑΜΠΙΣΗΣ

Φοιτητῆς τῆς Αυτοκρατορικ. Ἰατρ. Σχολῆς.

* *

α Καταβαίνων ἔπειτα ἐν τῷ ὕδατι, κατευθυνέτω τὸν διαλογισμὸν αὐτοῦ πρὸς τὸν Γαγγην, καὶ φαντασθήτω ὅτι ποιεῖ πράγματι τοὺς καθαρισμοὺς αὐτοῦ ἐν τῷ ποταμῷ τούτῳ.

α Καλῶς δὲ λουσάμενος, ὀφείλει στρέψασθαι πρὸς τὸν ἥλιον, καὶ λαμβάνων τρεῖς ὕδωρ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ, ποιήσει τρεῖς τὴν προσφορὰν τῷ ἀστέρι τούτῳ, ἀφίξει τὸ ὕδωρ ῥέειν κατὰ σταγόνας διὰ τῶν ἄκρων τῶν δακτύλων.

α Ἀναβαίνει ἔπειτα ἀπὸ τοῦ ὕδατος, ζώνουσι τὴν ὄσφυν αὐτοῦ ὑράσματι καθαρῷ, τίθησιν ἕτερον ἐπὶ τῶν ἑαυτοῦ ὤμων, καὶ κἀθηται ἔχων ἐστραμμένον τὸ πρόσωπον πρὸς τὴν Ἀνατολήν, καὶ τιθεὶς παρ' ἑαυτῷ τὸ χάλκινον αὐτοῦ δοχεῖον πλήρες ὕδατος.

α Τρίβεται τὸ μέτωπον διὰ κόνεως ἐρυθροξύλου, (1) καὶ χαράττει ἐπ' αὐτοῦ τὸ ἐρυθρὸν σημεῖον τὸ ἀποκαλούμενον Γ Ι λ ο κ υ, κατὰ τὴν συνήθειαν τῆς φυλῆς αὐτοῦ.

α Κρεμασάτω τότε ἐπὶ τοῦ αὐχένος αὐτοῦ τρεῖς στεφάνους ἐξ ἀνθῶν διαφόρων χρωμάτων, ἠτομασμένους ταῖς φροντίαι τῆς συζύγου αὐτοῦ, καὶ περανάτω, κρεμῶν ἐπὶ τοῦ αὐχένος αὐτοῦ κομβολόγιον κατεσκευασμένον ἐκ κόκκων ἐρυθρῶν, Βουδρακχᾶς ἐπιλεγομένων.

α Ἐπειτα δὲ περὶ τοῦ Βισχνου διαλογιζόμενος πίνει τρεῖς πρὸς τιμὴν αὐτοῦ ὕδωρ ἐκ τοῦ ἑαυτοῦ δοχείου, καὶ ἐκ νέου ποιεῖται σπονδᾶς τῷ ἡλίῳ, διαχέων ὀλίγον ὕδωρ ἐπὶ τῆς γῆς.

α Τὴν αὐτὴν σπονδὴν ποιήσει πρὸς τιμὴν τῆς οὐρανίας Τριμούρτι, Βαχμα-Βισχνου-Σίβα, καὶ τῶν ἀνωτέρων πνευμάτων, Ἰνδρα, Ἀγνῷ, Ἰαμᾷ, Νειρίτιᾷ, Βαρουῆ, Βαχιδεῦ, Κουβερά, Ἰσανῶ.

(1) Σάνταλον, ξύλον εὐώδες καὶ βαφικὸν τῆς Ἰνδικῆς.

α Τῷ ἀέρι, τῷ αἰθέρι, τῇ γῆ, τῷ ἀγνώστῳ Ἄγκασᾷ, ἀρχῇ παγκοσμίου δυνάμεως καὶ ζωῆς, καὶ πᾶσι τοῖς πιτρίσι καὶ ταῖς ψυχαῖς τῶν προγόνων, προσφέρων τὰ ὀνόματα πάντων ὧν διὰ μνήμης ἔχει.

α Ἐγεσθήτω τότε, καὶ ἐνεγκάτω τὴν λατρείαν αὐτοῦ τῷ Βισχνου, ἀπαγγέλλων πρὸς τιμὴν αὐτοῦ τὰς δεήσεις αἰτινας τὰ μάλιστα αὐτῷ εὐαρεστοῦσιν.

α Στρεφόμενος τρεῖς βραδέως περὶ ἑαυτόν, προσφέρει ἐννεακίς καθ' ἑκάστην στροφὴν τὰ ὀνόματα τῆς θεῖας Τριάδος. Ἐπειτα δὲ προσφέρει βραδέως τὰ τρία ὀνόματα τὰ ἐμπεριεχόμενα ἐν τῇ μυστηριώδη μονοσύλλαβῳ, Βαχμα-Βισχνου Σίβα, στρέφεται ἐννεακίς περὶ ἑαυτόν προσφέρων ἕκαστον ὄνομα.

α Προφέρων αὐτὴν ταύτην τὴν μυστηριώδη μονοσύλλαβον, χαμηλῇ τῇ φωνῇ, στρέφεται ταχέως περὶ ἑαυτόν ἐννεακίς καὶ ἀπαγγέλλει τὴν ἐπομένην ἐπικλήσιν τῷ ἡλίῳ.

ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ.

» Ὁ ἥλιε! σὺ ὑπάρχεις ὧν ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Βράχμα ἐν τῇ ἐξεγέρσει ἡμῶν, ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ Βισχνου τὴν μεσημβρίαν, καὶ ὁ τοῦ Σίβα τὴν ἐσπέραν σὺ εἰς ὁ ἀδάμας τοῦ ἀπίρου, ὁ πολύτιμος λίθος τοῦ ἀέρος, ὁ βασιλεὺς τῆς ἡμέρας, ὁ μάρτυς πασῶν τῶν πράξεων, αἰτινας συμβαίνουσιν ἐν τῷ σύμπαντι. Ἡ θερμότης σου γονιμοποιεῖ τὴν φύσιν, σὺ εἰς τὸ μέτρον τοῦ χρόνου, σὺ κανονίζεις τὰς ἡμέρας, τὰς νύκτας, τὰς ἐβδομάδας, τοὺς μῆνας, τὰ ἔτη, τὰς ἐποχὰς, τὸν καιρὸν τῶν καθαρισμῶν καὶ τῆς προσευχῆς. Σὺ εἰς ὁ κύριος τῶν ἐνεία πλανητῶν, καθαρίζεις πάντας τοὺς ῥόπου; τῆ; σφίρας, διαλύεις τὰ σκότη πανταχοῦ ἔθθα ἀνατέλλεις. Ἐν τῷ δικστήματι τῶν ἐκείνωντα γκαχδία διατρέχεις ἐπὶ τοῦ ἄρματος σου ἢ τὸ μέγα ὄρος τοῦ βορρᾶ ὑπερ ἔχει

ἐννεήκοντα ἑκατομύρια ἑξακόσια ὑδζορᾶ ἐκτάσεως. Προσφέρω σοι τὴν λατρείαν μου, ὡς πρὸς τὸ ἀνώτατον πνεῦμα ὕπερ ἐπαγρυπνεῖ ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου κόσμου.

α Πρὸς τιμὴν τοῦ φύλακος ἀστέρος καὶ τοῦ πνεύματος ὕπερ αὐτὸν ἐμψυχοῖ, στρέφεται ἔπειτα περὶ ἑαυτόν δωδεκάκις εἰκοσι καὶ τέσσαρας στροφὰς, καὶ ἂν ἐπιτρέπωσιν αἱ δυνάμεις αὐτοῦ εἰκοσιτετράκις τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ στροφὰς. (1)

» Οὕτω δὲ εὐλαμπτον ποιεῖ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, αὖξει τὰς ἑαυτοῦ δυνάμεις καὶ ἐτοιμάζεται εἰς τὰς μυστηριώδεις ἐπικλήσεις. Διευθύνεται ἔπειτα πρὸς τὸ δένδρον Ἀσσουάτα (2), καὶ ἀναπαυόμενος ὑπὸ τὴν σκιάν αὐτοῦ κατευθύνει αὐτῷ τὴν ἐπικλήσιν τὴν δε.

α Δένδρον Ἀσσουάτα, σὺ ὑπάρχεις ὁ βασιλεὺς τῶν δασῶν, τὸ εἰκόνιον καὶ τὸ σύμβολον τῶν Θεῶν. Αἱ ῥίζαι σου παριστάσι τὸν Βράχμαν, ὁ κορμὸς σου τὸν Βισχνου, καὶ οἱ κλώνοι σου τὸν Σίβαν οὕτω δὲ παρίστης τὴν Τριμούρτι. Οἱ τιμῶντές σε ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ποιῶντες σοι τὴν τελετὴν τῆς ἀπομιμήσεως, σ τ ρ ε φ ὀ μ ε νοὶ περὶ σέ, ἐξυμνοῦντες τοὺς αἰνοὺς σου, κτῶνται τὴν γυνῶσιν τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου τούτου, καὶ σχῆμα ἀνώτερον ἐν τῷ ἑτέρῳ.

α Στρέφεται τότε περὶ τὸ δένδρον, ἑπτὰ, δέκα καὶ τέσσαρας, εἰκοσι καὶ μίαν, εἰκοσι καὶ ὀκτὼ, τριάκοντα καὶ πέντε στροφὰς, καὶ ἔτι πλέον, μέχρις οὗ ἐξαντληθῶσιν αἱ δυνάμεις αὐτοῦ, αὐξάνων πάντοτε καθ' ἑπτὰ τὸν ἀριθμὸν τῶν στροφῶν τούτων.

(1) Ἐκ τούτου ἀναμφιβόλως λαμβάνουσι τὴν ἀρχὴν οἱ Βόνχοι καὶ οἱ στρεφόμενοι Διρβίται.

(2) Πάντες οἱ Βραχμᾶνες φυτεύουσιν ἐν δένδρον περίξ τῶν ναῶν αὐτῶν καὶ τῶν κοιτικῶν.

α Ἀναπαυόμενος δὲ, δοθήτω ἐπὶ τινα καιρὸν εἰς εὐσεβεῖς μελέτας, ἐνδυσάσθω ἔπειτα ὑράσματα καθαρὰ, καὶ συλλέξας ἄνθη, ἄπερ κομίζει ἵνα προσκαγγῇ ὡς θυσίαν τοῖς ἐφεστίοις πνεύμασιν, ἐπιστρεφάτω εἰς τὴν οἰκίαν μετὰ τοῦ δοχείου αὐτοῦ πλήρους ὕδατος.

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟΝ.

ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΜΕΓΑ ΤΟΥΣ ΚΑΘΑΡΙΣΜΟΥΣ ΠΡΑΞΕΩΝ.

α Ἐπιστρέψας οἴκαδε, ὁ βραχάν Γριχαστάς (οἰκοδεσπότης) ποιεῖ τὴν θυσίαν τῷ πυρὶ καὶ δύναται ἔπειτα ἐνασχολεῖσθαι περὶ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

α Τὴν μεσημβρίαν, δεῦς τὰς διὰ τὸ γεῦμα αὐτοῦ διαταγὰς, ὀφείλει ἐπιστρέψαι εἰς τὸν ποταμὸν ἵνα ἐκ δευτέρου ποιήσῃ τὴν σανδῖαν (προσευχὴν), ἀπαγγέλλων τὰς δεήσεις αἰτινας δοθήσονται κατωτέρω ἐν τῷ εὐχολογίῳ.

α Ἐπειτα ἐπανερχεται οἴκαδε, καὶ ὀφείλει ἐπιστῆσαι πᾶσαν αὐτοῦ τὴν προσοχὴν, ἵνα διατηρήσεται καθαρὸς, ἀπορρεύγων τὸ ἐγγίσει ἢ τὸ περιπατῆσαι ἐπὶ πράγματος ἐπιδικτικῶν ἵνα μολύνῃ αὐτόν.

α Ἐὰν ἐγγίσῃ ἀνθρώπου τινος ὑποδεστέρας φυλῆς, ἢ θέσῃ τὸν πόδα ἐπὶ συντριμμάτων φυτικῶν ἢ ζωϊκῶν, ἐπὶ τριχῶν, ἐπὶ ὀστέων, ὀφείλει ἐπιστρέψαι εἰς τὸν ποταμὸν ἵνα ἄρξῃται ἐκ νέου τοὺς καθαρισμοὺς αὐτοῦ.

α Ὄφείλει εἶναι ἐν καταστάσει τελείας καθαρότητος ἵνα προσαγγῇ τὴν θυσίαν τοῖς Πιτρίσι, Πνεύμασιν, ἣν ὀφείλει τελέσαι κατὰ τάτην τὴν στιγμὴν τῆς ἡμέρας.

α Ἐτοιμασάμενος διὰ τὴν ἐπίσημον ταῦ τὴν τελετὴν, εἰσελθέτω μετὰ συννοίας ἐν τ

αἰθούσῃ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, ἣτις ὀφείλει τερῆσθαι τοῖς ἐφεστῶσι Πνεύμασιν, ἅπερ εἴωθεν ἐπικαλεῖσθαι, καὶ δοθῆτω ταῖς προπαρασκευαστικαῖς τελεταῖς τῆς ἐπικλήσεως.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΛΗΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΥ ΒΑΘΜΟΥ.

« Ποιησάμενος τὸ σκότος, θέτω ἐν τῷ μέρει ἐκείνῳ τοῦ διαμερίσματος δοχείου πλήρες ὕδατος, λύχνον, κόνιν ἐρυθροξύλου, δρύζιον βραστὸν καὶ λιθανωτῶν.

« Κροτῶν δὲ τοὺς ἑαυτοῦ δακτύλους ὄμοῦ, καὶ στρεφόμενος περὶ ἑαυτὸν, χαραζάτω ἐνώπιον τῆς θύρας τοὺς μαγικοὺς κύκλους, οὓς ἐδιδάχθη ὑπὸ τοῦ ἀνωτάτου Γκουρού (διδασκάλου), ἵνα ἀπαγορεύσῃ τὴν εἰσοδὸν τοῖς κακοῖς πνεύμασι, καὶ περικλείσῃ ἐν τοῖς κύκλοις τούτοις τὰ εἰσδύσαντα ἤδη ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν Πιτριῶν.

« Διὰ τῆς γῆς, τοῦ ὕδατος, τοῦ πυρὸς καὶ τριῶν ἐμφυσημάτων ἐπὶ τῶν ὑλῶν τούτων, συντίθεται νέον σῶμα ἑαυτῷ καὶ σχηματίζει μετὰ μέρος τοῦ ἑαυτοῦ σῶμα τῷ πνεύματι ὅπερ θέλει ἐπικαλεῖσθαι διὰ τὴν θυσίαν.

« Συνθλίβει τότε τὸν δεξιὸν αὐτοῦ μυκτῆρα διὰ τοῦ ἀντίχειρος, προφέρων δεκαεξάκις τὴν μονοσύλλαβον Δ ζ ό μ! καὶ ἀναπνέων ἰσχυρῶς τὸν ἀέρα διὰ τοῦ ἀριστεροῦ μυκτῆρος, διαλύει τὰ μόρια κατὰ μικρὸν ἐξ ὧν τὸ σῶμα αὐτοῦ ἐσχηματίσθη.

« Διὰ τοῦ ἀντίχειρος καὶ τοῦ λιχανοῦ πιέζει ἀμφοτέρους τοὺς μυκτῆρας προφέρων ἐξάκις τὴν λέξιν 'Ρ ό μ! Παύει ἀναπνέων, καὶ προσκαλεῖ εἰς βοήθειαν αὐτοῦ τὸ πῦρ ἵνα τὸ σῶμα αὐτοῦ διαλύσῃ.

« Προφέρει τριάκοντα καὶ δύο φορές τὴν λέξιν Λ ό μ! καὶ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὑπεκφεύγει ἐκ τοῦ σώματος αὐτοῦ, καὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ ἀφανίζεται, καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ προσκληθέντος

πνεύματος ἐρχεται ἐμφυχώσασα τὸ νέον σῶμα ὅπερ ἠτοίμασεν.

« Ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ἐπανερχεται ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ, οὐτινος τὰ εὐθραυστα μέρη κατατάσσονται ἐκ νέου, ἀφοῦ σχηματίσῃ σῶμα αἰθέριον τῷ πνεύματι ὅπερ ἐπικαλέσατο.

« Προφέρων τρεῖς τὴν ἱερὰν λέξιν Α υ μ καὶ ἐννεάκις τὴν μαγικὴν συλλαβὴν Δ ζ ό μ, ἐπιθαλέτω τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ λαμπτήρος, καὶ ῥίπτων δραγμίδα λιθανωτοῦ ἐπὶ τῆς φλογὸς εἰπάτω.

« Ὑψηλὸν Πνεῦμα, ἐνδοξον μετανοοῦν Ναραδά, ὅπερ ἐπικαλοῦμαι, καὶ ᾧ τινι ἐσχημάτισα σῶμα λεπτοφυὲς διὰ τῶν οὐσιωδῶν μορίων τοῦ ἔμοῦ, παρὸν τυγχάνεις; Ἐμφανίσθητι ἐν τῷ καπνῷ τοῦ λιθανωτοῦ, ἔλθε ἵνα παρατῆς εἰς τὰς θυσίας ἅς περ ταῖς ψυχαῖς τῶν προγόνων προσφέρω.

« Λαβὼν δὲ πρόσφορον ἀπόκρισιν, καὶ τοῦ αἰθερίου σώματος τοῦ προσκληθέντος πνεύματος ἐπιφανέντος ἐν τῷ κοπῶ τοῦ λιθανωτοῦ, προθήτω εἰς τοὺς καθαρισμοὺς καὶ εἰς τὰς θυσίας κατὰ τὸν ὀρισμένον τρόπον.

« Προσνεχθεῖσθε τῆς θυσίας, συνδιαλεξάσθω μετὰ τῶν ψυχῶν τῶν προγόνων καὶ συνομιλήσάτω αὐταῖς περὶ τοῦ ὄντος καὶ τῶν μετασχηματισμῶν τοῦ ἀ φ θ ἄ ρ τ ρ ο υ.

« Ἐπειτα, σβέσας τὸν λαμπτήρα αὐτοῦ παριστάτω, ἐν τῇ σιγῇ καὶ τῷ σκότει, εἰς τὴν τῶν πνευμάτων μεταξύ αὐτῶν συνδιάλεξιν καὶ εἰς τὰς ἐμφανίσεις δι' ὧν ἀποκαλύπτουσι τὴν ἑαυτῶν παρουσίαν.

« Ἐπειτα ἀνάπτων ἐκ νέου τὸν λαμπτήρα αὐτοῦ ἀποδῶ τὴν ἐλευθερίαν τοῖς ἐν τοῖς μαγικοῖς κύκλοις ἐγκεκλεισμένοις κακοῖς πνεύμασι, καὶ ἐγκατελεπάτω τὸ ἄσυλον τῶν Πιτριῶν. Ἐπιτρέπεται τότε αὐτῷ ἀπελθεῖν εἰς ἀνάπαυσιν.

« Ἄμα τελειώσας, πλυνάσθω τὰς χεῖρας, καθαρῶσθω δωδεκάκις τὸ στόμα δι' ὕδατος καὶ φαγέτω ἐννεὰ φύλλα βασιλικοῦ ἵνα ἐξασφαλιστῇ εὐκόλον πέψιν.

« Ὄφειλει διαμοιράσαι βέταλα καὶ ἀρκοκάρυα τοῖς πτωχοῖς οὓς ἐκάλεσεν εἰς τὴν τράπεζαν αὐτοῦ, καὶ ἀπολύσας αὐτοὺς παραδόσθω ἐπὶ τινὰ καιρὸν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἱερῶν βιβλίων.

« Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν, ἐπιτρέπεται αὐτῷ λαβεῖν βέταλα, ἀπελθεῖν εἰς τὰ ἔργα αὐτοῦ καὶ ἐπισκέψασθαι τοὺς φίλους αὐτοῦ, ἀλλὰ καλῶς προσεχέτω, ἵνα ἐπὶ τὰς στιγμὰς τοῦ δημοσίου αὐτοῦ βίου μήποτε ἐπιθυμήσῃ τῶν ἀγαθῶν ἢ τῆς γυναίκος τοῦ πλησίον.

« Δύοντας τοῦ ἡλίου, ἐπιστρέψει εἰς τὸν ποταμὸν τὰς αὐτὰς ἐκελεσῶν διατυπώσεις τοῦ καθαρισμοῦ οἷας καὶ τὴν πρῶταν.

« Ἐπιστρέψας δὲ οἰκαδε, ὀφείλει καὶ αὐθις προσενεγκεῖν τὴν προσκομιδὴν τῷ πυρὶ, καὶ ἀναμνησθῆναι τῶν χιλίων ὀνομάτων τοῦ Χαρῶ-Σμαραῆ ἢ τῶν λιτανειῶν τοῦ Βισχοῦ.

« Ἐλθέτω τότε εἰς τὸν ναὸν ἀκροασάμενος τῶν μαθημάτων ἅπερ δίδωσι τῷ Γριχαστᾷ καὶ τοῖς Πουροχῆτα (μύσταις τοῦ πρώτου βαθμοῦ) ὁ ἀνώτερος Γκουρούς.

« Μηδέποτε εἰσίστω κεναῖς ταῖς χερσίν, ὀφείλει προσενεγκεῖν ὡς δῶρον εἴτε ἔλεον διὰ τῶν λαμπτήρα, εἴτε καρπούς τοῦ κοκκοροῦνικος, βανανίας, καμποράν, λιθανωτῶν, ἐρυθροξύλου, ἐξ ὧν συντίθενται αἱ θυσίαι· ἐὰν δὲ πτωχὸς τυγχάνῃ, δότω ὀλίγα βέταλα.

« Πρὶν ἢ εἰσέλθῃ ἐν τῷ ναῷ, περιελθέτω περὶ αὐτὸν ἐξάκις, καὶ ποιήσάτω ἐνώπιον τῆς θύρας τὴν Σχακταγῆ ἥτις ὑπόκλισιν τῶν ἐξ μελῶν.

« Ἀκούσας δὲ τὰ μαθήματα καὶ παρασὰς εἰς τὰς ἐπικλήσεις τῶν Πιτριῶν μετὰ τῶν ἄλλων

μελῶν τῆς τάξεως αὐτοῦ, ἐκτελεσάτω τὰ θερησκευτικὰ αὐτοῦ καθήκοντα καὶ ἐπιστρέψάτω οἰκαδε ἀποφεύγων πάντα ῥύπον ἵνα δειπνήσῃ, μεθ' ὃ παρὰ ταῦτα ὀφείλει κατακλιθῆναι.

« Μηδέποτε διελθέτω τὴν νύκτα ἐν τῷ τοῖς πνεύμασι καθιερωμένῳ τόπῳ, καὶ ὀδοπορῶν προσεχέτω ἵνα μὴ στήσῃ τὴν κλίνην αὐτοῦ ὑπὸ τὴν σκιάν δένδρου, ἐν γῇ ἠροτριωμένη καὶ ὑγρᾷ, ἐν τόποις ὑπὸ σποδοῦ κεκαλυμμένοις ἢ ἐν ταῖς περιφερείαις τῶν κοιμητηρίων.

« Κατακλιόμενος, προσενεγᾶτω τὰς ἑαυτοῦ λατρίας τῆ θείᾳ Τριμοῦρτι καὶ ἀπαγγεῖλάτω τὴν εἰς τὰ πνεύματα ἐπικλήσιν Καλασσάν, ἣτις ἐστὶν εὐάρεστος τῷ Σίβα.

ΚΑΛΑΣΣΑ!

« Τὸ πνεῦμα Βαχιραβά διαφυλαξάτω τὴν κεφαλὴν μου ἀπὸ παντὸς συμβεβηκότος, τὸ πνεῦμα Βιχαθά τὸ μέτωπόν μου, τὸ πνεῦμα Βουτα-Κάρμα τὰ ὦτα μου, τὸ Πρετα-Βαχαθά τὸ πρόσωπόν μου, τὸ Βουτα-Κάρτα τοὺς μηρούς, τὰ πνεύματα Δατύς, πεπρωκισμένα διὰ μεγίστης δυνάμεως, τοὺς ὤμους, τὸ Καλαπαμ τὰς χεῖρας, τὸ Χαντὰ τὸ στῆθος, τὸ Κετρικὰ τὴν κοιλίαν, τὸ Παττοῦ τὰ ὄργανα τῆς γεννήσεως, τὸ Κατραπαλά τὰς πλευράς, τὸ Κεβραῦά τὸ στόμα, τὸ Χιδδα-Παττοῦ τοὺς γόμους, καὶ τὸ ἀνώτερον πνεῦμα Ἰγαμὰ ὀλόκληρον τὸ σῶμα. Τὸ πῦρ ὁπερ ἐστὶν ἡ οὐσία τῆς ζωῆς τῶν Θεῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων, ἐξασφαλισάτω με ἀπὸ παντὸς κακοῦ ἐν οἰωδῆποτε τόπῳ καὶ ἀνεύρισκωμαι. Αἱ γυναῖκες τῶν πνευμάτων τούτων ἀγρυπνεῖτωσαν ἐπὶ τῶν τέκνων μου, τῶν ἀγελάδων μου, τῶν ἵππων μου καὶ τῶν ἐλεφάντων μου.

Ὁ Βισχοῦς ἐπαγρυπνεῖτω ἐπὶ τῆς πατρίδος μου.

Ὁ Θεὸς, ὅστις τὰ πάντα ἐφορᾷ, ἐπαγρυπνεῖτω ἐπὶ πάντων τῶν πραγμάτων, καὶ ἐ-

παγρυνησάτω ὡσαύτως καὶ ἐπ' ἐμοῦ ὅτε ἔσομαι ἐν χώραις μὴ οὖταις ὑπὸ τὴν ἐπιτήρησιν οὐδεμιᾶς θεότητος.

« Δότω πέρας διὰ τῆς πρὸς τὸν Βράχμαν ἐπικλήσεως, τὸν κύριον τῶν δημιουργημάτων.

ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ ΤΩ ΒΡΑΧΜΑΙ.

« Ὡ Βράχμα! Ὅποιόν ἐστι τὸ μυστήριον τοῦτο ἔπερ καθ' ἑκάστην νύκτα ἀνανεοῦται, μετὰ τὰς ἐργασίας τῆς ἡμέρας, ὅταν ἕκαστος ἐπιστρέψῃ ἀπὸ τῶν ἀγρῶν, τὰ πρόβατα ἐπαλέθωσι καὶ τὸ δειπνον τελειώσῃ;

« Ἴδού ὅτι ἕκαστος κατακλίνεται ἐπὶ τῆς ἑαυτοῦ ψιάθου, ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ κλείονται, ὅτι ὀλοκλήρον τὸ σῶμα ἐκμηδενίζεται, καὶ ὅτι ἡ ψυχὴ διαφεύγουσα ὑπάγει συνδιαλεξομένη μετὰ τῶν ψυχῶν τῶν προγόνων.

« Διαφύλαξον αὐτὴν, ὦ Βράχμα, ὅταν ἐγκαταλείπουσα τὸ ἀναπαυόμενον σῶμα ὑπάγῃ διαπλεύσουσα ἐπὶ τῶν ὑδάτων, περιπλανησομένη ἐν τῷ ἀχανεῖ τῶν οὐρανῶν, ἢ ὅταν εἰσδύῃ ἐν τοῖς σκαιοῖς καὶ μυστηριώδεσι καταφυγίοις τῶν κοιλάδων καὶ τῶν μεγάλων δασῶν τῆς Χυμαβάτης.

« Ὡ Βράχμα! Θεὸ παντοδύναμε ὁ ἐπιτάττων ταῖς καταιγῖσι, Θεὸ τοῦ φωτός καὶ τοῦ σκότους, εὐδόκησον ἵνα ἡ ψυχὴ μου ἐν τῷ περιπλανωμένῳ τούτῳ σταδίῳ μὴ ἐπιλάβῃται τοῦ ἐπανελθεῖν τὴν πρῶταν ἀνεμψυχώσουσα τὸ σῶμά μου καὶ ἀποδώσουσά με εἰς τὴν ἀνάμνησίν σου.

« Κατακλινάσθω ἐπὶ τῆς ψιάθου καὶ ὑπνωσάτω, τὰ εὐεργετικὰ πνεύματα ἀγρυπνοῦσιν ἐπὶ τῆς ἀναπαύσεως αὐτοῦ.

ΑΓΚΡΟΥΣΙΑΔΑ ΠΑΡΙΚΧΑΙ.

(Ἀκολουθεῖ.)

ΔΙΑΦΟΡΑ

(ἐξ ἀναγνώσεων.)

ΠΕΡΙ ΟΜΑΙΜΟΝΩΝ ΓΑΜΩΝ

Οἱ μεταξὺ στενῶν συγγενῶν γάμοι ἔχουσιν ἐπιβλαβεῖς συνεπειάς· Διάφοροι περὶ τούτου ὑπῆρξαν γνώμαι καὶ οὐδὲν ζήτημα καθυπεβλήθη εἰς τοσαύτας συζητήσεις· Τινὲς βεβαίως ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ὁμαίμονες γάμοι οὐδεμίαν ἐπιβλαβὴ συνέπειαν ἐπιφέρουσιν, ἕτεροι δὲ διατείνονται μετὰ πεποιθήσεως, ὅτι αἱ συμβιώσεις αὐταὶ παρυσιάζουσι πραγματικούς κινδύνους καὶ ὅτι τὰ ἐξ ὁμαιμόνων γάμων γεννώμενα τέκνα εἰσὶ λυμφοτικά, κωφὰ, ἐπιληπτικά, κωρύαλα, ἠλίθια κ.τ.λ. Καὶ οὗτοι καὶ ἐκεῖνοι ἀναφέρουσιν πειστικὰ παραδείγματα. Πῶς δύναται τις ν' ἀρνηθῇ τὰς συνεπειὰς τῶν ὁμαιμόνων ἐνώσεων, ὅταν π. χ. τῷ ἀναμνησκῶσι τὴν οἰκτρὰν ἱστορίαν διαμαρτυρομένης τινὸς οἰκογενείας τῆς νήσου Ρέ, ἐν ἣ τρεῖς ἀδελφοὶ ἐνυμφεύθησαν τρεῖς ἀδελφάς, τὰς πρώτας ἐξαδέλφους τῶν! Ἐπὶ 18 τέκνων τῶν τριῶν τούτων γάμων, ἐν μόνον ἦτο ἐξαιρετικῶς ὑγιεῖς· τὰ ἕτερα 17 ἀπέβιωσαν εἰς μικρὰν ἠλικίαν προσβληθέντα ὑπὸ κωφότητος, ἐπιληψίας, ἠλιθιότητος. Πῶς δὲ πάλιν νὰ πιστεύσῃ τις τὴν ὀλεθρίαν ἐπιρροὴν τῶν ἐνώσεων τούτων, ὅταν π. χ. ἀναφέρωσι τὴν γενεαλογίαν ὀλοκλήρου οἰκογενείας, ἧς τὰ μέλη συνεζεύχθησαν ἀλλήλα, καὶ πάντοτε ἀπήλαυσαν ἐξαιρέτου ὑγείας; — Δύναται νὰ παρουσιάσω ἐξήκοντα τέσσαρας ἐνώσεις ὁμαίμονας ἐν τῇ οἰκογενείᾳ μου λέγει ὁ δόκτωρ Bourgeois, καὶ ἅπαντες οἱ συγγενεῖς μου εἰσὶν εὐρωστοὶ καὶ ὑγιεῖς.

Ὁ τρόπος οὗτος ποῦ συζητεῖν δὲν δύναται νὰ δηγήσῃ εἰς βέβαιον καὶ ἀκριβὲς ἀποτέλεσμα. Ἐκ πρώτης ἀφετηρίας φαίνεται ἀρκούτως λογικὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι οἱ μεταξὺ στενῶν συγγενῶν γάμοι εἰσὶν ὀλεθριοὶ ἢ μὴ κατὰ τὰς περιστάσεις. Οἰκογενεαὶ τινες κατατρέφονται, ἄλλαι ἐξ ἐναντίας ἀυξάνουσι καὶ

ἐνήμεροισι. Δὲν φαίνεται λοιπὸν ἡμῖν ὅτι δύναται τις ν' ἀπαντήσῃ θετικῶς εἰς τὴν σπουδαίαν ἐρώτησιν. Οἱ ὁμαίμονες γάμοι εἰσὶν ὀλεθριοὶ; Τοῦτο ἐξαρτᾶται ἐκ τῶν περιστάσεων. Τοιαύτη πρέπει νὰ ἦ αἰ ἡ ἀλήθεια.

Ἀλλὰ δὲν πρόκειται νὰ μάθωμεν ἂν εἰς τὰ εἶδη ταῦτα τῶν ἐνώσεων ἐπακολουθῶσιν ἐξαιρετικῶς μικραὶ τινες ἀτέλειαι, ἢ ἂν πρέπει νὰ τὰς φοβῆται τις; πρέπει νὰ γνωρίζωμεν μετὰ θετικότητος ἂν αἱ ἐνώσεις αὐταὶ ἐν τῷ συνολῷ αὐτῶν ἄγωσιν εἰς ὀλέθριον ἀποτέλεσμα. Φανερὸν ὅτι, ἀπαντῶν τις εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην, παρέχει ὠφελίμον πληροφορίαν ἐξ ἧς ἕκαστος δύναται νὰ ἐπωφεληθῇ.

Ὁ κ. Γεώργιος Δάρβιν, υἱὸς τοῦ διασπύτου ἀγγλοῦ φυσιολόγου, ἀπεπειράθη νὰ διασαφίσῃ τὸ λεπτόν τοῦτο ζήτημα, ἀσχοληθεὶς εἰς ἐρευνας ἐπὶ τοῦ ἀγγλικῶν πληθυσμοῦ. Ἐν Γαλλίᾳ ἦδη ὁ κ. Ρουδὲν συνέλεξεν ὡς πρὸς τοὺς ὁμαίμονας γάμους δυσχερῆς πληροφορίας, ἀλλ' αἱ πληροφορίαι αὐτοῦ εἰσι τοσοῦτον ὀλιγάριθμοι, ὥστε δὲν δύναται τις νὰ ἐξαγάγῃ ἐξ αὐτῶν σπουδαῖα συμπεράσματα. Καὶ ἐν Ἀμερικῇ ἐγένοντο στατιστικαὶ τινες περὶ τούτου, ἀλλ' ἡ αὐθεντικότης αὐτῶν φαίνεται ἀμφίβολος. Ἡ ἐρευνα τοῦ κ. Δάρβιν εἶναι ἄλλως ἀξία λόγου καὶ ἰκανὴ νὰ φωτίσῃ ἡμᾶς περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου.

Τὸ πρόβλημα οἷον προσβάλομεν αὐτὸ περιόριζεται εἰς δύο τινὰ ἄ) νὰ ζητηθῇ ἡ ὑπάρχουσα σχέσις μεταξὺ τῶν ὁμαιμόνων γάμων ἐν γένει· β) νὰ γνωσθῇ ἀφ' ἐτέρου, ποῖα εἶναι ἐν τοῖς νοσοκομείοις τῶν φρενιβλαβῶν, τῶν κωφολάλων, τῶν τυφλῶν ἡ ἀναλογία τῶν ἐξ ὁμαιμόνων καταγομένων πρὸς τὸν ὀλικὸν πληθυσμὸν τῶν ξενιζομένων ὑπὸ τῶν καταστημάτων τούτων.

Ἄν αἱ δύο αὐταὶ ἀναλογίαι ἦναι σχεδὸν ἴσαι, προφανὲς ἡ ἐπιρροὴ τῆς ὁμαιμοσύνης ἐπὶ τῆς ὀλικῆς πληθῆος θέλει εἶσθαι σχεδὸν μηδαμνὴ ἂν τοῦναντίον, δὲν ν' ἀποδείξωμεν ὡς βέβαιον τὸν κίνδυνον τῶν ὁμαιμόνων γάμων.

Δὲν εἶναι εὐλόγον νὰ πληροφορηθῇ τις τὸν ἀριθμὸν τῶν γάμων μεταξὺ τῶν στενῶν συγγενῶν. Ὁ κ. Δάρβιν ἠσχολήθη εἰς ἐρευνα μὴ

ἀνεπίδεκτον ἐπιρροῆς· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ποικίλαι ἐρευναὶ αὐτοῦ τὸν ὠδήγησαν εἰς ἀνάλογα ἀποτέσματα, ἐπιτρέπεται νὰ δώσωμεν εἰς τὰ συμπεράσματα αὐτοῦ πίστιν τινὰ. Ἡ μέθοδος τοῦ κ. Δάρβιν εἶναι τόσο πρῶτότυπος, ὥστε ἀξίζει τὸν κόπον συνοπτικῶς νὰ ἐκτεθῇ.

Ἦρξάτο καταγράφων ἐκ τῶν ἐφημερίδων τοὺς γάμους τοὺς γενομένους μεταξὺ προσώπων φερόντων τὸ αὐτὸ ὄνομα, παραδεχόμενος ὅτι οἱ γάμοι οὗτοι ἐγένοντο βεβαίως μετὰ τῶν πρώτων ἐξαδέλφων, ἀλλὰ πολλοὶ ἂν θρωποὶ δύνανται νὰ ᾧ συνώνυμοι χωρὶς νὰ συγγενεύωσι κατ' οὐδένα τρόπον. Πῶς νὰ γίνῃ γνωστὸν τὸ τοιοῦτον; Ὁ κ. Δάρβιν συνεβουλεύθη τὴν καταγραφήν τοῦ ἀγγλικῶν πληθυσμοῦ τοῦ 1855. Ἐπὶ 72 ἀτόμων ὑπάρχει π. χ. 1 Jones, ἐπὶ 80 1 Adams, ἐπὶ 65 1 Smith κ. τ. λ. Ὁ συγγραφεὺς εὗρεν ἐπὶ τέλους ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν γάμων μεταξὺ πρώτων ἐξαδέλφων τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος εἶναι περίπου 0, 75 ο)ο ἐπὶ τῶν γάμων ἐν γένει.

Καὶ ἡ ἀναλογία τῶν γάμων μεταξὺ συγγενῶν μὴ συνωνύμων; Ὁ κ. Δάρβιν ἠδυνήθη νὰ πληροφορηθῇ ὅτι ἡ ἀναλογία τῶν μεταξὺ πρώτων ἐξαδέλφων γάμων με τοὺς μὴ συνωνύμους εἶναι 1)4.

Ἐκ τῆς ἀπαραριθμήτως ταύτης τοῦ συγγραφέως γίνεται δῆλον ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ ἡ ἀναλογία τῶν μεταξὺ ἐξαδέλφων γάμων εἶναι περίπου 2 ἕως 3 ο)ο,

Τοιαύτη εἶναι σχεδὸν ἡ ἀναλογία τῶν ὁμαιμόνων γάμων πρὸς τοὺς κοινούς.

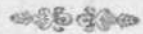
Ἦδη ἔπρεπε νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ ἀναλογία τῆς ἐν τοῖς νοσοκομείοις πληθῆος τῶν ἀσθενῶν πρὸς τὴν ὀλικήν. Οἱ διευθυνταὶ τῶν καταστημάτων τούτων δὲν ἔχουσι θετικὰς πληροφορίας περὶ τῶν ὑποτρόφων αὐτῶν. Ἐν τούτοις ἐρευνᾷ τις ἀπέδειξεν ὅτι ἐπὶ τοῦ σημαντικοῦ ἀριθμοῦ 4822 οἰκογενειῶν ἐκ τῶν εὐρισκομένων ἐν τοῖς νοσοκομείοις, 170 κατήγοντο ἐκ πρώτων ἐξαδέλφων, ἦτοι, 3, 6 ο)ο.

Εἰς τὰ ἄστυα τῶν κωφολάλων ὁ κ. Δάρβιν εὗρεν ὅτι ἐπὶ 366 ἐκ γενετῆς κωφολάλων 8 μόνον κατήγοντο ἐκ πρώτων ἐξαδέλφων, ἦτοι 2, 2 ο)ο.

Ἄν ἤθελέ τις πιστεύσει εἰς τὰς ἐκθέσεις

ταύτας, ήθελεν ιδη ότι δεν υπάρχει τὸ ἐπιβλαβὲς μεταξὺ τῶν ὁμικόντων γάμων.

Η ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΣΙΣ.

Ὁ «Γάλλος Οἰκονομολόγος» δημοσιεύει ἀξιανάγνωστον πραγματείαν περὶ τῶν κατὰ καιροὺς μεταναστεύσεων ἐκ διαφόρων τῆς Εὐρώπης κρατῶν εἰς τὸν Νέον κόσμον. Τὸ ἄρθρον τοῦτο συνψίζομεν ἐν τοῖς ἐπομένοις.

ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ.

Ἡ Βρετανικὴ μετανάστευσις χρονολογεῖται ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ 18^{ου} αἰῶνος, ἥτις ἐν τοῖς μετὰ ταῦτα χρόνοις ἔλαβε τεραστίαν ἀναπτύξει, ὡς δεικνύουσιν οἱ ἐπόμενοι ἀριθμοὶ ἰδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1815 μέχρι τοῦ 1875.

Ἔτη	Μετανάσται,
1815—1820	97,790
1820—1830	216,114
1830—1840	669,314
1840—1850	1,494,786
1850—1860	2,437,985
1860—1870	1,859,099
1870—1875	1,530,023

Τὸ ὅλον 8,306,720
Ἐκ τῶν μεταναστῶν τούτων οἱ πλείονες εἶναι Ἴρλανδοί, περὶ ὧν σημειοῦται ὅτι ἀπὸ τοῦ 1847—1874 μετηνάστευσαν ἐκ τοῦ ἄνω ἀριθμοῦ, 1,862,627, ἥτοι τὸ 1)5 τοῦ πληθυσμοῦ τῆς Ἴρλανδίας.

Οἱ βρετανοὶ μετανάσται κατὰ τὴν ἀνωτέρω μνημονευομένην ἐξικονταετη περίοδον μετέβησαν εἰς τὰς ἀκολουθοῦσας χώρας.

Εἰς Ἡνωμένας Πολιτείας	5,391,347
Καναδᾶν	1,536,683
Αὐστραλίαν	1,132,437
ἄλλας ἀπρχίας	246,058

ΓΕΡΜΑΝΙΑ.

Ὡς ἐκ τῆς σπουδαιότητος καὶ τῆς ὁμοιότητος

καὶ τῆς ὁμοιότητος τῶν χαρακτήρων αὐτῆς ἡ γερμανικὴ μετανάστευσις ἀκολουθεῖ τὴν τῆς Μ. Βρετανίας. Ἡ γερμανικὴ φυλὴ ἀπὸ τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων ἰδιαιτέραν κλίσιν εἶχεν εἰς τὴν ἐκπατρίσιν. Χωρὶς ν' ἀνέλθωμεν εἰς τοὺς χρόνους τῶν βαρβαρικῶν ἐπιδρομῶν δύναμεθα νὰ παρατηρήσωμεν καὶ νῦν ἔτι πόσον οἱ Γερμανοὶ ἐπολλαπλασιάσθησαν ἐν Πολωνίᾳ, Οὐγγαρίᾳ, Τρανσυλβανίᾳ ὡς καὶ ἐν Ἀμερικῇ· οἱ δὲ ὑπὸ τῆς γερμανικῆς κυβερνήσεως ἐκδιδόμενοι νόμοι οὐδὲν ἄλλο ἀποτελεῖμα ἔχουσιν ἢ ν' αὐξάνουσι τὰς λαθραίας ἀπελεύσεις, ὡς δύναται τις νὰ παρατηρήσῃ ἐκ τῶν ἐπομένων ἀριθμῶν.

Ἔτη,	Μετανάσται.
1815—1820	20,000
1820—1830	49,600
1830—1840	220,900
1840—1850	661,223
1850—1860	1,017,022
1860—1870	1,345,904
1870—1875	749,602

Πάντες σχεδὸν οἱ μετανάσται οὗτοι μετέβησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας τῆς Ἀμερικῆς, ἀπὸ τινῶν δὲ ἐτῶν παρετηρήθη ὅτι ἱκανὸς ἀριθμὸς αὐτῶν ἐγκατέστη ἐν Βρασιλίᾳ, Καναδᾷ καὶ Αὐστραλίᾳ.

Παρατηρητέον ὅτι ἀπὸ τοῦ 1874 ἡ γερμανικὴ μετανάστευσις ὡς καὶ ἡ τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐπαισθητῶς ἠλαττώθη.

ΣΚΑΝΔΙΝΑΥΙΚΑΙ ΧΩΡΑΙ.

Τῷ 1871 ἐκ μόνου τοῦ λιμέως τῆς Κοπενάγης τῆς Δανίας ἀνεχώρησαν 6,422 μετανάσται, ἐξ ὧν 3,339 ἄνδρες, 1649 γυναῖκες καὶ 1443 παιδιὰ· τὸ πλεῖστον τῶν μεταναστῶν τούτων μετέβησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας.

Ἐν Σουηδίᾳ ἀπὸ τοῦ 1851 μέχρι τοῦ 1860 οἱ κατὰ μέσον ὄρον κατ' ἔτος μετανάσται ἀνέρχονται εἰς 1696, ἀπὸ τοῦ 1860—1870 εἰς 12,245· τῷ 1870 ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἀνήλθεν εἰς 29,000, κατόπιν δὲ ἐλαττωθεὶς ὑπολογίζεται τῷ 1873 εἰς 13,500.

Ἐν Νορβηγίᾳ ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστῶν τῷ 1870 ἀνήρχετο εἰς 14,288, τῷ δὲ 1874 μόνον εἰς 4,600.

ΒΕΛΓΙΚΗ.

Ὁ ἀριθμὸς τῶν μεταναστατῶν ὅσοι ἀνεχώρησαν ἐξ Ἀμβέρσης τῷ 1843 ἀνέρχεται εἰς 3,179, τῷ 1872 εἰς 1408 καὶ τῷ 1874 εἰς 5,316.

ΟΛΛΑΝΔΙΑ.

Ἀπὸ τοῦ 1845—1854 μετηνάστευσαν εἰς Ἀμερικὴν ἐξ Ὀλλανδίας 20,507, ἥτοι κατὰ μέσον ὄρον 2,441 κατ' ἔτος. Πληροφορίαι περὶ μεταγενεστέρων μεταναστεύσεων ἐλλείπουσιν.

ΕΛΒΕΤΙΑ.

Κατ' ἐπίσημους πληροφορίας ἀπὸ τοῦ 1868—1874 ἐπὶ πληθυσμοῦ 2,669,000 ψυχῶν μετηνάστευσαν περὶ τὰς 30,000, ὁ δὲ ἀριθμὸς οὗτος ἠλαττώθη ἐπαισθητῶς κατὰ τὸ 1874.

ΓΑΛΛΙΑ.

Ἀπὸ τοῦ 1865—1874 μετηνάστευσαν ἐκ διαφόρων λιμένων τῆς Γαλλίας ἐν συνόλω 352,471, ἐκ τῶν ὁποίων Γάλλοι μὲν κυρίως εἶναι 72,864, οἱ δὲ λοιποὶ ἄλλων ἐθνικοτήτων. Ἐκ τούτων 281,512 μετέβησαν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας, οἱ δὲ λοιποὶ εἰς ἄλλας τῆς Ἀμερικῆς χώρας.

ΙΣΠΑΝΙΑ ΚΑΙ ΠΟΡΤΟΓΑΛΛΙΑ.

Ἐκ Ναβάρρας καὶ τῶν βασικῶν ἐπαρχιῶν γίνονται ἱκαναὶ μεταναστεύσεις εἰς Λαπλάταν, οἱ δὲ ἐξ ἄλλων ἐπαρχιῶν μετανάσται προτιμῶσι τὴν Ἀφρικὴν. Περὶ μεταναστεύσεων εἰς Νότιον Ἀμερικὴν καὶ Μεξικὸν δὲν ὑπάρχουσιν ἀκριβεῖς πληροφορίαι, ἐξ ἄλλου δὲ σημαντικὸς εἶναι ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰς τὴν Βόρειον Ἀμερικὴν μεταναστευόντων. Οἱ πορ-

τογάλλοι μετανάσται προτιμῶσιν ἰδίᾳ τὴν Βρασιλίαν καὶ τὰς παρακειμένας δημοκρατίας, ἐξ ὧν αὐξάνει ὁ ἀριθμὸς τῶν κατοίκων.

ΓΑΛΛΙΑ.

Κατ' ἀκριβεῖς πληροφορίας μετηνάστευσαν ἐξ Ἰταλίας τῷ 1870 110,458 τῷ δὲ 1873 ἔτει 151,151, ἀλλ' οἱ πλείστοι τῶν μεταναστῶν τούτων δὲν κατέλιπον τὴν Εὐρώπην, ἐγκατέστησαν δὲ κυρίως εἰς Ἑλβετίαν, Γερμανίαν, Αὐστρίαν καὶ Γαλλίαν, οἱ δὲ εἰς τὴν Ἀμερικὴν μεταναστεύοντες ὑπολογίζονται τῷ μὲν 1870 εἰς 25,000 τῷ δὲ 1873 εἰς 45,000.

Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τῶν εἰς Ἀμερικὴν ἐξ Εὐρώπης μεταναστεύσεων ἐκ διαφόρων στατιστικῶν ληφθέντα· ὁ δὲ ἐπόμενος πίναξ ὑπὸ ἀμερικανοῦ ἀνδρὸς συνταγῆς δίδωσιν ἀκριβῆ ἰδέαν περὶ τοῦ πλοῦτου καὶ τῆς ἰσχύος ὧν ἐγένετο πρόξενος ἡ εὐρωπαϊκὴ μετανάστευσις.

Ἔτη.	Μετανάσται.
1790—1820	250,000
1820—1830	151,824
1830—1840	559,125
1840—1850	1,713,254
1850—1860	2,598,214
1860—1870	2,491,450
1871—1875	1,750,844

Τὸ ὅλον 9,559,709

Οὕτως ἀπὸ τοῦ 1790 μέχρι τῶν καθ' ἡμᾶς ἡμερῶν τὸ σύνολον τῶν εἰς τὰς Ἡνωμένας Πολιτείας μεταναστατῶν ὑπερέβη τὰς 9,000,000 προσώπων, τὰ ὁποῖα διὰ τῶν κεφαλαίων καὶ τῆς βιομηχανίας αὐτῶν συνετέλεσαν τοσοῦτον θαυμασίως εἰς τὴν ἰσχὴν καὶ τὸ μεγαλεῖον τῆς ἀμερικανικῆς Ἐνώσεως.

Η ΦΙΛΑΝΘΡΩΠΙΑ ΕΝ ΚΙΝΑ.

Τρομερὸς λιμὸς μαστιίζει τὰς βορείους ἐπαρχίας τῆς Κίνας, πολλοὶ δὲ μεγαλόδωροι Σίνοι ἐσπευσαν πρὸς βοήθειαν τῶν πασχόντων συμπατριωτῶν αὐτῶν. Εἷς ἐξ αὐτῶν προσκαλέσας ἡμέραν τινα τοὺς ἐνδεεῖς γείτονάς του εἶπεν αὐτοῖς. «Ἐγὼ ἄφθονον σίτον καὶ ὀρύζιον, ἐνῶ μανθάνω ὅτι πολλοὶ ἐξ ὑμῶν ὑποφέρετε. Ἐλθετε πρὸς με. Θὰ σὰς δίδω ἐν ὄσῳ ἔχω πρᾶγμα εἰς τὰς ἀποθήκας μου ὅταν δὲ δὲν ὑπάρχη πλέον τίποτε διὰ νὰ μοιρασθῶμεν, τὴν ἡμέραν ἐκείνην θὰ συναποθάνωμεν».

Συγκινητικωτάτη ἐπίσης εἶναι ἡ ἀκόλουθος φιλάνθρωπος πράξις, ἣν ἀφηγεῖται σινική ἐφημερίς ἐκδιδομένη ἐν Ἰουχοχάμα.

Τὴν 15 τῆς σελήνης τοῦ ἰανουαρίου Κινέζος πλουσίως ἐνδεδυμένος πικρουσιάσθη ἐν Γιεντσὶν εἰς τὸ κατάστημα, ἐν ᾧ δέχονται χρηματικὰς προσφορὰς ὑπὲρ τῶν ὡς ἐκ τῆς πείνης μεταναστευσάντων ἐκ τῆς σινικῆς ἐπαρχίας Σιχλῆ. Ὁ ἄγνωστος παρέδωκεν εἰς τὸν ταμίαν τοῦ καταστήματος ὑπὲρ τῶν πεινῶντων 10,000 τάελς (75,000 φράγκα).

— Πῶς ὀνομάζεσθε καὶ τί ἐπαγγέλλεσθε; ἠρώτησεν ὁ ταμίης.

— Ὀνομάζομαι Οὐτίς, ἀπεκρίθη γελῶν ὁ δωρητής, οὐδὲν δὲ βλέπω τὸ ἄτοπον ἂν ἀφῆσω ν' ἀγνοῆτε ποῖος εἶμαι. Πᾶν ὅ,τι δύνασθε ν' ἀπαιτήσητε εἶναι τὰ χρήματά μου, ἰδοὺ αὐτά.

Ὅταν τὰ χρήματα ἐμετρήθησαν, ὁ ἄγνωστος ἐχαιρέτησε καὶ ἀπεμακρύνθη χωρὶς οὐδὲν ἄλλο νὰ εἶπῃ.

Ἀλλὰ τίς ἦτο ἄρα γε ὁ μυστηριώδης ἐκεῖνος φιλάνθρωπος; Ἰδοὺ ἡ ἱστορία αὐτοῦ.

Ἰάπων τὴν καταγωγὴν καὶ ἐξ εὐγενοῦς οἰκογενείας καλεῖται Ἰαὸν Σιαλόν. Ἰδοὺ δὲ ἡ πηγὴ τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ.

Καταδικασθεὶς πρὸ πολλοῦ εἰς θάνατον ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ διὰ πολιτικούς λόγους κατέφυγεν εἰς Κίνα, εἰς τὴν ἐπαρχίαν Ναγλίν. Τίμιος, ἐνεργητικὸς καὶ ἐπιχειρηματίας, ἀπέκτησε μεγάλην περιουσίαν, ἣν ὁμως ἀπώλεσε καθ' ὀλοκλήριαν ὅτε ἐπαναστατήσαντες

οἱ Ταϊπίγκ ἐλαφυραγώγησαν τὴν πόλιν.

Περιελθὼν εἰς μεγίστην ἔνδειαν ὁ εὐγνῆς πρόσφυξ ἠναγκάσθη νὰ ἐπαιτῇ τὴν τροφήν αὐτοῦ ἀπὸ θύρας εἰς θύραν. Τὴν νύκτα ἐκοιμᾶτο εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦ Θεοῦ (εἰς τὸ ὑπαιθρον), στερούμενος καὶ ψιάθης ἀκόμη, ἐπὶ τῶν μαρμαρίνων κλιμάκων τῶν παγοδῶν. Ἡμέραν τινα ὁ ἰδιοκτήτης ἐνός ἐργαστηρίου παστῶν ἰχθύων τὸν ἐδίωξεν ὡς κλέπτην, διότι ἔσχε τὴν ἀπερὶσκεψίαν νὰ σταθῇ μὲ κεχνηδὸς στόμα πρὸ τοῦ ἐργαστηρίου αὐτοῦ.

Ὁ Ἰαὸν, μεγάλως προσδληθείς διὰ τὴν ὕβριν ταύτην, ὠρκίσθη νὰ μὴ ἐπαιτήσῃ πλέον καὶ παρεκάλεσε τὸν πλοίαρχον ἐνὸς πλοίου νὰ τὸν παραλάβῃ ὡς κοπιλάτην. Κοπιλάτῶν δώδεκα ὥρας καθ' ἑκάστην μόλις ἐκαίρδαινε τόσα ὅσα τῷ ἤρουν ἀκριβῶς διὰ νὰ μὴ ἀποθάνῃ τῆς πείνης. Περιπλέον τῷ ἐπετράπη νὰ κοιμᾶται ἐν τῷ πλοίῳ ὅπερ ἦτο δι' αὐτὸν μεγίστη χάρις.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐσχετίσθη μεθ' ἐνός ἀλιέως μόνην ἔχοντός κατοικίαν τὴν λέμβον αὐτοῦ καὶ ζῶντος ἐντὸς αὐτῆς μετὰ τῆς γυναικὸς του καὶ μιᾶς ὡραίας θυγατρὸς ὀνομαζομένης Φα—Ταί. Ὁ Ἰαὸν ἐρασθεὶς περιπαθῶς τῆς θυγατρὸς τοῦ ἀλιέως ἐνυμφεύθη αὐτήν.

Πέντε ἔτη μετὰ τὸν γάμον τῆς θυγατρὸς του ὁ ἀλιεὺς ἀπέθανεν, ἀλλὰ πρὶν ἢ ἐκνεύσῃ προσκαλέσας πλησίον του τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, τῷ εἶπε μυστηριωδῶς.

— Ὅταν ἤμην νέος, ἐξημέρησα ναύκληρος εἰς τὸ πλοῖον τοῦ πειρατοῦ Χούγκ Σίν Τσουέν. Ἐξημέρησα πολλὰ ἔτη εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ σκληροῦ ἐκείνου ἀνθρώπου, ὅτε ἀνεκάλυψα κατὰ τύχην ὅτι μία ἄλυσος τοῦ πλοίου ἦτο κατεσκευασμένη ἐκ χρυσοῦ. Οὐδὲν εἶπον περὶ τούτου, διότι θὰ ἐκινδύνευεν ἡ ζωὴ μου ἀλλὰ μίαν ἡμέραν ἀγγλικὴ κανονιοφόρος μᾶς ἠνάγκασε νὰ βίψωμεν τὸ πλοῖον εἰς τὴν ξηρὰν,

οἱ Ἄγγλοι βλέποντες ὅτι διεφεύγομεν ἐπυροβόλησαν καθ' ἡμῶν. Ὁ Χούγκ Σίν Τσουέν καὶ πολλοὶ τῶν συντρόφων μου ἐφρονεύθησαν, ἐγὼ δὲ ἐσώθην κολυμβῶν.

Ἐπειδὴ ἡ παραλία ἐκεῖνη ἦτον ἔρημος

ἐπανῆλθον εἰς τὸ πλοῖον ἅμα ὡς ἐφυγον οἱ Ἄγγλοι, καὶ παρέλαβῃ χωρὶς μεγάλην δυσκολίαν τὴν πολυτίμον ἄλυσον. Εἶναι ἔκτοτε δέκα ἔτη, καὶ ποτὲ δὲν ἐτόλμησα νὰ χρησιμοποιήσω τὸν θησαυρὸν μου. Εὐρίσκεται ἐκεῖ, κάτωθεν τῆς κλίνης μου τὴν ἔχω δὲ ἐπίτηδες χρωματισμένην. Σοὶ τὴν δίδω, υἱέ μου, ἀλλὰ σοῦ συνιστῶ νὰ κάμῃς φιλάνθρωπον χρῆσιν αὐτῆς. Δὲν γνωρίζω ὑπὸ ποίαν μορφήν θ' ἀναγεννηθῶ, εἶμαι ὅμως πεπεισμένος ὅτι, εἴτε ὡς ζῶον ἐπανεέλθω εἴτε ὡς φυτὸν, θὰ πληρορηθῶ τίνι τρόπῳ ἐξετέλεσας τὴν τελευταίαν μου θέλησιν.

Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀλιέως ὁ Ἰαὸν Σιαλόν μεταβάς εἰς Μανίλλην ἀντήλλαξε μὲ χρήματα τὴν παράδοξον αὐτοῦ κληρονομίαν καὶ ἐπέστρεψεν εἰς Κίνα, ἐνθα ἐπανελάβε τὸ ἐμπόριον του ἢ δὲ φιλάνθρωπία αὐτοῦ διαβεβαιούσιν ὅτι εἶναι ἀνεξάντλητος. Ὁ ἀρχαῖος ναύκληρος τοῦ πριφῆμου πειρατοῦ Χούγκ Σίν Τσουέν θὰ ἐσκήρτισε βεβαίως ἐκ χαρᾶς ὑπὸ τὴν νέαν αὐτοῦ μορφήν (δῶτι οἱ Σίνοι πρεσβεύσι τὴν μετεμψύχωσιν) καθ' ἣν ἡμέραν ὁ γαμβρὸς αὐτοῦ προσέφερεν ὑπὲρ τῶν πεινῶντων 10,000 τάελς.

ΑΙ ΕΜΒΑΔΕΣ ΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΑΣ

Ἐν τινι πόλει τῆς Ἰταλίας εἶχεν ἀσθενήτης ἐπικινδύνως ἡ θυγάτηρ πλουσίου τινος γαιοκτήμονος, ἡ σύζυγος τοῦ ὁποίου ἔταξεν εἰς τὴν Παναγίαν, ὅτι ἅμα τῇ ἀναρρώσει τῆς θυγατρὸς αὐτῆς θελεῖ ἀναρτήσῃ ἐπὶ τῆς θαυματουργοῦ αὐτῆς εἰκόνας ζεῦγος πολυτίμων ἐμβάδων.

Μετὰ παρέλευσιν ὀλίγων ἡμερῶν, ᾧ τοῦ θαύματος! ἡ κόρη ἀνέρρωσεν ἐντελῶς καὶ ἡ μήτηρ ἐκομίσαστο τὰς διὰ πολυτίμων λίθων ἰστολισμένας ἐμβάδας (παντούφλας) εἰς τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας.

Πολλοὶ ἄνθρωποι ποσῆρχοντο ὅπως ἀπαθῶσι τὴν θαυματουργὸν εἰκόνα καὶ περιεργασθῶσι τὸ πολυτίμον δῶρον. Μεταξὺ τῶν πολλῶν διεκρίνετο Ἰταλὸς τις, κάμνων τὸ κόρτε μὲ τὰς ἐμβάδας τῆς Παναγίας. Ὁ ἰερόσυλος

διεννοεῖτο τίνι τρόπῳ ἠδύνατο νὰ κλέψῃ τὰς ἐμβάδας, χωρὶς νὰ συλληφθῇ, ἐννοεῖται.

Τέλος τὸ κατώρθωσε τὸ πλῆθος τῶν περιέργων ἤρξατο διασκορπιζόμενος, ὁ δὲ Ἰταλὸς εὐρῶν τὴν κατάλληλον ὥραν ὑπεξήρρεσεν αὐτὰς καὶ ἀπήρξατο ὑπολογίζων τὴν ἀξίαν τῶν ἐμβάδων ἄλλ' ὁ δυστυχῆς ἠπατάτο. Ὁ κανδηλαπτης συνέλαβε τὸν κλέπτην ἐπ' αὐτοφώρῳ, παρέδωκεν αὐτὸν εἰς ἀστυνομικούς κλητῆρας, οἵτινες ὠδήγησαν αὐτὸν εἰς τὴν Ἀστυνομίαν.

— Διατί ἐκλεψας τὰς ἐμβάδας τῆς Παναγίας, ἠρώτησεν αὐτὸν ὁ ἀστυνόμος;

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, ἀπεκρίνατο ὁ Ἰταλός· ἐγὼ δὲν εἶμαι κλέπτης.

— Τότε διατί τὰς ἔλαβες;

— Ἡ Παναγία ἤλθεν εἰς τὸ σπῆτί μου κύριε ἀστυνόμω, καὶ ἐπειδὴ εἶδεν ὅτι δὲν εἶχον παντούφλας νὰ τῆς δώσω ὅπως φορέσῃ, μὲ διέταξε νὰ ἔλθω καὶ νὰ λάβω τὰς ἰδικὰς τῆς. Ὅστε βλέπετε ὅτι οὐδὲν ἄλλο ἔκαμα ἢ νὰ ἐκτελέσω κατὰ γράμμα τὴν διαταγὴν τῆς Παναγίας.

Ὁ ἀστυνόμος εἰς τὴν εὐφυσίαν ταύτην ὑπεκυγῆν τοῦ Ἰταλοῦ εὐρέθη λίαν περιπεπλεγμένος. Νὰ εἶπῃ ὅτι ἡ Παναγία δὲν ἐμφανίζεται; ἐκινδύνευε νὰ ἐκληφθῇ ὡς αἰρετικὸς καὶ ν' ἀφορισθῇ. Νὰ ἀφήσῃ τὸν Ἰταλὸν νὰ λάβῃ τὰς ἐμβάδας καὶ νὰ φύγῃ; Ὅλ' ἦτο ὁ ἔσχατος τῶν βλακῶν.

— Λοιπὸν, κύριε ἀστυνόμω, θάμὲ ἀφήσετε νὰ ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν μου, ὅπου μὲ περιμένει ἡ Παναγία;

— Ναί, φίλε μου, νὰ ὑπάγῃς, ἐρώνησεν ὁ ἀστυνόμος καὶ νὰ εἶπῃς τῆς Παναγίας ὅτι δὲν σε πιστεύουν καὶ ὅτι εἶναι ἀνάγκη νὰ σε δώσῃ μίαν αὐτόγραφον ἐπιστολήν, ὅπως λάβῃς τὰς ἐμβάδας τῆς.

Ὁ ἀστυνόμος ἐπέτυχε πληρέστατα· διότι ὁ μὲν εὐφύης κλέπτης ἀνεχώρησε χωρὶς νὰ ἐπιστρέψῃ, ὁ δὲ ἀστυνόμος καὶ τὰς ἐμβάδας τῆς Παναγίας ἔσωσε καὶ ἑαυτὸν, ἀποδείξας ὅτι εἶναι εὐλαθεὶς χριστιανός.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΑΙ ΕΝ ΟΥΡΑΝΩ ΓΑΙΑΙ

ΥΠΟ ΚΑΜΙΛΟΥ ΦΛΑΜΜΑΡΙΟΝ

Ὁ συγγραφεὺς τοῦ συγγράμματος « Ἡ Πληθὺς τῶν κατοικουμένων Κόσμων » καὶ τῶσαν ἄλλων ἔργων ἐπὶ τῆς ἀστρονομίας καὶ τῆς φιλοσοφίας τῶν ἐπιστημῶν, ἐπεράτωσε κατ' αὐτὰς ἔργον, οὗ ἡ ἐπιτυχία ἔσται βεβαίως ὁμοία τῆς τῶν προηγουμένων, ἐὰν ἔτι δὲν ᾖναι ἀνωτέρα αὐτῶν. Ὁ κ. Φλαμμαρίον ἐπεδόθη πράγματι, πρὸ πολλῶν ἐτῶν, εἰδικῶς εἰς τὴν τηλεσκοπικὴν παρατήρησιν τῶν πλησιεστέρων πλανητῶν, ἰδίως τῆς Σελήνης, τῆς Ἀφροδίτης, τοῦ Ἄρως καὶ τοῦ Διδός—σὺλλεξας ταυτοχρόνως καὶ παραθαλῶν μέγαν ἀριθμὸν γραφικῶν παρατηρήσεων ἐπὶ τῆς φύσεως διαφόρων σφαιρωμάτων ἄτινα περικουμοῦσι τὸ στερέωμα, — παρατηρήσεων ἀποσταλειῶν αὐτῶ ὑπὸ τῶν ἀστρονόμων ὕλων τῶν ἐθνῶν. Κατώρθωσεν ἐπομένως νὰ σχηματίσῃ γνῶσεις τόσο ἀκριβεῖς καὶ τόσο λεπτομερεῖς ἐπὶ τοῦ ἡλιακοῦ συστήματος, ὥστε ἠδυνήθη νὰ σχεδιάσῃ τοὺς γεωγραφικοὺς χάρτας, πολλῶν σφαιρωμάτων, νὰ χαράξῃ τὰς ἡπείρους, τὰς θαλάσσας, τὰ ὄρη, καὶ οὕτως εἶπεν ὅλον τὸν σχηματισμὸν τῶν τόπων οἵτινες διαιροῦσι τὰ σφαιρώματα ταῦτα ὡς τὸ ἡμέτερον. Βλέπει τις π. χ. τὰς κυριώτερας λεπτομερείας τῆς ἐπιφανείας τοῦ πλανήτου Ἄρως! Γὰρ γαίης του, τὰς χερσονήσους του, καὶ αὐτὰ ἔτι τὰ ἀκρωτήρια καὶ τοὺς πορθμούς του, ὡς ἐπίσης τὰς χιῶνας καὶ τὰς νεφέλας του' ἐν ἐνὶ λόγῳ κατάστασιν γεωγραφικὴν, κλιματολογικὴν, καὶ μετεωρολογικὴν, παρουσιάζουσιν καταπληκτικὴν ἀφομοίωσιν μετὰ τῆς τῆς ἡμετέρας γῆς! Ὁ συγγραφεὺς συζητεῖ ἐπίσης τὴν κατάστασιν καὶ τὴν τῶν ἀτμοσφαιρῶν χημικὴν σύνθεσιν, — ἀποκαλυφθεῖσαν ὑπὸ τῆς τηλεσκοπικῆς ἀναλύσεως, — τὴν ἔντασιν τῶν ἐποχῶν καὶ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν, τὸ ἡμερολόγιον ἐκάστου πλανήτου, τὸν ὄγκον καὶ τὸ βάρος τῶν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῶν σωμάτων, καὶ κατορθοῖ εὐλόγως νὰ

ὑπονοήσῃ τὴν διάρκειαν τῆς ζωῆς ἐφ' ἐκάστου τῶν κόσμων τούτων, καὶ νὰ διίδη ἔτι τὸ πιθανὸν σχῆμα τῶν κατοικῶν του. Οὕτως ὁ ἔξοχος συγγραφεὺς ἀστρονόμος καὶ φυσιολόγος συνάμα, δεικνύει ἡμῖν ὅτι οἱ πλανῆται οἵτινες, μετὰ τῆς γῆς, στρέφονται περὶ τὸν ἥλιον δὲν εἶναι ποσῶς ἀστέρες, ἐν τῇ δημιῶδει ἐννοίᾳ τῆς λέξεως ἀλλ' εἶναι πραγματικῶς Οὐράνιοι Γαῖαι, εὐρεῖαι, βαρεῖαι, ὀγκώδεις ὡς ἡ γῆ, ἣν κατοικοῦμεν, φωτιζόμεναι ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἥλιου, θερμαινόμεναι ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἐστίας, περικυκλούμεναι ὑπ' ἀτμοσφαιρας, καὶ στολιζόμεναι ὑπὸ τοποθεσιῶν ἀναλόγων τῶν περικυκλουσῶν ἡμᾶς ἐπὶ τοῦ ἡμετέρου πλανήτου, — ὅστις, βλεπόμενος μὲν μακρόθεν ἐν τῷ διαστήματι, εἶναι λαμπρὸς τις ἀστὴρ ὡς ἡ Ἀφροδίτη, βλεπόμενος δὲ μακρότερον εἶναι ὠχρὸν τι σημεῖον μόνον, καὶ ἔτι πλέον εἰς τὰ ἀπώτατα σημεῖα τοῦ οὐρανοῦ ὀρίζητος δὲν φαίνεται οὐδόλως.

Αἱ ἐν τῷ Οὐρανῷ Γαῖαι ἀναπτύσσουσι ὄθεν καὶ ἐπιθεβαίοντι τὸ θέμα τῆς πληθὺς τῶν κόσμων, καὶ ὑποχείριον ποιοῦσι τὴν θετικωτέραν ἐπιστήμην εἰς τοὺς ἀναγνώστας, τοὺς μᾶλλον ἀπροσέκτους καὶ τοὺς οὐδόλως ἔχοντας γνῶσεις αὐτῆς.

Αἱ ἐν Οὐρανῷ Γαῖαι συγκείμεναι ἐξ 600 Σελίδων, μεγάλου 8ου, κοσμούμεναι δὲ καὶ ὑπὸ διαφόρων ἰχνογραφημάτων, μεταφρασθήσονται καὶ δημοσιευθήσονται διὰ τοῦ « Φιλεργού. »

ΠΟΙΗΣΙΣ

Ο ΑΠΡΙΛΙΟΣ

« Ὁ χρῆσιμα εἰδὼς οὐχ ὀ πολλὰ σοφός. »

Ἐγὼ μαι ὁ Ἄπριλιος
ὁ τόσον ζηλευμένος
ὁ ἔχων εἰς τὰς χεῖράς μου
τὸ κράτος καὶ τὸ μένος.

* *

Ὁ ταῦρος εἶναι σῆμά μου
ἔς τὴν χεῖρα φέρω κλειδα
καὶ πάντες ἀτενίζουσι
σ' ἐμὲ μετὰ τὴν ἐλπίδα.

Ἡ γῆ ἐν πρώτοις ἀπ' ἐμὲ
προσμένει τὴν τροφὴν τῆς,
Ἄν βρέξῃ ὁ Ἄπριλιος
χαρὰ ἔς τὴν ἐποχὴν τῆς.

Οἱ βασιλεῖς κ' οἱ ἄρχοντες
προσμένου τὴν φωνὴν μου
ν' ἀνοίξουν τὰ συμβούλια
μὲ τὴν διαταγὴν μου.

Ἐἶμαι προάγγελος καλῶν
καὶ εὐδαιμόνων χρόνων
στολιζώ με τὴν χλόην μου
κῆπους τῶν ἡγεμόνων.

Ἐἴμ' ἀρωγὸς καὶ πρόθυμος
Προστάτης ναυτιλίας
ἀφόβως τρέχ' ὁ πλοίαρχος
μέχρις ὠκεανίας.

Θάρσος καὶ τόλμην ἐμψυχῶ
πλέον νὰ μὴ φοβῶνται
νὰ ἀψυχοῦν τὸν κίνδυνον
πελάγη μὴ πτοῶνται.

Οἱ πλούσιοι καὶ ἔμποροι
στάδιον νέον πιάνουν
εἰς κίνησιν ἀτμόπλοια,
σιδηροδρόμους βάνουν.

ὦ! τί χαρὰ! ἕνας ἐγὼ
νὰ ᾄμαι ἡ αἰτία
νὰ χύνετ' ἡ Ἀμάθεια
παντοῦ κ' ἡ εὐτυχία.

Μὲ τί τερπνὸν μὲ βλέπουσι
βλέμμα αἱ νεανίδες
ἀρχίζει ὁ Κιὰτ. χανές
Ἐμ πρός! Ἐμ πρός! Χουρίδες!

* *

Χαρῆτε τὴν νεότητα
χαρῆτε τὴν ζωὴν σας
ἔχετε τὸν Ἄπριλιον
προστάτην, ἐραστήν σας.

* *

Ἐν Ἐζμιπαλίῳ κατ' Ἄπριλιον 1877.

ΣΟΦΙΑ ΛΑΜΠΙΣΗ ΙΑΤΡΟΥ.

Η ΑΝΟΙΞΙΣ.

Τὰ χιωνισμένα πρὶν βουρὰ
πρξισινσαν καὶ πάλι
Μέσα στὸ πράσινο κλαδί
γλυκὰ τ' ἀηδόνη κελαῖδει
τῆς ἀνοιξίς τὰ κάλλη.

Λούζονται πάλι τὰ πουλιὰ
στὴ βρούσι ἔπει τέροι
ἀνθοῦν λουλούδια μαγικά
καὶ μέσ' στὰ ἀνθία τὰ γλυκὰ
παίζει τσ' αὐγῆς τὰ γέρι.

Ρίχτει χρυσαῖς τσ' ἀχιτίδαις του
ὁ ἥλιος στὴ σφαῖρα
τὸν κάμπ' ὀργόν' ὁ χωρικός
καὶ μέσ' στὰ δάση ὁ βοσκὸς
φυσάει τὴ φλογέρα.

Σὰ νύμφ' ἡ γῆ μας ντύθηκε
τῆς ἀνοιξίς στολίδια
τ' ἀνθία τῆς στέλνουνε φιλιὰ
καὶ γλυκοπαίξουν τὰ πουλιὰ
τοῦ γάμου τὰ παιγνίδια.

Τ' ἀρνιὰ στοὺς κάμπους βόσκουνε
σφυρίζει τὸ καλάμι
καὶ μέσ' σὲ χόρτα ἀπαλὰ
τὰ καθαρὸφλοισθα κυλά
νερά του τὸ ποτάμι.

Ὡς ἂν τραντάφυλλ' ἡ αὐγὴ
στὸν αὐρανὸν χαράζει·
ὡς ἂν κάλυκας πρὶν ἀνοιχθῆ...
μήπως κ' ἡ νιότης μας αὐτὴ
τὴν ἀνοίξει· δὲν μοιάζει;

Μυρτιάϊς, μοσκαῖς, τριαντάφυλλα
εἶναι τὰ ὄνειρά της·
κί' ἀγαπημένα της πουλιὰ
ζέφυρος, αὐρα, τὰ φιλιὰ
εἰναι τοῦ ἔρωτά της.

Ὁμοιάζει ναί! τὴ νιότη μας,
πιστὴ της εἶν' εἰκόνα·
σύμβολο τέρψις καὶ χαρᾶς...
"Ἄμα φύσηση πλὴν βορρᾶς
καὶ στείλῃ τὸν χειμῶνα,

Μ' ἐκεῖνὰ τὰ κρύα χιόνια του,
ταῖς πάγκαις, τὸ χαλάζι,
σδυέται μὲ μίαν παντοτεινὰ
καὶ ὡς αὐτὴ πᾶν δὲν γυρνᾷ...
τὸ μνῆμα τὴ σκεπάζει!

Δ. Γ.

ΚΙ' ΕΓΩ ΠΟΤΕ ΗΓΑΠΗΣΑ

Εἰς τοὺς λειμῶνας τῆς ζωῆς
κί' ἐγὼ ποτε ἠγάπων,
κί' ἐγὼ ποτε ἠτένισα
εἰς μυροβόλον Ῥόδον,
Ἡ λύσσα πλὴν τὸ ἤρπασε
χειμερινῶν λαιλάπων
καὶ ἄπνουν τὸ ἐκύλισεν
ἐν μέσῳ τῶν τριόδων!

Κ' ἐγὼ ποτε ἠγάπησα!
καὶ μ' ἄσματα ἀγάπης.
Εἰς στήθη ἀλαβάστρινα
ἀπεκοιμήθην πάλαι
φαιδρὸς μὲ περιέπτυσσε
τοῦ ἔρωτος ὁ τάπης
κί' ἀνοίγοντο χαρίεσσα
Ἐκ εἰνῆς αἱ ἀγκάλαι.

Ἦτο παρθένος ἄσπιλος
ἐκκαίδεκα ἑάρων,
τύπος γλυκεῖας καλλονῆς
Ἀγγέλων Οὐρανίων,
Ὅσ' τὰ στήθη της μ' ἐλίκνιζε
μὲ ἄσματα κιθάρων,
κί' ὡς ἄτρον κατεφώτιζε
τὸν παιδικὸν μου βίον.

Χαρίεσσα προτήγγιζε
ἰς τὰ χεῖλη μου τὰ χεῖλη
καὶ θλίβουσα τὰς χεῖρας μου
αὖτ' ἀγαπῶν ἐρώνει·
εἰσὶγων τότε, πλὴν ἐντὸς
τὸ στήθος μου ὠμίλει
τὴν γλῶσσαν, ἦνπερ ὀμιλεῖ
ψυχὴ εὐδαίμων μόνη.

Εἶμεθα ζεῦγος τρυφερῶς
ἀγαπωμένων κύκνων,
τὴν πτῆσιν μας ἐφέρομεν
ἐντὸς χωρῶν ἀπείρων
καὶ κοιμωμένους ἰς τῆς ζωῆς
τὸν ληθαργώδη λίκνον
φαιδρὸς μᾶς ἐβακαλίζε
τὸ πνεῦμα τῶν Ζεφύρων.

ὦ! ἐνθυμοῦμαι πίπτουσα
πολλάκις τὸ ἔσπερας
Ὅσ' τὸ στήθος μου λυσίκομος
καὶ ἐνδακρυς μ' ἠρώτα,
ἠρέμα ἀτενίζουσα
τοὺς στίλβοντας ἀστέρας,
πότε θὰ μᾶς συνδέσσει
τοῦ Ὑμεναίου φῶτα.

Τὸ προσφιλὲς τῆς ὄνειρον
ἤμην καὶ ἰνδαλμά της.
Καὶ ἡ ζωὴ μου ἔρρεε
σιωπηλῆ κ' εὐδαίμων,
θρησκεία, πλοῦτος καὶ Θεός
μ' ἦτο τὸ ὄνομά της,
καὶ προσπυγᾶμην εἰς αὐτὸ
πανευλαβῶς καὶ τρέμων.

Κ' ἐγὼ ποτε ἠγάπησα!
πλὴν τὸ λευκὸν τῆς στήθος
ὁ παγετώδης θάνατος
μοιραῖως τὸ προσβάλλει
κ' ἀντὶ ἐκείνης, ἔρημος
ἦδη ὑφούται λίθος,
κ' ἐγγὺς αὐτῆς κυπάρισσος
κοιμητηρίων θάλλει...

ΖΕΥΣ.

ΑΛΛΟΤΕ.

Ἄλλοτε ἤμην εὐτυχὲς
ἀμέριμνον παιδίον,
ὑπὸ μητρὸς φιλήματα
τὰ βλέφαρά μου κλειῶν,
κ' εἶχον καρδίαν πάλλουσαν
πρὸς πᾶν ὅ,τι γενναῖον
ἀλλ' εὔρον εἰς τὸν βίον μου
ἀπάτας καὶ ὀδύνας,
καὶ ἴσως δὲν θὰ αἰσθανθῶ
τὰς ἡδονὰς ἐκεῖνας
ποτέ, ὦ! ποτέ πλέον.

Ἄλλοτε ὕψουν πρὸς Θεὸν
τὸ διαυγὲς μου ὄμμα,
ἠτένιζα μὲ σεβασμὸν
τῶν οὐρανῶν τὸ δῶμα,
καὶ ἤκουον τὰ δόγματα
πιστῶς τῶν ἱερέων·
ἀλλὰ ἐβάθυνεν ὁ νοῦς,
κ' ἐπάγασ' ἡ καρδία,
καὶ δὲν θὰ θέλξῃ τὴν πικρὰν
ζωὴν μου ἢ θρησκεία
ποτέ, ὦ! ποτέ πλέον.

Ἄλλοτε μ' ἔτεινον πολλοὶ
φιλίας δῆθεν χεῖρα,
ἀλλ' ἦτον ἡ καρδία των
ἢ μοχθηρὰ ἢ στείρα.
Εἰς μάτην ἐπλάσα συχὰ
ἐν ἰνδαλμα ὠραῖον

φίλου, μαζὺ μου χαίροντος
καὶ κλαίοντος μαζὺ μου.
Δὲν θ' ἀπαντήσῃ ἰνδαλμα
τοιούτου ἢ ψυχῆ μου
ποτέ, ὦ! ποτέ πλέον.

Ἄλλοτ' εἰς κόσμους φανταστοῦς
ἐπέτων ἐλευθέρως,
καὶ θέλων ὑπεραινέτο
τὸν βίον μου ὁ ἔρωτος,
ἀλλ' ἔρωτος μέγας, ἀληθῆς,
τὰ στήθη κατακαίων·
ὦ, ἦσαν ὄνειρα! γυνὴ
τοιαύτη δὲν εὐρήθη,
καὶ τὴν ψυχὴν μου ἔρωτος
δὲν θὰ πληρώσῃ μέθη
ποτέ, ὦ! ποτέ πλέον.

Ἄλλοτ' ἡ νέα μου φωνὴ
νὰ ψάλλῃ προσεπάθει,
καὶ ἀτελῶς εἰκόνιζον
τὰ ἰδιά μου πάθη,
εἰς ἀπατῶντα ὄνειρα
μελλούσης δόξης πλέων·
πλὴν τῶρα ἔσβυσεν ἡ φλόξ
ἐκεῖν' ἢ πυρπολοῦσα,
καὶ δὲν θὰ μοι ἐπιφανῆ
παρήγορος ἢ Μοῦσα
πατέ, ὦ! ποτέ πλέον.

Α. Σ. Β.

ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΦΤΩΧΙΑ
ΤΟΥ Κ. Γ. Α.

(* Ἴδε τεύχος Α'. σελ. 16.)

Αἱ γυναῖκες τί σὲ φτέγουσι;
μήπως χρήματα γυρεύουσι;
αὐταὶ λίρες δὲν κρατοῦν
οὔτε κἂν σὲ ἐρωτοῦν,

ἄρχοντας ἂν ἦσαν πρῶτα
ἢ φτωχός ἂν ἦσαι τώρα
ἂν λιριτζες ἢ χαρτί
εἶν' ἡμέατο τὸ πουγγί·
φθάνει λοῦσο νὰ φοροῦν.

Τὴν γυναῖκα δὲν τὴν μέλει
ξῦδι εἶσαι, εἴτε μέλι·
φτώχεια εἶναι ἢ ἀφθόνια·
ζέστα ἔχ' ἢ κρύα χιόνια·

εἰς τοὺς δρόμους περπατεῖ
σὺν ἀξένιαστο πουλί
φθάνει λοῦσα νὰ φορῆ
κ' ἄς κοιμᾶται νυστική
εἰς τὰ βρωμερὰ σινδόνια.

Ἡ γυνὴ δὲν εἶναι χρῆμα,
οὔτε παντοπώλου κτήμα
εἶναι ὄν τι θελκτικόν
βρέφος κολακευτικόν.

Τὸ ὠραῖον τὴν ἀρέζει
ἀγαπᾷ ὅτ' ἐνὰ παιζῆ
καὶ νὰ κλαίῃ καὶ νὰ θέλλῃ,
καὶ τὸ γάλα σου ν' ἀρμέγῃ
εἰς παντοτεινὸν καιρὸν.

Πλὴν, διατὶ γυναῖκες φτέγουν
ἂν ὡς βδέλαι μᾶς ἀρμέγουν;
Τὸ κακὸν πότε θὰ γιάννη
θὰ μικράνη ἢ θ' αὐξάνη·
ἢ τῆς φτώχειας κατοχής·

Τοῦτο εἶν' φιλοσοφία
κυβερνήσεων μωρία
καὶ διπλωματῶν σκοποὶ
ν' ἀποθάνωμεν φτωχοὶ
ὅπως ἤρταμε ἴσῃ γῆ.

Ἦρτε Γιάν' ἢ φτώχεια ποῦρε,
πές την τὸ καλῶς ὠρίστε·
ἦλθε βύζιτα νὰ κάμῃ
πλὴν πογιά καὶ με πακάμι
ἄς τὴν βιάσωμε τ' αὐτί,
καὶ καθεὶς ἄς τὴν θεωρεῖ
ὡς τὸν ἄσπονδον ἐχθρὸν
σκορπιὸν φαρμακερὸν
καὶ ἴχταπόδι με πλοκάμι.

Φθάνει τότε μωρὸ Γιάννη
τὸ κακὸ διὰ νὰ γιάννη·
ὅταν ἄρχοντας, φτωχός,
ὃ καλὸς καὶ πονηρός·

ὅταν κλῆρος, καὶ λαός·
εἰς γενοῦν ὅλοι δεσμός·
τότε παύει, πλέον Γιάννη
τὸ κεφάλι σου νὰ σπάνη
γυναικὸς ὁ στολισμός.

Τὸ κακὸ τότε θὰ παύσῃ
καὶ κανεὶς μας δὲν θὰ κλύσῃ
ὅταν πιάσωμε δουλειά·
ὄχι μέθυ καὶ βιολιά.

Τότ' ἢ σκωριασμένη τζέπη
τὰ χρυσόβολα θὰ βλέπη,
καὶ στὸ χέρι τὸ σκληρὸ
θ' ἂν φλωρὶ γιαιστερό.
ἔξω ἀναπαραδιά!

A. Φ.

ΑΠΕΛΠΙΣΙΑ.

Μάτην ἤλπισα γαλήνην
μετὰ τόσας τρικυμίας,
πέπρωται νὰ μὴ γνωρίσω
τὸ τοιοῦτον ἀγαθόν.

Ὡς ἀπὸ βαθύν πυθμένα
τὸ ἀνέλω μετὰ βίας,
κ' ἐνῶ εἶμαι νὰ τὸ λάβω
πάλιν πίπτ' εἰς τὸν βυθόν.

I. I. ΣΚΥΛΙΣΣΗΣ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ.

Τῷ Κυρίῳ Ἄλφῳ Βήτῃ
εὐχαρίστως ἀπαντῶμεν,
καὶ εὐχόμεθα ἐγκαίρως
παρ' ἡμῖν νὰ τὸν ἰδῶμεν.

αΦΙΑΕΡΓΟΣ.»